

2024/1716

28.6.2024.

PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2024/1716

od 19. lipnja 2024.

o smjernicama za tumačenje članka 5., 6. i 7. Direktive (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu potrošnje energije u javnom sektoru, obnove javnih zgrada i javne nabave

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2024) 3744)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292.,

budući da:

- (1) Direktivom 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ uveden je zahtjev za ostvarivanje glavnog cilja da se na razini EU-a do 2030. uštedi najmanje 32,5 % energije.
- (2) U smjernicama iz 2013. pod naslovima „Članak 5.: zgrade javnih tijela kao uzor” i „Članak 6. nabava koju provode javna tijela”, Komisija je državama članicama dala smjernice za prenošenje i provedbu glavnih odredaba Direktive 2012/27/EU koje se odnose na javni sektor, podupirući ih u uvođenju odgovarajućih mjera, alata i metodologija kako bi se u potpunosti iskoristio potencijal za uštedu energije i postigao glavni cilj energetske učinkovitosti.
- (3) Direktiva (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ donesena je 13. rujna 2023. Njome je preinačena Direktiva 2012/27/EU, pri čemu su neke odredbe ostale neizmijenjene, a uvedeni su neki novi zahtjevi. Konkretno, znatno je povećana razina ambicioznosti za energetske učinkovitost za 2030., uključujući i za javni sektor.
- (4) U poglavlju II. Direktive (EU) 2023/1791 o javnom sektoru kao uzoru prepoznaje se vodeća uloga javnog sektora u energetske učinkovitosti. Člankom 5. utvrđuju se nove obveze za smanjenje potrošnje energije u javnom sektoru. Člankom 6. znatno se proširuje područje primjene obveze obnove javnih zgrada. Člankom 7. o javnoj nabavi prilagođavaju se postojeće i utvrđuju dodatne obveze za energetske učinkovitu javnu nabavu.
- (5) Države članice trebaju donijeti zakone i druge propise kojima se prenose članci 5., 6. i 7. Direktive (EU) 2023/1791 i Prilog IV. toj direktivi do 11. listopada 2025.
- (6) Države članice mogu prema vlastitom nahođenju odabrati način prenošenja i provedbe zahtjeva u pogledu uloge javnog sektora kao uzora koji je najprimjereniji njihovim nacionalnim okolnostima. U tom se kontekstu preporučuje dosljedno tumačenje relevantnih odredaba Direktive (EU) 2023/1791, čime bi se doprinijelo usklađenom razumijevanju Direktive (EU) 2023/1791 u državama članicama tijekom pripreme mjera za prenošenje,

⁽¹⁾ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj>).

⁽²⁾ Direktiva (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o energetske učinkovitosti i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 (SL L 231, 20.9.2023., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>).

DONIJELA JE OVU PREPORUKU:

Države članice trebale bi pri prenošenju članaka 5., 6. i 7. Direktive (EU) 2023/1791 i Priloga IV. toj direktivi u svoje nacionalno pravo slijediti smjernice za tumačenje iz Priloga ovoj Preporuci.

Sastavljeno u Bruxellesu 19. lipnja 2024.

Za Komisiju
Kadri SIMSON
Članica Komisije

PRILOG

1. Uvod

U ovim se smjernicama državama članicama daju upute za tumačenje Direktive (EU) 2023/1791 pri njezinu prenošenju u nacionalno zakonodavstvo. Konkretno se odnose na članke 5., 6. i 7. Direktive (EU) 2023/1791 te njezin Prilog IV.

Ipak, obvezujuće tumačenje zakonodavstva Unije u isključivoj je nadležnosti Suda Europske unije.

2. Pravni kontekst i kontekst politika

Članci 5., 6. i 7. Direktive (EU) 2023/1791 usko su povezani jer postizanje ciljeva obnove zgrada kako je predviđeno u članku 6. i energetske učinkovite javna nabava utječu na smanjenje krajnje potrošnje energije koje javna tijela moraju ostvariti u skladu s člankom 5.

Ta su tri članka povezana i sa sljedećim člancima Direktive (EU) 2023/1791:

- člankom 2. o definicijama, uključujući definiciju „javnog tijela”,
- člankom 24. o ublažavanju energetske siromaštva,
- člankom 29. stavkom 4. o obvezi država članica da potiču javna tijela na korištenje ugovora o energetske učinku kako bi se uklonile prepreke ulaganjima,
- člankom 30. o obvezi država članica da osiguraju javna sredstva i pristup odgovarajućim instrumentima financiranja,
- Prilogom V. Direktivi (EU) 2023/1791 u pogledu pravila da se mjere za promicanje poboljšanja energetske učinkovitosti u javnom sektoru u skladu s člancima 5. i 6. mogu uzeti u obzir za ostvarivanje uštede energije propisane člankom 8. stavkom 1., pod uvjetom da su u skladu sa zahtjevima iz Priloga V. Direktivi (EU) 2023/1791.

Članak 6. povezan je i s Direktivom (EU) 2024/1275 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁾ o energetske svojstvima zgrada (dalje u tekstu „Direktiva o energetske svojstvima zgrada”), posebno u pogledu zgrada gotovo nulte energije, zgrada s nultim emisijama, energetske certifikata, pregleda fonda zgrada pripremljenog na temelju zahtjeva nacionalnih planova za obnovu zgrada, baze podataka o energetske svojstvima zgrada i putovnica za obnovu. Članak 7. Direktive (EU) 2023/1791 povezan je s direktivama 2014/23/EU⁽²⁾, 2014/24/EU⁽³⁾, 2014/25/EU⁽⁴⁾ i 2009/81/EZ⁽⁵⁾ Europskog parlamenta i Vijeća, kojima se utvrđuje okvir za provedbu javne nabave kako bi se osiguralo poštovanje načela kao što su pošteno tržišno natjecanje i dobivanje najbolje vrijednosti za novac poreznih obveznika, a člankom 7. Direktive (EU) 2023/1791 utvrđuju se posebni zahtjevi za kupnju proizvoda, usluga, zgrada i radova s visokim energetske svojstvima.

(1) Direktiva (EU) 2024/1275 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2024. o energetske svojstvima zgrada (SL L, 2024/1275, 8.5.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

(2) Direktiva 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o dodjeli ugovora o koncesiji (SL L 94, 28.3.2014., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj>).

(3) Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj>).

(4) Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetske i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 243., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj>).

(5) Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ (SL L 216, 20.8.2009., str. 76., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj>).

3. Definicija javnog tijela u Direktivi (EU) 2023/1791

3.1. Opće odredbe

Članci 5. i 6. Direktive (EU) 2023/1791 primjenjuju se na javna tijela kako su definirana u njezinu članku 2. točki 12.: „javna tijela” znači nacionalna, regionalna ili lokalna tijela i subjekti koje izravno financiraju i kojima upravljaju ta tijela, ali nisu industrijske ili komercijalne naravi”.

S druge strane, članak 7. primjenjuje se na javne naručitelje i naručitelje kako su definirani u članku 2. točkama 14. i 15. Direktive (EU) 2023/1791, u kojima se pak upućuje na odgovarajuće definicije iz članka 6. stavka 1. Direktive 2014/23/EU, članka 2. stavka 1. točke 1. Direktive 2014/24/EU i članka 3. stavka 1. Direktive 2014/25/EU te članka 7. stavka 1. Direktive 2014/23/EU i članka 4. stavka 1. Direktive 2014/25/EU.

Kako bi se osiguralo postizanje ciljeva utvrđenih u člancima 5. i 6. Direktive (EU) 2023/1791, države članice mogle bi kao ključni element portfelja politika uvesti „mehanizam dijeljenja ciljeva” među javnim tijelima, koja zajedno kao skupina moraju smanjiti svoju krajnju potrošnju energije i tako zajedno postići cilj države članice. Način na koji bi se to dijeljenje ciljeva trebalo organizirati ovisi prije svega o pravnom i administrativnom ustroju svake države članice.

3.2. Nacionalna, regionalna ili lokalna tijela

Nacionalna tijela

Nacionalna tijela nisu definirana u Direktivi (EU) 2023/1791 kao ni u direktivama 2014/23/EU, 2014/24/EU i 2014/25/EU. Međutim, uzimajući u obzir definiciju javnih tijela u Direktivi (EU) 2023/1791 i uvodnu izjavu 33. te direktive, u kojoj se navodi da se „nacionalna”, „regionalna” i „lokalna” razina odnosi na odgovarajuću razinu tijela u državnoj strukturi, može se smatrati da nacionalna tijela odgovaraju „središnjoj” razini vlasti ili „državi”. Središnja razina vlasti, koja je u savezним državama savezna razina vlasti, svakako obuhvaća ministarstva ili odjele vlade. ⁽⁶⁾

Sud Europske unije naveo je da pojam „država” obuhvaća sva tijela koja izvršavaju zakonodavne, izvršne i sudske ovlasti ⁽⁷⁾. Primjeri tijela koja su dio države (i time nacionalna tijela) stoga uključuju i parlamente ⁽⁸⁾ i sudstvo ⁽⁹⁾.

Stoga se može smatrati da popis tijela središnje države iz Priloga I. Direktivi 2014/24/EU uključuje javne naručitelje koji su obuhvaćeni pojmom „nacionalna tijela”.

Sud Europske unije dodatno je odredio definiciju „države” u predmetu *Beentjes*, u kojem se navodi da „država” obuhvaća barem tijelo „čiji su sastav i funkcije propisani zakonodavstvom i koje ovisi o tijelima koja imenuju njegove članove, osiguravaju poštovanje obveza koje proizlaze iz njegovih mjera i financiraju ugovore koje to tijelo ima zadatak dodijeliti” ⁽¹⁰⁾. Ta je definicija naknadno promijenjena kako bi obuhvaćala samo subjekte bez zasebne pravne osobnosti ⁽¹¹⁾.

Regionalna tijela

U skladu s člankom 2. stavkom 2. Direktive 2014/24/EU „regionalna tijela” uključuju tijela navedena na popisu, koji nije konačan, u NUTS-u 1 i 2, kako je navedeno u Uredbi (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹²⁾ o zajedničkoj klasifikaciji prostornih jedinica za statistiku. Komisija smatra da se u savezним državama ta definicija odnosi na regionalnu razinu vlasti (uključujući države ili pokrajine), a posebno na ministarstva ili odjele tih regionalnih vlasti ⁽¹³⁾.

⁽⁶⁾ Arrowsmith, *The Law of Public and Utilities Procurement*, sv. 1 (2014.), str. 342.

⁽⁷⁾ C-323/96, *Komisija protiv Belgije*, ECLI:EU:C:1998:411, t. 27.

⁽⁸⁾ C-323/96, *Komisija protiv Belgije*, ECLI:EU:C:1998:411.

⁽⁹⁾ C-222/84, *Johnston protiv Chief Constable*, ECLI:EU:C:1986:206.

⁽¹⁰⁾ C-31/87, *Gebroeder Beentjes BV protiv Nizozemske*, ECLI:EU:C:1988:422, t. 12.

⁽¹¹⁾ C-306/97, *Connemara Machine Turf protiv Coillte Teoranta*, ECLI:EU:C:1998:623, i C-353/96, *Komisija/ protiv Irske* (1998.), ECLI:EU:C:1998:611.

⁽¹²⁾ Uredba (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003. o uspostavi zajedničke klasifikacije prostornih jedinica za statistiku (NUTS) (SL L 154, 21.6.2003., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1059/oj>).

⁽¹³⁾ Arrowsmith, *The Law of Public and Utilities Procurement*, sv. 1 (2014.), str. 342.

Lokalna tijela

U skladu s člankom 2. stavkom 2. Direktive 2014/24/EU „lokalna tijela” uključuju sva tijela upravnih jedinica obuhvaćenih NUTS-om 3, u skladu s Uredbom (EZ) br. 1059/2003 o zajedničkoj klasifikaciji prostornih jedinica za statistiku, te manjih upravnih jedinica obuhvaćenih Prilogom III. toj uredbi. Nazivaju se i „lokalne upravne jedinice” ⁽¹⁴⁾. Komisija smatra da se ta definicija odnosi na lokalnu ili općinsku razinu vlasti, uključujući opća lokalna tijela nadležna za lokalne poslove.

3.3. Kriteriji financiranja i upravljanja

Opće odredbe

Člankom 2. točkom 12. Direktive (EU) 2023/1791 propisano je da se „javnim tijelima” smatraju samo „subjekti” koje (među ostalim) „izravno financiraju i kojima upravljaju” ⁽¹⁵⁾ nacionalna, regionalna ili lokalna tijela. Riječ „i” znači da subjekt mora ispuniti oba kriterija, tj. „kriterij financiranja” i „kriterij upravljanja”, kako bi ga se smatralo „javnim tijelom” ⁽¹⁶⁾.

Subjekti

„Subjekti” su razgraničene organizacije s pravnom osobnošću. Pravna osobnost mora se ocijeniti na razini države članice. Međutim, općenito se može pretpostaviti da se subjektima smatraju pravni subjekti javnog prava (tijela, institucije, fondovi) i privatnog prava (npr. korporacije, udruženja, privatne zaklade, zadruga, europska društva (SE), europska gospodarska interesna udruženja).

Kriterij upravljanja

Za razliku od definicije javnopravnih tijela iz članka 2. stavka 1. točke 4. Direktive 2014/24/EU i kriterija ovisnosti koji su njome propisani, definicija javnih tijela iz članka 2. točke 12. Direktive (EU) 2023/1791 odnosi se samo na kriterije upravljanja i financiranja, ali ne i na kriterij nadzora. U uvodnoj izjavi 35. Direktive (EU) 2023/1791 objašnjeno je da je kriterij upravljanja ispunjen ako nacionalno, regionalno ili lokalno tijelo ima većinu u pogledu odabira uprave subjekta. Ta se definicija razlikuje od definicije iz članka 2. stavka 1. točke 4. Direktive 2014/24/EU u sljedećem:

- i. ne predviđa slučaj u kojem drugo javno tijelo ima većinu u pogledu odabira uprave subjekta; i
- ii. ograničena je na „upravu” subjekta. Stoga se subjekt ne može smatrati javnim tijelom samo na temelju većine koju nacionalno, regionalno ili lokalno tijelo ima u pogledu odabira upravnog ili nadzornog odbora subjekta.

U tom kontekstu izraz „većina” treba tumačiti u smislu „više od polovine”. Međutim, za razliku od kriterija imenovanja iz članka 2. stavka 1. točke 4. podtočke (c) Direktive 2014/24/EU, neizravna prava imenovanja (npr. tijela koje je većinski imenovalo nacionalno, regionalno ili lokalno tijelo) nisu dovoljna da se ispuni kriterij upravljanja jer ta tijela moraju upravljati izravno.

Kriterij financiranja

Financiranje koje vrši nacionalno, regionalno ili lokalno tijelo podrazumijeva doprinos sredstava, što može uključivati (ali nije ograničeno na) plaćanja, zajmove, bespovratna sredstva, jamstva, subvencije ili osiguravanje osoblja i materijalne imovine.

Financiranje koje vrši tijelo stoga znači da sredstva dodijeljena predmetnim subjektima moraju potjecati od javnih tijela. S druge strane, ako se sredstva uglavnom osiguravaju naplatom naknada (kao što je slučaj, npr., s javnim radiotelevizijskim kućama ili fondovima zdravstvenog osiguranja) na temelju odgovarajuće zakonske odredbe, a ne izravno od nacionalnih, regionalnih ili lokalnih tijela, nije riječ o financiranju koje vrše javna tijela te stoga kriterij financiranja u skladu s člankom 2. točkom 12. Direktive (EU) 2023/1791 ne bi bio ispunjen. Isto vrijedi i kad nacionalna, regionalna ili lokalna tijela relevantnim subjektima dodijele pravo da sami naplaćuju odgovarajuće naknade.

⁽¹⁴⁾ Lokalne upravne jedinice, vidjeti <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units/>.

⁽¹⁵⁾ Isticanje dodano.

⁽¹⁶⁾ U direktivama o javnoj nabavi riječ je o alternativnim kriterijima.

U uvodnoj izjavi 35. Direktive (EU) 2023/1791 određuje se da se kriterij financiranja iz članka 2. točke 12. smatra ispunjenim samo ako se subjekti uglavnom financiraju javnim sredstvima. „Uglavnom (se) financiraju” može se tumačiti kao „više od polovine”, tj. više od 50 %. Slijedom toga, kriterij financiranja iz članka 2. točke 12. ispunjen je čim se premaši granica od 50 %.

Nepostojanje industrijske ili komercijalne naravi

U usporedbi s definicijom „javnopravnih tijela” u direktivama o javnoj nabavi definicija javnih tijela u skladu s tekstem članka 2. točke 12. Direktive (EU) 2023/1791 ne uključuje zahtjev da subjekti budu uspostavljeni posebno u svrhu zadovoljavanja potreba u općem interesu kako bi bili obuhvaćeni tom definicijom. Slijedom toga, prije nego što se ispita nepostojanje industrijske ili komercijalne naravi predmetnih subjekata, kako je propisano člankom 2. točkom 12. Direktive (EU) 2023/1791, nije potrebno provjeriti jesu li ti subjekti osnovani za posebnu svrhu zadovoljavanja potreba u općem interesu.

U skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije sve pravne i činjenične okolnosti koje prevladavaju u trenutku osnivanja subjekta i uvjeti kojima podliježe djelatnost subjekta moraju se uzeti u obzir kad se procjenjuje obavlja li subjekt djelatnost u industrijskom ili komercijalnom svojstvu⁽¹⁷⁾. Općenito, Sud Europske unije presudio je da ako subjekt posluje u uobičajenim tržišnim uvjetima, nastoji ostvariti dobit i snosi gubitke povezane s obavljanjem svojih djelatnosti, malo je vjerojatno da djelatnosti koje obavlja nisu industrijske ili komercijalne naravi⁽¹⁸⁾. Iz toga se može zaključiti da je subjekt koji ne obavlja zadaće „industrijske ili komercijalne naravi” u načelu subjekt koji ne sudjeluje u općem komercijalnom životu na relevantnom tržištu u tržišnom natjecanju s privatnim gospodarskim subjektima pod istim uvjetima (tj. u skladu s istim gospodarskim pravilima) i ne snosi gospodarski rizik (uključujući rizik od nesolventnosti) za svoje aktivnosti.

Posluje li taj subjekt, primjerice, potpuno u uvjetima tržišnog natjecanja treba ocijeniti ne samo s obzirom na njegove ciljeve (uključujući cilj društva definiran u statutu ili pravilnicima) nego prije svega i na temelju objektivne ocjene konkretnog predmetnog tržišta. U tom je smislu posebno važno obavlja li subjekt svoje zadaće u tržišnom natjecanju s privatnim poduzećima ili poduzećima usmjerenima na ciljeve privatnog sektora ili je barem u određenoj mjeri isključen iz „tržišnog natjecanja” zbog posebnog pravnog ili činjeničnog položaja.

Dodatni pokazatelj zadaće „nekomercijalne naravi” jesu financijski gubici koje ne snosi sam subjekt, već je, primjerice, zakonom ili statutom ili drugim privatnopravnim sporazumima propisana obveza države da snosi troškove ili se čini vrlo vjerojatnim da će ih snositi država, što je bio slučaj, primjerice, u kontekstu državnih zatvora⁽¹⁹⁾. Drugim riječima, klasifikacija djelatnosti kao komercijalne nije primjenjiva ako ne postoji „financijski rizik”.

Ostali argumenti u prilog postojanju „nekomercijalne” djelatnosti jesu vjerojatnost da bi nacionalno, regionalno ili lokalno tijelo poduzelo korake za sprečavanje obvezne likvidacije subjekta ili za „spašavanje” subjekta umjesto da dopusti njegovo propadanje⁽²⁰⁾.

Ako subjekt (uz komercijalne) obavlja nekomercijalne djelatnosti, potonje su ključne za ocjenu je li predmetni subjekt javno tijelo, čak i ako je većina njegovih djelatnosti komercijalna⁽²¹⁾. To vrijedi čak i ako su komercijalne djelatnosti subjekta jasno odvojene od njegovih nekomercijalnih djelatnosti.

Javna tijela u sudskoj praksi

Pri primjeni definicije javnih tijela u praksi i kao moguću referencu za utvrđivanje tijela i subjekata koji su obuhvaćeni područjem primjene definicije iz članka 2. točke 12. Direktive (EU) 2023/1791 države članice mogu koristiti popis tijela središnje države iz Priloga I. Direktivi 2014/24/EU, koja su „nacionalna tijela” u smislu članka 2. točke 12. Direktive (EU) 2023/1791.

⁽¹⁷⁾ Vidjeti npr. C-567/15, *LitSpecMet*, ECLI:EU:C:2017:736, t. 43., i C-393/06, *Ing. Aigner* (2008.), ECLI:EU:C:2008:213.

⁽¹⁸⁾ Vidjeti npr. C-567/15, *LitSpecMet*, ECLI:EU:C:2017:736, t. 44.

⁽¹⁹⁾ C-283/00, *Komisija protiv Španjolske*, ECLI:EU:C:2003:544.

⁽²⁰⁾ C-18/01, *Korhonen i dr.*, ECLI:EU:C:2003:300, t. 91.

⁽²¹⁾ C-360/96, *Gemeente Arnhem*, ECLI:EU:C:1998:525, t. 55.

Primjeri subjekata za koje je sudskom praksom utvrđeno da nisu industrijske ili komercijalne naravi uključuju ⁽²²⁾:

- španjolski subjekt koji se bavi pružanjem potpore zatvorskoj službi ⁽²³⁾,
- Funeral Vienna Ltd. (Bestattung Wien GmbH) ⁽²⁴⁾,
- Fernwärme Wien Gesellschaft m.b.H. ⁽²⁵⁾,
- Telekom Austria AG ⁽²⁶⁾,
- neprofitnu stambenu udrugu ⁽²⁷⁾, ⁽²⁸⁾.

4. Obveza povezana s člankom 5.

4.1. Obveza smanjenja krajnje potrošnje energije

Članak 5. je nov u odnosu na Direktivu 2012/27/EU.

U skladu s člankom 5. stavkom 1. države članice dužne su osigurati da se ukupna krajnja potrošnja energije svih javnih tijela zajedno smanji za barem 1,9 % svake godine u odnosu na referentnu godinu 2021.

Smanjenje krajnje potrošnje energije trebalo bi uglavnom proizlaziti iz poboljšanja energetske učinkovitosti svih javnih usluga ⁽²⁹⁾.

Države članice mogu odlučiti od te obveze izuzeti sektore javnog prijevoza i oružanih snaga. Kao rezultat, izuzeti bi mogli biti jedan ili oba sektora. Međutim, valja naglasiti da je riječ o mogućnosti, a ne obvezi. Sektor oružanih snaga energetski je intenzivan i ima znatan udio u potrošnji energije u javnom sektoru ⁽³⁰⁾. Nadalje, zahvaljujući radu Savjetodavnog foruma za održivu energiju u sektoru obrane i sigurnosti ⁽³¹⁾, koji je počeo 2016., sektor obrane opsežno je upoznat s mjerama u području energetske učinkovitosti i općenito ih podupire. Sektor javnog prijevoza također ima znatan gospodarski privlačan potencijal energetske učinkovitosti, posebno u području elektrifikacije prometa. Osim toga, to je jedini gospodarski sektor u kojem se potrošnja energije tijekom godina stalno povećava. Stoga se preporučuje da države članice pažljivo procijene potencijalni doprinos sektora oružanih snaga i javnog prijevoza postizanju nacionalnih ciljeva te da razmotre uklanjanje regulatornih i zakonodavnih prepreka njihovu potpunom iskorištavanju.

⁽²²⁾ Ti primjeri mogu poslužiti samo kao okvirna referenca. Nikako se ne može izbjeći pojedinačno razmatranje svakog slučaja.

⁽²³⁾ C-283/00, *Komisija protiv Španjolske*, ECLI:EU:C:2003:544.

⁽²⁴⁾ C-373/00, *Adolf Truley*, ECLI:EU:C:2003:110.

⁽²⁵⁾ C-393/06, *Ing. Aigner*, ECLI:EU:C:2008:213.

⁽²⁶⁾ C-324/98, *Telaustria und Telefonadress*, ECLI:EU:C:2000:669.

⁽²⁷⁾ Austrijski Vrhovni sud OGH, 31.1.2002., 6 Ob 236/01a.

⁽²⁸⁾ Za tumačenje kriterija postojanja industrijske ili komercijalne naravi može se dodatno uputiti na npr. predmet C-373/00, ECLI:EU:C:2003:110, predmet C-360/96, *Gemeente Arnhem i Gemeente Rheden protiv BFI Holding* (1998.), ECLI:EU:C:1998:525, predmet C-18/01, *Korhonen i drugi* (2003.), ECLI:EU:C:2003:300, i predmet C-283/00, *Komisija protiv Španjolske* (2003.), ECLI:EU:C:2003:544.

Za tumačenje kriterija financiranja može se uputiti na npr. predmet C-380/98, *The Queen protiv H.M. Treasury, ex parte The University of Cambridge* (2000.), ECLI:EU:C:2000:529, predmet C-115/12 P, *Francuska protiv Komisije* (2013.), ECLI:EU:C:2013:596, a za razlikovanje od neizravnog financiranja na npr. predmet C-337/06, *Bayerischer Rundfunk* (2007.), ECLI:EU:C:2007:786, ili predmet C-300/07, *Hans & Christophorus Oymanns protiv AOK Rheinland/Hamburg* (2009.), ECLI:EU:C:2009:358.

Za tumačenje kriterija upravljanja može se uputiti na npr. predmet C-380/98, *The Queen protiv H.M. Treasury, ex parte The University of Cambridge* (2000.), ECLI:EU:C:2000:529, predmet C-237/99, *Komisija protiv Francuske* (2001.), ECLI:EU:C:2001:70, a za razlikovanje od neizravnog upravljanja na npr. predmet C-44/98, *Mannesmann/Strohal* (1998.), ECLI:EU:C:1998:4.

⁽²⁹⁾ Kao razlog za obvezu smanjenja krajnje potrošnje energije navodi se da je „javni sektor važan pokretač transformacije tržišta prema učinkovitijim proizvodima, zgradama i uslugama te promjena u ponašanju građana i poduzeća u vezi s potrošnjom energije. Nadalje, smanjenjem potrošnje energije putem mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti mogu se osloboditi javna sredstva za druge namjene. Javna tijela na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini trebala bi biti uzor po pitanju energetske učinkovitosti.” Stoga su u prvom planu mjere energetske učinkovitosti kako bi se postigao cilj smanjenja krajnje potrošnje energije.

⁽³⁰⁾ <https://eda.europa.eu/docs/default-source/brochures/05-01-24-defence-energy-factsheet.pdf>.

⁽³¹⁾ <https://eda.europa.eu/what-we-do/eu-policies/consultation-forum/>.

Do kraja prijelaznog razdoblja, koje je u smislu ove odredbe četiri godine nakon datuma stupanja na snagu (tj. do 11. listopada 2027.), cilj smanjenja krajnje potrošnje energije okviran je, a obavezan postaje tek nakon tog datuma.

Nadalje, obveza smanjenja ukupne krajnje potrošnje energije za 1,9 % ne primjenjuje se do 31. prosinca 2026. na javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 50 000 stanovnika, a do 31. prosinca 2029. na javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 5 000 stanovnika.

Smanjenje krajnje potrošnje energije ne namjerava se ostvariti smanjenjem razine javnih usluga ispod stvarne potražnje.

Tablica 1.

Pregled obveza povezanih s javnim sektorom

Obveza	Početak obveze	Učestalost
Smanjenje krajnje potrošnje energije		
Utvrđiti osnovnu krajnju potrošnju energije za kalendarsku godinu 2021.	do 11. listopada 2027.	nije dostupno
Za sva javna tijela osim javnih tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 50 000 stanovnika: smanjiti krajnju potrošnju energije za barem 1,9 %	datum prenošenja	svake godine
Za javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 50 000 stanovnika: smanjiti krajnju potrošnju energije za barem 1,9 % svake godine	1. siječnja 2027.	svake godine
Za javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 5 000 stanovnika: smanjiti krajnju potrošnju energije za barem 1,9 % svake godine	1. siječnja 2030.	svake godine
Zahtjevi politike koji se odnose na potporu javnim tijelima		
Osigurati da sva regionalna i lokalna tijela uspostave posebne mjere energetske učinkovitosti u okviru svojih dugoročnih alata za planiranje	datum prenošenja	kontinuirano
Osigurati da sva tijela, uključujući regionalna i lokalna, aktivno sudjeluju u provedbi politika povezanih s energetske siromaštvom	datum prenošenja	kontinuirano
Pružiti potporu javnim tijelima u uvođenju mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti	datum prenošenja	kontinuirano
Poticati javna tijela da pri ulaganju u javne zgrade uzimaju u obzir emisije ugljika tijekom cijelog životnog vijeka	datum prenošenja	kontinuirano
Poticati javna tijela da poboljšaju energetska svojstva zgrada, među ostalim zamjenom neučinkovitih grijaa	datum prenošenja	kontinuirano
Popis zgrada		
Objaviti i učiniti dostupnim popis grijanih i/ili hlađenih zgrada	datum prenošenja	nije dostupno
Ažurirati popis	datum prenošenja	svake dvije godine
Obveza obnove		
Procijeniti cilj od 3 % na temelju ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada u vlasništvu javnih tijela na dan 1. siječnja 2024.	datum prenošenja	nije dostupno
Obnoviti 3 % ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada	datum prenošenja	svake godine

Obveza	Početak obveze	Učestalost
Pregovarati s vlasnicima zgrada o pretvaranju zgrade u zgradu gotovo nulte energije ili zgradu s nultim emisijama	datum prenošenja	kontinuirano
Alternativni pristup		
Obavijestiti Komisiju o predviđenoj uštedi energije do 31. prosinca 2030. uz primjenu glavnog pristupa	do 31. prosinca 2023.	nije dostupno
Ostvariti uštedu energije u iznosu koji je jednak onome ostvarenom uz primjenu glavnog pristupa	datum prenošenja	svake godine
Izdati putovnicu za obnovu za zgrade koje čine 3 % ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada	datum prenošenja	svake godine
Obnoviti zgrade za koje je izdana putovnica za obnovu u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama	do 2040.	nije dostupno
Energetska učinkovitost u javnoj nabavi		
Kupovati samo proizvode, usluge, zgrade i radove s visokim energetske svojstvima	datum prenošenja	kontinuirano
Primjenjivati načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu”	datum prenošenja	kontinuirano
Prema potrebi uzeti u obzir šire aspekte održivosti	datum prenošenja	kontinuirano
Ako je riječ o javnoj nabavi za ugovore o uslugama sa značajnim energetske sadržajem, procijeniti izvedivost sklapanja dugoročnih ugovora o energetske učinku	datum prenošenja	kontinuirano
Kupiti paket proizvoda koji je u skladu s kriterijem pripadnosti najvišem dostupnom razredu energetske učinkovitosti	datum prenošenja	kontinuirano
Uzeti u obzir Unijine kriterije za zelenu javnu nabavu ili dostupne jednakovrijedne nacionalne kriterije	datum prenošenja	kontinuirano
Objaviti informacije o učinku energetske učinkovitosti ugovora	datum prenošenja	kontinuirano

4.1.1. Utvrđivanje osnovne vrijednosti

Osnovna načela

Osnovna krajnja potrošnja energije definira se kao ukupna krajnja potrošnja energije svih javnih tijela u državi članici u referentnoj godini u odnosu na koju će se pratiti postizanje cilja u narednim godinama. U članku 5. stavku 1. Direktive (EU) 2023/1791 kao referentna godina određena je kalendarska godina 2021.

Članak 5. Direktive (EU) 2023/1791 primjenjuje se na javna tijela (vidjeti odjeljak 3.) u cjelini.

Obveza obuhvaća ukupnu krajnju potrošnju energije u svim javnim sektorima i prema tome uključuje javne zgrade, zdravstvo, prostorno planiranje, gospodarenje vodama i pročišćavanje otpadnih voda, odvodnju i pročišćavanje voda, gospodarenje otpadom, javnu rasvjetu, obrazovanje i socijalne usluge, IKT ⁽³²⁾.

Krajnja potrošnja energije javnih tijela odnosi se na energiju potrošenu u okviru djelatnosti javnih tijela, primjerice u zgradama, objektima, prostorima, uređajima, vozilima čiji su vlasnici ili korisnici javna tijela.

⁽³²⁾ U skladu s člankom 2. točkom 6. Direktive (EU) 2023/1791 krajnja potrošnja energije znači cjelokupna energija kojom se opskrbljuju industrija, promet (uključujući potrošnju energije u međunarodnom zračnom prometu), kućanstva, javne i privatne usluge, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo i drugi sektori krajnji korisnici. Međutim, to ne uključuje potrošnju energije u međunarodnim pomorskim spremnicima, energiju iz okoliša i isporuke sektoru pretvorbe i energetske sektoru te gubitke zbog prijenosa odnosno transporta i distribucije kako su definirani u Prilogu A Uredbi (EZ) br. 1099/2008. Uključuje i samoproduzvenu energiju, kao što je toplinska ili električna energija iz solarnih ploča, hidroenergije ili vjetra.

Za prikupljanje svih potrebnih podataka o krajnjoj potrošnji energije za referentnu godinu i za godine obuhvaćene obvezom bit će potrebno sveobuhvatno prikupljanje podataka odozdo prema gore koje uključuje sva javna tijela u državi članici na koja se obveza odnosi. To bi uključivalo javna tijela u sektorima obrane i prometa ako država članica odluči uračunati smanjenje energije u tim sektorima u postignuća u skladu s člankom 5. Direktive (EU) 2023/1791. Postojeći konsolidirani podaci iz energetske statistike mogu biti dostupni samo za odabrane segmente javnog sektora kako je utvrđeno u članku 5. Direktive (EU) 2023/1791 ⁽³³⁾ i mogu uključivati razne subjekte. Prijelazno razdoblje od dvije godine uz dvogodišnje razdoblje prenošenja nakon stupanja na snagu Direktive (EU) 2023/1791 osigurat će državama članicama dodatno vrijeme za uspostavu postupaka za prikupljanje podataka o krajnjoj potrošnji energije koji obuhvaćaju sva javna tijela. Tijekom prijelaznog razdoblja države članice mogu koristiti procijenjene podatke za osnovnu krajnju potrošnju energije. Nakon tog četverogodišnjeg razdoblja, koje traje do 11. listopada 2027., kad obveza stupa na snagu, osnovna vrijednost država članica mora biti prilagođena i potpuno usklađena sa stvarnom krajnjom potrošnjom energije svih javnih tijela. Ako se otkrije da su pojedinačna javna tijela izostavljena, osnovna se vrijednost ispravlja. U svakom slučaju se preporučuje da se podaci o krajnjoj potrošnji energije počnu prikupljati od svih javnih tijela nakon stupanja na snagu Direktive. Referentna godina ostaje nepromijenjena te bi moglo doći do dodatnih poteškoća u prikupljanju podataka o krajnjoj potrošnji energije iz 2021. s odmakom od nekoliko godina.

Javna tijela obično će podatke o krajnjoj potrošnji energije moći preuzeti iz svojih računa na temelju podataka o godišnjoj potrošnji dobivenih mjerenjem ⁽³⁴⁾. U nekim se slučajevima informacije o krajnjoj potrošnji energije prikupljaju u računovodstvenim sustavima, sustavima za energetske knjigovodstvo ili sustavima praćenja energije, kojima upravljaju javna tijela.

Ako je potrošnja energije javnih tijela uključena u izvještaj o operativnim troškovima, primjerice kad javno tijelo unajmljuje dio zgrade za koji trošak energije prvo pokriva vlasnik, a zatim se raspodjeljuje najmoprimcima, mora se uzeti u obzir i ta krajnja potrošnja energije.

Ako energiju u javnoj zgradi ili objektu troši subjekt koji nije javno tijelo, primjerice najmoprimac javne zgrade, kao što su najmoprimci socijalnih stanova, ta potrošnja energije nije uključena u krajnju potrošnju energije javnog tijela.

Kad je riječ o proizvodnji fotonaponske i solarne toplinske energije, udio vlastite potrošnje javnog tijela dio je krajnje potrošnje energije ⁽³⁵⁾. Udio proizvodnje fotonaponske ili solarne toplinske energije koja se šalje u mrežu ili isporučuje vanjskim prozumentima energetske zajednice ne uračunava se u krajnju potrošnju energije javnog tijela proizvođača.

U slučaju opskrbe energijom putem dizalice topline, uračunava se samo električna energija potrebna za rad dizalice topline ⁽³⁶⁾. Okolna toplinska energija se ne uračunava.

Raščlamba krajnje potrošnje energije

Podatke o krajnjoj potrošnji energije za referentnu godinu i za naredne godine trebalo bi prikupljati na odgovarajućoj razini raščlambe krajnje potrošnje energije, uzimajući u obzir:

— provedbu pouzdanih i razumljivih postupaka prilagodbe u skladu s najnovijim dostignućima (vidjeti odjeljak 4.1.3.),

⁽³³⁾ Zbog toga je Komisija pripremila predložak softverskog rješenja za prikupljanje i praćenje podataka o krajnjoj potrošnji energije od javnih tijela i dostavlja ga zainteresiranim državama članicama.

⁽³⁴⁾ Budući da se cilj utvrđuje na godišnjoj osnovi, nema potrebe za prikupljanjem podataka o potrošnji na višoj razini raščlambe, kao što su podaci o mjesečnoj potrošnji.

⁽³⁵⁾ Ako se električna energija proizvodi iz fotonaponskih ploča, količina vlastite potrošnje u većini se slučajeva može izračunati na temelju podataka dobivenih mjerenjem. Kad je riječ o proizvodnji solarne toplinske energije, gdje u većini slučajeva nisu dostupni podaci dobiveni mjerenjem, za utvrđivanje vlastite potrošnje mogu se koristiti tehničke procjene prema najnovijim dostignućima ako priprema procjena ne uzrokuje prekomjerno opterećenje.

⁽³⁶⁾ U rijetkim slučajevima za rad dizalice topline može se koristiti i plinski motor.

- omogućivanje provjere vjerodostojnosti osnovne potrošnje i potrošnje u narednim godinama u okviru obveznog izvješćivanja država članica u skladu s člankom 5. stavkom 5. Direktive (EU) 2023/1791 ⁽³⁷⁾.

Iako Direktivom (EU) 2023/1791 nije predviđena službena minimalna raščlamba te države članice mogu na druge načine raščlaniti podatke, u tablici 2 prikazuje se primjer kako bi mogla izgledati odgovarajuća razina raščlambe podataka o krajnjoj potrošnji energije koje treba prikupiti za svako javno tijelo za referentnu i naredne godine. Prikazana raščlamba temelji se na pristupu koji se primjenjuje u energetske pregledima i dovoljno je detaljna za prethodno navedene svrhe. Svi ti podaci obično se mogu prikupiti iz računa za energiju i u postojećim sustavima za energetske knjigovodstvo. Nadalje, preporučuje se da sva javna tijela u određenoj državi članici bilježe podatke o krajnjoj potrošnji energije u istom formatu. Podsektori i djelatnosti iz prvog stupca ispunjavaju i obvezu iz članka 5. stavka 5. Direktive (EU) 2023/1791 da se potrošnja javnih tijela raščlani po sektorima.

⁽³⁷⁾ Članak 5. stavak 5. Direktive (EU) 2023/1791 odnosi se na sektorski prikaz količine smanjenja potrošnje energije koje treba ostvariti. Slično tome, može se pretpostaviti da bi i godišnje izvješće trebalo sadržavati sektorsku raščlambu krajnje potrošnje energije. Iako se u članku 5. stavku 5. te direktive ne navodi detaljno koje sektore treba prikazati, moguće izuzeće za javni prijevoz i dopuštene prilagodbe zahtijevaju dostatnu raščlambu podataka o krajnjoj potrošnji energije u skladu s najnovijim dostignućima.

Tablica 2.

Podatkovna polja za prikupljanje podataka o krajnjoj potrošnje energije (referentna i godišnja izvješća) po javnim tijelima

Sektor potrošnje i javne usluge	Električna energija ⁽¹⁾	Centralizirano grijanje	Centralizirano hlađenje	Prirodni plin	Loživo ulje	Benzin	Dizel	Peleti	Drveni otpaci	Kruto gorivo iz biomase	Kruto fosilno gorivo	Bioplin	Ostala goriva	UKUPNO
Potrošnja energije u zgradama														
Uredske i upravne zgrade														
Bolnice i zgrade za zdravstvenu zaštitu														
Škole i vrtići														
Sveučilišta														
Zgrade tvornica i radionica														
Ostale javne zgrade (u vlasništvu ili najmu)														
Potrošnja energije za procese														
Javna rasvjeta														
Opskrba vodom														
Pročišćavanje otpadnih voda														
Gospodarenje otpadom														
Ostali procesi														
Potrošnja energije za usluge mobilnosti														
Javni prijevoz ⁽²⁾														
Vozni park u vlasništvu javnog tijela za druge namjene osim javnog prijevoza														
Oružane snage ⁽³⁾														
UKUPNO														

-
- (¹) Neobvezni dodatak: kad je riječ o električnoj energiji, preporučljiva bi bila dodatna diferencijacija (npr. električna energija za grijanje, hlađenje i druge svrhe, vlastita potrošnja proizvedene fotonaponske energije), ali ti bi podaci mogli biti dostupni samo ako su se koristila posebna zasebna brojila.
- (²) Ako država članica želi uračunati smanjenje krajnje potrošnje energije u sektoru javnog prijevoza radi ispunjavanja obveze iz članka 5. stavka 1. Direktive (EU) 2023/1791, za taj se sektor mora utvrditi posebna osnovna vrijednost (vidjeti odjeljak 4.1.).
- (³) Ako država članica želi uračunati smanjenje krajnje potrošnje energije u sektoru oružanih snaga radi ispunjavanja obveze iz članka 5. stavka 1., za taj se sektor mora utvrditi posebna osnovna vrijednost (vidjeti odjeljak 4.1.). Osim toga, prikupljanje podataka o potrošnji energije za sektor oružanih snaga može se ograničiti na one podsegmente koji ne podliježu tajni zbog sigurnosnih razloga.
-

Osnovna potrošnja energije javnih tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 50 000 stanovnika i s manje od 5 000 stanovnika

U skladu s člankom 5. stavkom 1. Direktive (EU) 2023/1791 obveza smanjenja krajnje potrošnje energije ne primjenjuje se do 31. prosinca 2026. na javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 50 000 stanovnika, a do 31. prosinca 2029. na javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 5 000 stanovnika. Međutim, referentna godina za obje skupine također je 2021.

Stoga se države članice potiče da s prikupljanjem podataka o osnovnoj krajnjoj potrošnji energije za te dvije skupine javnih tijela ne čekaju do početka obveze, već da s njime započnu odmah nakon stupanja na snagu Direktive (EU) 2023/1791. Ipak, za te je dvije skupine na raspolaganju više vremena za uspostavu potrebnih postupaka i dovršetak prikupljanja svih potrebnih podataka o krajnjoj potrošnji energije.

Posebna osnovna potrošnja energije za izuzete sektore

Ako država članica smanjenje krajnje potrošnje energije ostvareno u sektorima javnog prijevoza ili oružanih snaga želi uključiti u cilj smanjenja iz članka 5. stavka 1. Direktive (EU) 2023/1791, mora se utvrditi posebna osnovna krajnja potrošnja energije, koja služi samo za izračun smanjenja krajnje potrošnje energije ostvarenog u tim posebnim sektorima. Referentna godina je 2021. kao i za sva ostala javna tijela. Razlika između krajnje potrošnje energije u referentnoj godini i stvarne krajnje potrošnje energije u određenoj godini je smanjenje potrošnje koje se u toj godini može uračunati u cilj smanjenja. Podaci za oružane snage mogu se prikupljati i dostavljati na agregiranoj razini.

Države članice mogu slobodno primijeniti tu opciju, i to jednu ili više godina te za jedan ili oba sektora.

4.1.2. Izračun ciljeva smanjenja krajnje potrošnje energije za svaku godinu

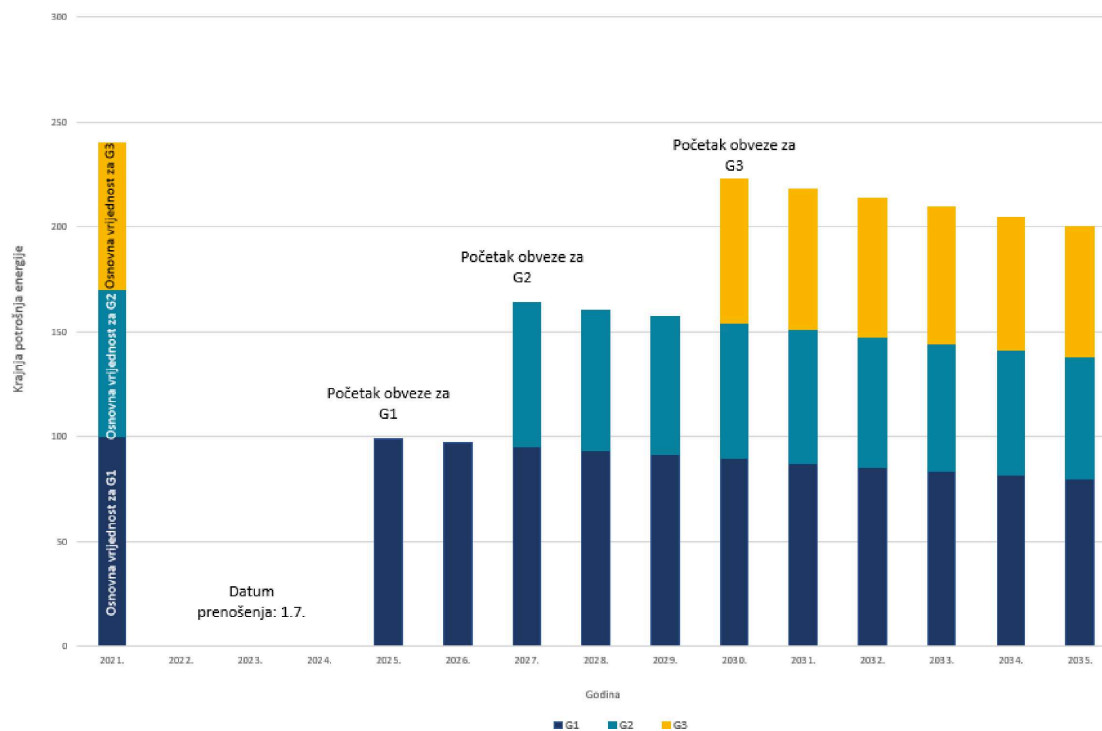
Zbog postupnog uvođenja javnih tijela u upravnim jedinicama različitih veličina, kako je prethodno opisano, obveza smanjenja krajnje potrošnje energije mora se izračunati zasebno za svaku skupinu javnih tijela.

Nakon što se osnovna vrijednost odredi zasebno za svaku skupinu, tj. za javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 5 000 stanovnika, za javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 50 000, ali s više od 5 000 stanovnika, za svaku se godinu cilj smanjenja krajnje potrošnje energije može izraziti kao maksimalna krajnja potrošnja energije.

Na temelju pretpostavljenih osnovnih vrijednosti za navedene tri skupine javnih tijela u upravnim jedinicama različitih veličina na slici 1 prikazano je kako se maksimalna krajnja potrošnja energije razvija tijekom vremena, počevši od 2025. Obveza je 2025. razmjerna i počinje do 11. listopada u godini prenošenja, što znači da države članice ne moraju postići puni iznos smanjenja krajnje potrošnje energije od 1,9 % u odnosu na osnovnu vrijednost, nego samo razmjerni dio cijele godine počevši od datuma prenošenja, odnosno 0,4 %. Nadalje, ciljevi su okvirni do četiri godine nakon stupanja na snagu Direktive. Detaljne formule za izračun cilja smanjenja krajnje potrošnje energije za svaku godinu navedene su u Prilogu I. Direktivi (EU) 2023/1791.

Slika 1.

Primjer postupnog razvoja ciljnih vrijednosti krajnje potrošnje energije (pretpostavljene vrijednosti za „osnovnu skupinu 1” (G1) = 100 jedinica energije, „osnovnu skupinu 2” (G2, javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 50 000 i više od 5 000 stanovnika) = 70, „osnovnu skupinu 3” (G3, javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 5 000 stanovnika) = 70; za 2025. primjenjuje se razmjerni cilj)

Ako je osnovna vrijednost ispravljena, primjerice nakon prijelaznog razdoblja kad se procijenjene vrijednosti zamijene stvarnim vrijednostima ili zbog bilo kojeg drugog razloga u narednim godinama ⁽³⁸⁾, ciljeve treba ponovno izračunati na temelju novih osnovnih vrijednosti.

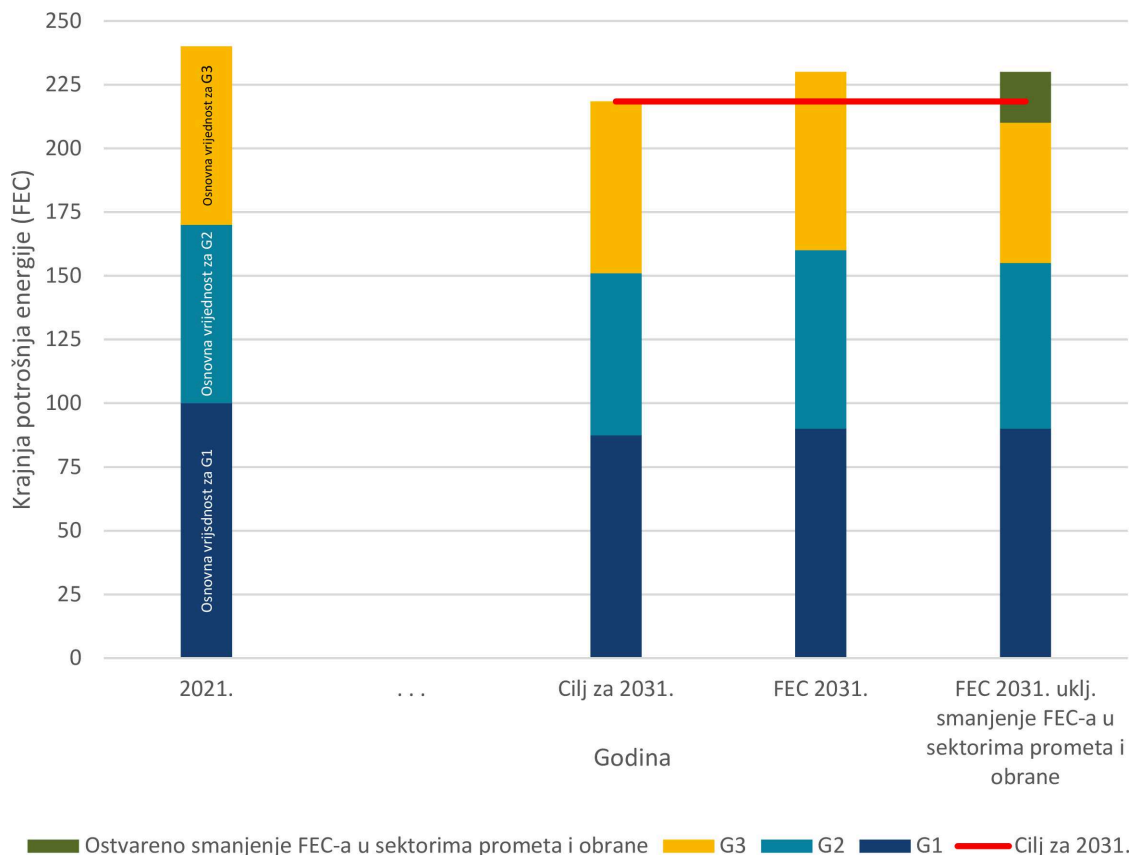
Preporučuje se da se u izvješćivanju o ispunjenju obveze koriste kalendarske godine jer se osnovna vrijednost treba utvrditi za kalendarsku godinu 2021., a u izvješćivanju o nacionalnom energetske i klimatskom planu moraju se koristiti razdoblja izvješćivanja od dvije kalendarske godine.

Cilj smanjenja krajnje potrošnje energije u određenoj godini postignut je ako je stvarna krajnja potrošnja energije, po mogućnosti nakon prilagodbe određenih elemenata krajnje potrošnje energije (vidjeti odjeljak 4.1.3.), manja od maksimalne krajnje potrošnje energije u toj godini. Na slici 2 prikazana je provjera postizanja cilja na primjeru za godinu 2031. Cilj koji sva javna tijela trebaju zajedno postići 2031. je dodavanje osnovnih vrijednosti za svaku od tri skupine javnih tijela u upravnim jedinicama različitih veličina. Nadalje, primjer pokazuje kako uključivanje smanjenja krajnje potrošnje energije u sektorima javnog prijevoza i oružanih snaga može pridonijeti postizanju cilja jer se ono može oduzeti od stvarne krajnje potrošnje energije u određenoj godini.

⁽³⁸⁾ Npr., ako se javna tijela uklone, primjerice zbog privatizacije, uklanjanje se mora odražavati u osnovnoj vrijednosti i godišnjoj krajnjoj potrošnji energije (vidjeti odjeljak 4.1.3.).

Slika 2.

Provjera postizanja cilja na primjeru za godinu 2031., uzimajući i ne uzimajući u obzir smanjenje krajnje potrošnje energije u sektorima javnog prijevoza i oružanih snaga

4.1.3. Bilježenje smanjenja krajnje potrošnje energije za svaku godinu

Počevši od 2025. države članice morat će svake godine ponovno prikupljati podatke o krajnjoj potrošnji energije javnih tijela primjenom iste metodologije i strukture podataka korištenih za prikupljanje podataka za utvrđivanje osnovne vrijednosti. U skladu s člankom 5. stavkom 3. Direktive (EU) 2023/1791 podaci za javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 50 000 stanovnika moraju se početi prikupljati 2027. Kad je riječ o javnim tijelima u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 5 000 stanovnika, prikupljanje počinje 2030. Države članice možda će željeti ocijeniti funkcionira li uistinu postupak prikupljanja podataka i je li u tim javnim tijelima vidljiv trend smanjenja krajnje potrošnje energije. Stoga je preporučljivo započeti s prikupljanjem podataka usporedno s drugim javnim tijelima čija obveza smanjenja počinje 2025.

Člankom 5. stavkom 4. Direktive (EU) 2023/1791 državama članicama izričito se dopušta da pri izračunu krajnje potrošnje energije javnih tijela uzmu u obzir klimatske razlike unutar države članice.

Nadalje, uzimajući u obzir opće ciljeve Direktive, države članice mogu primijeniti dodatne prilagodbe pri izračunu krajnje potrošnje energije javnih tijela. To posebno uključuje prilagodbu promjenama razina javnih usluga ili prilagodbe u slučaju dodavanja, uklanjanja ili restrukturiranja javnih tijela. Prilagodba krajnje potrošnje energije tim utjecajnim čimbenicima pomoći će i u izbjegavanju velikih negativnih poticaja i istjecanja do kojih bi moglo doći zbog obveza utvrđenih u članku 5. stavku 1. Direktive (EU) 2023/1791, kao što je smanjenje krajnje potrošnje energije ostvareno eksteralizacijom ili smanjenjem razina usluge.

Države članice nisu obvezne uzeti u obzir klimatske razlike ili druge utjecajne čimbenike. Ako država članica odluči prilagoditi potrošnju energije klimatskim razlikama ili drugim utjecajnim čimbenicima, trebala bi dostaviti dovoljno informacija kako bi objasnila izračun prilagodbe i njezin učinak na priopćenu krajnju potrošnju energije.

U skladu s najnovijim dostignućima u prilagodbi krajnje potrošnje energije klimatskim razlikama, kako je posebno opisano u normi ISO 17742 ili ISO 50049, metodologija prilagodbe ne smije se mijenjati iz godine u godinu. Nadalje, primijenjeni pristup prilagodbe mora biti dosljedan u svim sektorima potrošnje i ne smije se selektivno primjenjivati na određene segmente potrošnje, primjerice sektore, javne usluge ili skupine javnih tijela.

Ako država članica odluči promijeniti odabrani pristup nakon određenog broja izvještajnih godina, trebala bi dostaviti detaljno objašnjenje razloga za svaku promjenu i, radi dosljednosti, ponovni izračun brojki za krajnju potrošnju energije dostavljenih za prethodne godine uz primjenu novoodabranog pristupa u svim sektorima i javnim uslugama. Time se dokazuje da se obveze iz članka dosljedno ispunjavaju i u okviru nove metodologije.

U tom su kontekstu u Dodatku B ovom Prilogu ukratko opisani metodološki pristupi za prilagodbu izračuna za krajnju potrošnju energije koji se smatraju primjerenima u skladu s najnovijim dostignućima. Države članice mogu odstupiti od predloženog postupka zbog opravdanih razloga i uz odgovarajuća obrazloženja.

4.2. Zahtjevi politike iz članka 5. Direktive (EU) 2023/1791

Države članice mogu sastaviti „kombinaciju politika” kako bi postigle ciljeve krajnje potrošnje energije. Iako je člankom 5. stavcima 3., 4. i 5. Direktive (EU) 2023/1791 propisano nekoliko obveznih alata, države članice mogu osmisliti konkretne načine provedbe uz visok stupanj fleksibilnosti.

U sljedećim odjeljcima navedeni su glavni zahtjevi koji se odnose na provedbu članka 5. stavaka 3., 4. i 5. Direktive (EU) 2023/1791.

4.2.1. Zahtjevi koji se odnose na dugoročne alate za planiranje

U skladu s člankom 5. stavkom 6. Direktive (EU) 2023/1791 države članice osiguravaju da sva regionalna i lokalna tijela uspostave specifične mjere energetske učinkovitosti u svojim dugoročnim alatima za planiranje. To znači da države članice moraju provesti odgovarajuće mjere politike koje dovode do toga da sve regije i općine koriste dugoročne alate za planiranje koji obuhvaćaju barem temu energetske učinkovitosti. Dugoročni planovi energetske učinkovitosti po mogućnosti bi trebali biti dio širih planova, kao što su planovi za dekarbonizaciju ili održivu energiju, ako takvi planovi postoje ili su u izradi.

Države članice mogu kao polaznu točku koristiti razne oblike planova za dekarbonizaciju ili održivu energiju koje su izradila lokalna tijela u okviru relevantnih nacionalnih i europskih inicijativa ⁽³⁹⁾. Mjere energetske učinkovitosti obično su već sastavni dio postupka planiranja u tim inicijativama. Nadalje, u većini inicijativa predviđa se neka vrsta osiguranja kvalitete dugoročnih planova, kao i provedbenih postupaka. Osim toga, neke države članice već su počele uključivati pitanja održive energije, uključujući energetske učinkovitost, u planove prostornog razvoja ili urbanističke planove, koje regije i općine redovito izrađuju.

4.2.2. Ublažavanje energetske siromaštva

U članku 24. Direktive (EU) 2023/1791 navode se zahtjevi koje države članice moraju ispuniti u pogledu ublažavanja energetske siromaštva i zaštite ugroženih kupaca. U tom se kontekstu u članku 5. stavku 6. Direktive (EU) 2023/1791 samo dodaje da države članice osiguravaju da sva tijela, uključujući regionalna i lokalna ⁽⁴⁰⁾, aktivno sudjeluju u provedbi politika povezanih s energetske siromaštvom. Posebno se mora osigurati da se interesi prioritetnih skupina (osobe pogođene energetske siromaštvom, osobe u kućanstvima s niskim prihodima i ugrožene skupine) uzmu u obzir pri planiranju i provedbi mjera energetske učinkovitosti te da se ublaže znatni negativni izravni ili neizravni učinci tih mjera. To se odnosi na dugoročne planove za energetske učinkovitost i dekarbonizaciju, a posebno na socijalne stanove u vlasništvu regionalnih ili lokalnih tijela, planove i politike koji se mogu kombinirati i s mjerama i ulaganjima prihvatljivima u okviru Socijalnog fonda za klimatsku politiku.

⁽³⁹⁾ Sljedeće inicijative mogu poslužiti kao primjer: na europskoj razini Sporazumom gradonačelnika uspješno je uveden instrument akcijskog plana za održivu energiju i klimu (SECAP). Inicijative kao što su e5 ili Klimabündnis dobro su poznate u Njemačkoj, Austriji i Švicarskoj. Nizozemska je pokrenula nacionalni program za izradu regionalnih energetske strategija.

⁽⁴⁰⁾ Lokalna tijela koja su potpisnici Sporazuma gradonačelnika EU-a mogu dobiti potporu za aktivnosti planiranja i provedbe povezane s energetske siromaštvom. U okviru Sporazuma surađuje se s JRC-om i Savjetodavnim centrom EU-a za energetske siromaštvo kako bi se pružila ta potpora. Za više informacija vidjeti: https://eu-mayors.ec.europa.eu/hr/library/energy_poverty

4.2.3. Potpora javnim tijelima u uvođenju mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti

U skladu s člankom 5. stavkom 7. Direktive (EU) 2023/1791 države članice dužne su javnim tijelima pružiti potporu, što može uključivati financijsku i tehničku potporu, u uvođenju mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti, ne dovodeći u pitanje pravila o državnim potporama.

Općenito, države članice mogu slobodno osmisliti „pakete potpora” za javna tijela. Međutim, uzimajući u obzir primjere iz članka 5. stavaka 6. i 7. Direktive (EU) 2023/1791 i na temelju praktičnog iskustva, potpora bi trebala uključivati, među ostalim, sljedeće važne elemente ⁽⁴¹⁾:

- tehničku i financijsku potporu za poboljšanje dugoročnog planiranja povezanog s održivom energijom i dekarbonizacijom na regionalnoj i lokalnoj razini,
- tehničku potporu za pripremu projekata ulaganja na temelju rezultata dugoročnog planiranja („portfelji projekata”),
- financijsku potporu za projekte ulaganja u energetske učinkovitost, preuređenje ili dekarbonizaciju, kako je propisano člankom 30. Direktive (EU) 2023/1791 ⁽⁴²⁾,
- potporu za uključivanje širih koristi energetske učinkovitosti i uzimanja u obzir emisija ugljika tijekom cijelog životnog vijeka u procjene ulaganja, primjerice putem programa izgradnje kapaciteta,
- tehničku pomoć u primjeni ugovora o energetskom učinku, kako je propisano člankom 29. stavkom 4. Direktive (EU) 2023/1791.

Nadalje, mjere potpore trebale bi biti dostupne svim javnim tijelima. Pilot-programi i mjere s ograničenim dosegom nisu dovoljni.

4.2.4. Energetska svojstva zgrada i zamjena neučinkovitih grijača

Članak 5. stavak 9. Direktive (EU) 2023/1791 primarno se bavi energetskim svojstvima zgrada, uključujući zamjenu starih i neučinkovitih grijača kao posebno privlačnu mjeru energetske učinkovitosti koju javna tijela mogu poduzeti. Budući da se obveza iz članka 5. stavka 1. Direktive (EU) 2023/1791 odnosi na smanjenje krajnje potrošnje energije, zamjena kotlova za grijanje na fosilna goriva centraliziranim grijanjem (iz obnovljivih izvora), ako je to izvedivo, ili dizalicama topline dovela bi do velikog smanjenja krajnje potrošnje energije.

5. Obveze povezane s člankom 6. Direktive (EU) 2023/1791

Člankom 6. Direktive (EU) 2023/1791 zamjenjuje se članak 5. Direktive 2012/27/EU. Glavne su promjene sljedeće:

- područje primjene zahtjeva za obnovu 3 % ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada prošireno je sa zgrada čiji su vlasnici i korisnici tijela središnje vlasti na sve zgrade u vlasništvu javnih tijela kako su definirana člankom 2. Direktive (EU) 2023/1791;
- potrebna razina obnove povećala se s minimalnih zahtjeva energetskih svojstava (kako su definirani u članku 5. Direktive o energetskim svojstvima zgrada) na standarde za zgrade gotovo nulte energije (kako su definirani u članku 2. točki 3. Direktive o energetskim svojstvima zgrada) ili zgrade s nultim emisijama (kako su definirani u članku 11. Direktive o energetskim svojstvima zgrada);
- osim postizanja jednake razine uštede energije svake godine, u skladu s alternativnim pristupom države članice dužne su uvesti putovnicu za obnovu za zgrade koje čine najmanje 3 % ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada u vlasništvu javnih tijela, kao i obnoviti te zgrade u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama do 2040.

⁽⁴¹⁾ Za mnoge navedene elemente postoje programi i planovi EU-a na koje se može uputiti, kao što su ELENA, LIFE, INTERREG itd.

⁽⁴²⁾ Preporuka Komisije od 12. prosinca 2023. o prenošenju članka 30. o nacionalnim fondovima za energetske učinkovitost, financiranju i tehničkoj potpori Direktive (EU) 2023/1791 o energetskoj učinkovitosti (SL C, 19.12.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1553/oj>).

Radi usklađivanja s člankom 6. Direktive (EU) 2023/1791 države članice:

- osiguravaju da se svake godine obnovi najmanje 3 % ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada koje su u vlasništvu javnih tijela i čija je ukupna korisna površina poda veća od 250 m² kako bi ih se pretvorilo barem u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama (zadani pristup),
- kad je riječ o zgradama koje javna tijela koriste, ali nisu njihovi vlasnici, pregovaraju s vlasnikom kako bi se utvrdile ugovorne klauzule na temelju kojih bi zgrada postala barem zgrada gotovo nulte energije ili zgrada s nultim emisijama, posebno u ključnom trenutku kao što su obnova najma, promjena upotrebe, značajni popravci ili održavanje,
- utvrđuju te objavljuju i čine dostupnim popis javnih zgrada.

Države članice mogu odlučiti primijeniti alternativni pristup, koji se sastoji od ostvarivanja godišnje uštede energije koja je barem jednaka uštedi ostvarenoj zadanim pristupom. Za potrebe primjene alternativnog pristupa države članice:

- procjenjuju uštedu energije koja bi se ostvarila obnovama u skladu s člankom 6. stavcima od 1. do 4. Direktive (EU) 2023/1791 primjenom odgovarajućih standardnih vrijednosti potrošnje energije u referentnim zgradama javnih tijela prije i nakon obnove u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama,
- osiguravaju da se svake godine uvede putovnica za obnovu za zgrade koje čine najmanje 3 % ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada u vlasništvu javnih tijela. Te zgrade moraju biti obnovljene u zgrade gotovo nulte energije najkasnije do 2040.

Zgrade obuhvaćene člankom 6. Direktive (EU) 2023/1791 grijane su i/ili hlađene zgrade čiji su vlasnici ili korisnici javna tijela i čija je ukupna korisna površina poda veća od 250 m² (članak 6. stavak 1. te direktive). Zgradu treba tumačiti u skladu s definicijom iz članka 2. točke 1. Direktive o energetskim svojstvima zgrada, prema kojoj „zgrada” znači „građevina s krovom i zidovima u kojoj se koristi energija radi postizanja određenih uvjeta unutarnjeg okoliša”. „Ukupna korisna površina poda” znači „površina poda zgrade ili dijela zgrade u kojoj se koristi energija radi postizanja određenih unutarnjih klimatskih uvjeta” (članak 2. točka 13. Direktive (EU) 2023/1791). To znači da zgrade kao što su, primjerice, negrijane garaže ili skladišta, nisu obuhvaćene obvezom. U tablici 3 nalazi se pregled raznih obveza prema kategorijama zgrada iz članka 6. Direktive (EU) 2023/1791.

Tablica 3.

Područje primjene raznih obveza iz članka 6. Direktive (EU) 2023/1791

Kategorija	Uključeno u popis	Uključeno u osnovnu vrijednost ⁽¹⁾	Obveza obnove	Doprinos postizanju cilja obnove u zgrade gotovo nulte energije
Upućivanje	Članak 6. stavak 5.	Članak 6. stavci od 1. do 4. i članak 6. stavak 6.		
Javna tijela su korisnici, ali ne i vlasnici	DA	NE	NE ⁽²⁾	NE
Javna tijela su vlasnici	Zgrade koje su već zgrade gotovo nulte energije na dan 1. siječnja 2024.	DA	NE	NE
	Socijalni stanovi – obnova NIJE troškovno neutralna	DA	NE	NE
	Socijalni stanovi – obnova je troškovno neutralna	DA	DA	DA
	Zgrade čija pretvorba u zgrade gotovo nulte energije nije tehnički, gospodarski ili funkcionalno izvediva (članak 6. stavak 2. podstavak 2.)	DA	DA	NE

Kategorija	Uključeno u popis	Uključeno u osnovnu vrijednost ⁽¹⁾	Obveza obnove	Doprinos postizanju cilja obnove u zgrade gotovo nulte energije
Upućivanje	Članak 6. stavak 5.	Članak 6. stavci od 1. do 4. i članak 6. stavak 6.		
Posebne zgrade u skladu člankom 6. stavkom 2. točkama od (a) do (c)	DA	DA	DA	DA ⁽⁴⁾
Sve ostale zgrade na koje se odnosi obveza obnove > 250 m ²	DA	DA	DA	DA
Ostale zgrade ≤ 250 m ²	NE ⁽²⁾	NE	NE	NE

⁽¹⁾ U osnovnu vrijednost uključene su samo zgrade koje su na dan 1. siječnja 2024. u vlasništvu javnih tijela. Zgrade koje je javno tijelo steklo nakon tog datuma nisu uključene u osnovnu vrijednost, ali mogu pridonijeti postizanju cilja ako se naknadno preurede u skladu sa standardom za zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama.

⁽²⁾ Obveza pregovaranja o ugovornim klauzulama (članak 6. stavak 1.).

⁽³⁾ Samo ako su ipak obnovljene u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama.

⁽⁴⁾ Kad je riječ o posebnim zgradama u skladu s člankom 6. stavkom 2. točkama od (a) do (c), dovoljna je obnova radi povećanja energetske učinkovitosti do odgovarajuće razine koju odrede države članice, a koja može biti manje stroga od zgrade gotovo nulte energije. Nije obvezno da zgrada nakon obnove bude zgrada gotovo nulte energije.

⁽⁵⁾ Ne postoji obveza da se zgrade manje od 250 m² uključe u popis u skladu s člankom 6. stavkom 5., ali države članice mogu to učiniti kako bi se dobio cjelovit popis javnih zgrada.

Države članice moraju svake godine ispuniti obveze obnove i uštede energije utvrđene u članku 6. Direktive (EU) 2023/1791, počevši od datuma prenošenja, 11. listopada 2025. Za potrebe prikupljanja podataka i izvješćivanja preporučuje se da države članice koriste kalendarsku godinu kao osnovu za izračun i izvješćivanje o svojim obvezama. U razdoblju od datuma prenošenja do kraja godine zahtjev koji se odnosi na broj kvadratnih metara koje treba obnoviti ili na uštedu energije koju treba ostvariti može se izračunati razmjerno, to jest iznosi 0,7 % površine svih zgrada javnih tijela 2025., uz 2,3 % zgrada tijela središnje vlasti koje će se obnoviti 2025. u skladu s člankom 5. Direktive 2012/27/EU.

Koncept energetske obnove opisuje poboljšanje energetske učinkovitosti jednog ili više dijelova zgrade, primjerice ovojnice zgrade ili tehničkih sustava zgrade, čime se znatno smanjuje potrošnja energije za grijanje i/ili hlađenje prostora, toplu vodu, ventilaciju, (ugrađenu) rasvjetu i korištenje pomoćne energije ⁽⁴³⁾.

U Preporuci Komisije (EU) 2019/1019 ⁽⁴⁴⁾ navedene su dodatne pojedinosti o pojmovima tehničke, gospodarske i funkcionalne izvedivosti, koji su relevantni i za primjenu članka 6. stavka 2. Navodi se da je na državama članicama da detaljno utvrde konkretne slučajeve u kojima ispunjavanje zahtjeva nije tehnički, gospodarski i/ili funkcionalno izvedivo te da osiguraju da su ti slučajevi jasno utvrđeni, uokvireni i opravdani. Postupci za ocjenjivanje izvedivosti mogu se razlikovati i ovisno o tipovima zgrada kako bi se uzelo u obzir njihove posebnosti. Tehničku, gospodarsku i funkcionalnu izvedivost trebalo bi tumačiti na sljedeći način:

- *tehnička izvedivost* – tehničke izvedivosti nema kad je zahtjeve nemoguće primijeniti iz tehničke perspektive, tj. kad tehničke značajke sustava onemogućuju primjenu zahtjeva;
- *gospodarska izvedivost* – odnosi se na troškove primjene zahtjeva i jesu li: i. ti troškovi proporcionalni s obzirom na troškove planirane intervencije (npr. modernizacija sustava) i ii. očekivane koristi veće od troškova, uzimajući u obzir očekivani životni vijek sustava;
- *funkcionalna izvedivost* – primjena zahtjeva nije funkcionalno izvediva ako oni dovode do promjena koje bi mogle ugroziti rad sustava ili upotrebu zgrade (ili samostalne uporabne cjeline zgrade), uzimajući u obzir posebna ograničenja (npr. tehnički propisi) koja se mogu primjenjivati na sustav i/ili zgradu.

⁽⁴³⁾ Europska komisija, Glavna uprava za energetiku, 2019., Sveobuhvatna studija o aktivnostima energetske obnove zgrada i uvođenju zgrada gotovo nulte energije u EU-u: završno izvješće (*Comprehensive study of building energy renovation activities and the uptake of nearly zero-energy buildings in the EU: final report*), Ured za publikacije, str. 208., <https://data.europa.eu/doi/10.2833/14675>.

⁽⁴⁴⁾ Preporuka Komisije (EU) 2019/1019 od 7. lipnja 2019. o modernizaciji zgrada (SL L 165, 21.6.2019., str. 70., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2019/1019/oj>).

5.1. Obveze povezane s popisom zgrada javnih tijela

U skladu s člankom 6. stavkom 5. Direktive (EU) 2023/1791 države članice do datuma prenošenja, to jest 11. listopada 2025., utvrđuju te objavljuju i čine dostupnim popis grijanih i/ili hlađenih zgrada, koje su veće od 250 m² te čiji su vlasnici ili korisnici javna tijela. Na popisu se za svaku zgradu navode barem površina poda u m², energetska certifikat i, ako je dostupno, izmjerena godišnja potrošnja energije za grijanje, hlađenje, električnu energiju i toplu vodu. Popis se ažurira najmanje svake dvije godine. Pridonosi procjeni obveza utvrđenih u članku 6. stavcima od 1. do 4. i 6. Direktive (EU) 2023/1791 jer državama članicama omogućuje da izračunaju ukupnu površinu zahvaćenu u okviru cilja od 3 % i broj kvadratnih metara koje treba obnoviti svake godine u skladu sa zadanim pristupom odnosno jednaku uštedu energiju koju treba ostvariti u okviru alternativnog pristupa.

Pri izradi popisa zgrada prvo treba sastaviti popis javnih tijela. Taj se popis može temeljiti na popisu javnih tijela potrebnom za članak 5. Direktive (EU) 2023/1791. Stoga je preporučljivo da se podaci potrebni za usklađenost s člankom 6. stavkom 5. i podaci potrebni za usklađenost s člankom 5. prikupljaju istim alatima. Za svako javno tijelo države članice utvrđuju sve zgrade koje su obuhvaćene područjem primjene članka. Iako u skladu s člankom 6. stavkom 5. Direktive (EU) 2023/1791 države članice nisu dužne izvjestiti koja su tijela vlasnici ili korisnici zgrada, državama članicama te će informacije biti potrebne za osmišljavanje odgovarajućih mjera koje su različite za zgrade u vlasništvu javnih tijela i zgrade koje javna tijela koriste. Te informacije mogu koristiti i za ispunjavanje drugih zahtjeva, kao što su potreba za redovitim ažuriranjem popisa i povezivanje s Direktivom o energetske svojstvima zgrada. Moglo bi biti korisno i objaviti podatke o vlasništvu ili korištenju kako bi korisnici popisa mogli identificirati zgrade u kojima su javna tijela izravno odgovorna za mjere energetske učinkovitosti (uključujući obnovu).

Popis bi trebalo sastaviti tako da se omogući jedinstvena identifikacija svake zgrade. Moglo bi biti praktično primijeniti istu jedinstvenu identifikaciju kao u energetske certifikatu, koja se može razlikovati među državama članicama. Primjerice, to može biti adresa i/ili naziv zgrade. Time bi se dodatno olakšalo upravljanje popisom i povezivanje s drugim bazama podataka propisanim Direktivom o energetske svojstvima zgrada.

Na temelju kategorija utvrđenih u članku 6. stavku 2. točkama od (a) do (c) Direktive (EU) 2023/1791 popis uključuje sve zgrade čiji su vlasnici ili korisnici javna tijela, među ostalim:

- zgrade koje već ispunjavaju standarde za zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama,
- socijalne stanove; budući da se definicija socijalnih stanova razlikuje među državama članicama, trebalo bi koristiti nacionalnu definiciju kako bi se utvrdilo treba li uključiti određenu zgradu,
- zgrade koje pripadaju posebnim kategorijama utvrđenima u članku 6. stavku 2. Direktive (EU) 2023/1791.

U skladu s člankom 6. stavkom 5. Direktive (EU) 2023/1791 popis mora sadržavati energetske certifikat, to jest elektroničku verziju koja je, primjerice, vidljiva kao internetska stranica, PDF ili slika.

Energetski certifikat uključuje površinu poda zgrade (koja se smatra ukupnom korisnom površinom poda navedenom u m²), koja se može upotrijebiti za popunjavanje odgovarajućeg elementa popisa.

U skladu s člankom 6. stavkom 5. Direktive (EU) 2023/1791 države članice dužne su zabilježiti izmjerenu potrošnju energije za svaku zgradu s popisa ako su ti podaci dostupni. To uključuje godišnju potrošnju energije za grijanje, hlađenje, električnu energiju i toplu vodu. Podaci o potrošnji energije obično se mogu lako identificirati jer ih dostavlja dobavljač energije. Međutim, potrebno je uzeti u obzir sljedeće aspekte:

- za grijanje zgrada obično se koriste električni sustavi (dizalice topline, HVAC, otporski grijači), kotlovi na gorivo (plin, biomasa itd.), toplinske mreže ili druga proizvodnja u krugu zgrade (npr. solarna toplinska energija). U nekim je slučajevima utvrđivanje krajnje potrošnje topline relativno jednostavno, primjerice, toplinske mreže mogu u svrhu obračuna bilježiti količinu topline isporučene zgradi. U drugim slučajevima (npr. kotlovi na biomasu) korisnicima se obračunava količina goriva koju kupuju, koja se stoga mora pretvoriti u kWh;

- potrošnja električne energije obično će uključivati energiju koja se koristi za opremu koja nije izravno povezana sa samom zgradom. Primjerice, u zgradi se mogu smjestiti poslužitelji za cijelu organizaciju te ona može imati vrlo visoku potrošnju u usporedbi s vrijednošću navedenom u energetske certifikatu;
- ako zgrada nema zasebno mjerenje, možda neće biti moguće zasebno navesti potrošnju energije za grijanje, hlađenje i toplu vodu ako se za njih koristi električna oprema. U tom bi ih slučaju trebalo uključiti u potrošnju električne energije;
- kad je riječ o zgradama s obnovljivim izvorima energije u krugu zgrade, potrošnju energije proizvedene u krugu zgrade trebalo bi dodati neto količini energije uvezene iz mreže. Ukupna potrošnja energije izračunava se kao *ukupni uvoz* uvećan za proizvodnju umanjen za *ukupni izvoz*;
- u nekim slučajevima neće biti moguće navesti potpuni iznos za jednu od potkategorija potrošnje energije, primjerice u slučaju zgrade u kojoj je samo dio potreba za toplom vodom pokriven solarnim grijačem vode. U tom bi slučaju u potkategoriji *tople vode* trebalo navesti samo mjerljivu količinu tople vode proizvedene u krugu zgrade.

Pri utvrđivanju metodologije za ispunjavanje zahtjeva iz članka 6. stavka 5. Direktive (EU) 2023/1791 države članice trebale bi javnim tijelima pružiti jasne upute o načinu izvješćivanja o podacima o potrošnji.

Kako bi popis bio javan i dostupan, države članice osiguravaju da šira javnost i svi zainteresirani dionici mogu lako pristupiti podacima i koristiti ih. Države članice mogu ispuniti zahtjev u praksi tako da, primjerice:

- objave popis na lako dostupnim internetskim stranicama,
- omogućiti slobodan pristup bez registracije ili nakon jednostavnog postupka registracije,
- osiguraju osnovne funkcije korisnicima, primjerice pretraživanje određene zgrade ili zgrada u vlasništvu određenog javnog tijela ili prema drugim dostupnim značajkama zgrade,
- omogućiti korisnicima preuzimanje svih ili dijelova podataka.

Države članice mogu omogućiti dodatne funkcije kako bi olakšale korištenje popisa, primjerice pretraživanje po javnom tijelu, gradu/regiji ili adresi.

Države članice moraju izraditi popis do roka za prenošenje i ažurirati ga najmanje svake dvije godine⁽⁴⁵⁾. Ažuriranje bi trebalo uključivati najmanje sljedeće izmjene:

- novoizgrađene zgrade, nove zgrade koje je steklo ili koristi javno tijelo,
- zgrade u bazi podataka koje su prodane ili srušene ili je najam za njih istekao,
- zgrade koje su preinačene, što je dovelo do promjene njihove veličine,
- zgrade za koje je provedena ažurirana procjena energetske učinkovitosti, što je dovelo do novog energetske certifikata,
- zgrade koje su energetske obnovljene, što je dovelo do znatne energetske uštede.

Za potrebe ažuriranja popisa svake dvije godine države članice ažuriraju i podatke o potrošnji energije za zgrade javnih tijela. Međutim, kako bi se administrativno opterećenje država članica svelo na najmanju moguću mjeru, preporučuje se da se podaci o potrošnji energije ažuriraju samo ako dođe do znatnih promjena, primjerice zbog energetske obnove ili promjene upotrebe. Kako bi se dodatno smanjilo administrativno opterećenje, preporučuju se digitalna i automatizirana rješenja za lakše prikupljanje podataka. Trebalo bi ih razviti tako da se i zahtjevi povezani s člankom 5. Direktive (EU) 2023/1791 mogu ispuniti u okviru istog toka podataka. Primjerice, automatizirana očitavanja podataka pametnih brojlara mogu se objediniti na razini zgrade i na razini javnog tijela kako bi se mogli redovito ažurirati i popis za potrebe članka 6. Direktive (EU) 2023/1791 i baza podataka uspostavljena radi usklađivanja s člankom 5. Direktive (EU) 2023/1791.

⁽⁴⁵⁾ Ažuriranje popisa neće utjecati na osnovnu vrijednost i godišnji cilj, koji će ostati isti.

Na temelju članka 6. stavka 5. Direktive (EU) 2023/1791 države članice dužne su povezati popis s pregledom fonda zgrada sastavljenim u okviru nacionalnih planova obnove zgrada u skladu s člankom 3. Direktive o energetske svojstvima zgrada i s bazama podataka uspostavljenima u skladu s člankom 22. te direktive. To bi se moglo postići povezivanjem popisa s tim skupovima podataka na temelju naziva ili identifikacijske oznake zgrade. Ako u skladu s Direktivom o energetske svojstvima zgrada države članice moraju prijaviti broj zgrada i ukupnu površinu poda (m²) za javne zgrade, ti se podaci mogu preuzeti iz popisa izrađenog za potrebe članka 6. Direktive (EU) 2023/1791. Podaci prikupljeni za izradu popisa propisanog člankom 6. stavkom 5. Direktive (EU) 2023/1791 mogu se koristiti za popunjavanje pregleda nacionalnog fonda zgrada, ali bit će potrebni i drugi izvori podataka.

U članku 6. stavku 5. drugom podstavku Direktive (EU) 2023/1791 navodi se da Promatračka skupina za obnovu zgrada EU-a može objediniti javno objavljene i dostupne podatke iz popisa (o značajkama fonda zgrada, obnovi zgrada i energetske svojstvima) kako bi se pomoću usporedivih podataka osiguralo bolje razumijevanje energetske svojstava sektora zgradarstva. Promatračka skupina za obnovu zgrada EU-a zadužena je za praćenje energetske svojstava zgrada u cijelom EU-u ⁽⁴⁶⁾. Popis utvrđen za potrebe članka 6. stavka 5. trebao bi pridonijeti poboljšanju podataka i informacija u Promatračkoj skupini za obnovu zgrada EU-a jer pruža podatke o fondu zgrada javnih tijela, uključujući energetske certifikate, zgrade gotovo nulte energije i potrošnju energije. Kao minimum, zahtjev bi bio ispunjen ako države članice razmjenjuju podatke iz popisa s Promatračkom skupinom za obnovu zgrada EU-a u skladu s modalitetima koje će odrediti Komisija.

5.2. Obveza ispunjavanja godišnjeg cilja obnove

Stopa obnove od 3 % izračunava se na temelju ukupne površine poda zgrada čija je ukupna korisna površina poda veća od 250 m² te koje su u vlasništvu javnih tijela i na dan 1. siječnja 2024. nisu zgrade gotovo nulte energije. To znači da se godišnji cilj obnove od 3 % temelji na fiksnoj vrijednosti (osnovna vrijednost) tijekom cijelog razdoblja provedbe.

Države članice mogu odabrati koje će zgrade obnoviti kako bi ispunile zahtjev za obnovu od 3 %, uzimajući u obzir pri odabiru zgrada za obnovu troškovnu učinkovitost i tehničku izvedivost. Ako države članice procijene da pretvorba određene zgrade u zgradu gotovo nulte energije nije tehnički, gospodarski ili funkcionalno izvediva i obnove tu zgradu do niže razine, tu obnovu ne uračunavaju u ispunjavanje zahtjeva. Međutim, te se zgrade i dalje uvrstavaju na popis zgrada na temelju kojeg se izračunava godišnji zahtjev za obnovu (tj. u osnovnu vrijednost). Države članice trebale bi uzeti u obzir i da definicija zgrade gotovo nulte energije uključuje koncept troškovne učinkovitosti.

Države članice iznimno mogu primjenjivati manje stroge zahtjeve od obnove u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama za zgrade koje pripadaju sljedećim kategorijama (članak 6. stavak 2. Direktive (EU) 2023/1791):

- zaštićene zgrade ⁽⁴⁷⁾, u mjeri u kojoj bi se ispunjavanjem određenih minimalnih zahtjeva energetske svojstava na neprihvatljiv način promijenio njihov značaj ili izgled;
- zgrade u vlasništvu oružanih snaga ili središnje vlasti koje su namijenjene nacionalnoj obrani. Ova odredba ne odnosi se na pojedinačne prostore za stanovanje ili uredske zgrade;
- zgrade koje se koriste u obredne i vjerske svrhe.

Ova odredba znači da bi te zgrade trebalo uključiti u izračun osnovne vrijednosti i da se mogu uračunati u ostvarenje cilja čak i ako postižu neki drugi standard energetske svojstava osim za zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama. Obnovu tih zgrada u skladu sa standardom koji je niži od zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama trebalo bi što više uskladiti sa standardom za zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama kako bi ih se uračunalo u cilj, uzimajući u obzir posebne značajke zgrade. Kako bi se to postiglo, države članice trebale bi utvrditi tu minimalnu razinu u skladu sa značajkama zgrade ili skupine zgrada sličnih značajki.

⁽⁴⁶⁾ Promatračka skupina za obnovu zgrada EU-a, https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-building-stock-observatory_en/.

⁽⁴⁷⁾ Članak 6. Direktive (EU) 2023/1791 odnosi se na zgrade koje su službeno zaštićene zbog toga što pripadaju posebno zaštićenom području ili zbog svoje posebne arhitektonske ili povijesne vrijednosti, koje će velikim dijelom biti povijesne zgrade.

Socijalni stanovi

U smislu članka 6. stavka 1. trećeg podstavka Direktive (EU) 2023/1791 socijalni stanovi obuhvaćaju sve zgrade (uključujući zgrade s više stanova i jednostambene zgrade) ukupne korisne površine poda veće od 250 m² koje javna tijela imaju u svojem vlasništvu za potrebe osiguravanja socijalnih stanova i koje na dan 1. siječnja 2024. ne odgovaraju definiciji zgrade gotovo nulte energije primjenjivoj u relevantnoj državi članici. Države članice trebale bi uputiti na nacionalnu definiciju socijalnih stanova. Zgrade u mješovitom vlasništvu trebalo bi uključiti u obvezu obnove ako dijelovi u vlasništvu javnog tijela ispunjavaju kriterije za površinu poda.

Države članice mogu odlučiti izuzeti socijalne stanove od obveze obnove ako bi obnova dovela do povećanja najamnine za osobe koje žive u socijalnim stanovima koje se ne može ograničiti na ekvivalent financijske uštede na računu za energiju. U tu svrhu države članice mogu procijeniti uštedu na računima za energiju koja proizlazi iz obnove socijalnih stanova (uzimajući u obzir uštedu energije i kretanje cijena energije) i procijeniti je li dovoljna za pokrivanje troškova obnove. Ako financijska ušteda na računu za energiju ne pokriva troškove obnove, države članice mogu razmotriti alternativne opcije kako se svi troškovi obnove ne bi prenijeli na stanare, primjerice financiranje dijela troškova instrumentima javnog ili privatnog financiranja, uključujući mjere i ulaganja koji su prihvatljivi u okviru Socijalnog fonda za klimatsku politiku. To bi se trebalo primjenjivati u situacijama u kojima se najamnina naplaćuje razmjerno vrijednosti kuće, a troškovi uređenja doma (uključujući energetske obnovu) prenose na kućanstva u obliku povećanja najamnine.

Troškovna neutralnost znači da je ulaganje potrebno za obnovu zgrade jednako ili niže od novčanog ekvivalenta koristi tijekom životnog vijeka koje se mogu očekivati nakon obnove. Kako bi to ocijenile, države članice trebale bi utvrditi odgovarajuće metodologije za određivanje parametara potrebnih za izračun, kao što su troškovi obnove, diskontne stope, buduće cijene energije, potrošnja prije i nakon obnove itd.

Države članice trebale bi uzeti u obzir druge relevantne troškove socijalnih stanova, kao i druge koristi koje se mogu ostvariti nakon obnove u zgradu gotovo nulte energije. Primjerice, kućanstva koja unajmljuju socijalne stanove mogu ostvariti pravo na (niže) tarife osmišljene kako bi se prioritarnim skupinama (kao što su osobe pogođene energetskim siromaštvom, ugroženi kupci, osobe u kućanstvima s niskim prihodima i, ako je primjenjivo, osobe koje žive u socijalnim stanovima) pomoglo u plaćanju računa za energiju, ili se račun za energiju može djelomično ili u cijelosti platiti iz programa socijalne potpore, ili na druge instrumente dostupne u svakoj državi članici, uključujući razmatranje mogućnosti koje nude obnovljivi fondovi i projekti energije iz obnovljivih izvora u vlasništvu zajednice, tj. dijeljenje solarne energije među najomprimcima socijalnih stanova koji opskrbljuju zelenom električnom energijom po nižoj cijeni. Energetskom obnovom smanjio bi se račun za energiju, a time i ti neizravni troškovi energije koji možda nisu očitii ako se u obzir uzme samo račun za energiju. Smanjeni troškovi održavanja i bolji životni uvjeti nakon obnove drugi su aspekti koje bi trebalo uzeti u obzir u okviru procjene neutralnosti troškova.

Države članice trebale bi procijeniti neutralnost troškova intervencije na temelju procijenjenih troškova i vrijednosti potrošnje, ali mogu razmotriti i to da svako povećanje najamnine nakon obnove za najomprimce socijalnih stanova ograniče na iznos uštede ostvarene na računu za energiju. Fiktivni je primjer obnova socijalnih stanova koja košta 30 000 EUR i donosi uštedu u potrošnji energije od 12 000 kWh godišnje. Ako kućanstva plaćaju prosječnu stopu od 0,25 EUR po kWh, uštedjela bi 3 000 EUR godišnje, ali ako kućanstvo plaća sniženu tarifu, primjerice 0,10 EUR po kWh, godišnja ušteda iznosila bi 1 200 EUR. Nadalje, ako je potrošnja energije kućanstva bila manja od procijenjene za taj stan, u praksi će ostvarena ušteda iznositi manje od 1 200 EUR. U tom slučaju neće biti moguće povratiti ulaganje, čak i ako se primjenjuju vrlo niske diskontne stope; međutim, razlog su tomu socijalizirani troškovi (u ovom primjeru subvencionirane cijene električne energije) i to što se činjenica da najomprimci preslabo griju svoje domove ne uzima u obzir na odgovarajući način. Kako bi se postigla neutralnost troškova, države članice trebale bi razmotriti subvencije koje primaju pružatelji usluga socijalnog stanovanja i pomoći im da pokriju troškove obnove koje ne mogu nadoknaditi od najomprimaca.

Države članice trebale bi uspostaviti odgovarajuću metodologiju za ocjenjivanje je li ispunjen uvjet troškovne neutralnosti. Trebale bi odrediti odgovarajuću diskontnu stopu za aktualizaciju troškova održavanja i računa za energiju, ali to bi trebalo utvrditi na realnoj razini, primjerice na temelju troška kapitala za javno tijelo ili socijalne diskontne stope ⁽⁴⁸⁾. To se razlikuje od ispitivanja gospodarske izvedivosti, gdje bi uključivanje profitne marže i više diskontne stope moglo biti primjereno kako bi se uzela u obzir naknada za rizik.

⁽⁴⁸⁾ U tom se kontekstu trošak kapitala može definirati kao minimalna stopa povrata koju javno tijelo mora ostvariti prije ostvarivanja dobiti. Primjerice, to bi mogao biti trošak posudbe novca od financijske institucije. Socijalna diskontna stopa je diskontna stopa koja se obično primjenjuje na projekte javne ili društvene vrijednosti.

Može se smatrati da se poštovalo načelo neutralnosti troškova ako je ispunjen sljedeći uvjet:

$$RC \leq \frac{\sum_{i=0}^{rl} (E_{br,i} + OC_{br,i} - OB_{br,i}) - (E_{ar,i} + OC_{ar,i} - OB_{ar,i})}{(1+r)^i}$$

pri čemu je:

- RC: troškovi energetske obnove zgrade,
 E: ukupni račun za energiju,
 OC: ostali troškovi,
 OB: ostale koristi,
 br: prije obnove,
 ar: nakon obnove,
 r: primijenjena diskontna stopa,
 i: godina za koju se procjenjuju troškovi i koristi,
 rl: preostali vijek trajanja postojeće zgrade prije obnove.

Na desnoj je strani jednadžbe ušteda tekućih troškova zgrada ostvarena tijekom cijelog korisnog vijeka trajanja, uz odgovarajuće diskontiranje. Jednadžba je prikazana kao zbroj jer će države članice možda htjeti uzeti u obzir promjene troškova energije i drugih troškova i koristi koje se očekuju u narednim godinama.

Države članice mogu utvrditi pojedinosti metodologije, međutim procjena bi trebala biti u skladu s definicijom neutralnosti troškova i najboljom praksom. Države članice trebale bi pri procjeni uzeti u obzir sljedeće aspekte:

- pri procjeni se ne bi trebali uzeti u obzir stvarni troškovi energije koje plaćaju kućanstva koja žive u socijalnim stanovima ako su oni niži od tržišne cijene, već pretpostavljeni račun izračunan na temelju prosječnih stopa i procijenjene potrošnje, primjerice u skladu s metodologijom za izračun energetske svojstava zgrada u skladu s Prilogom I. Direktivi o energetskim svojstvima zgrada. Međutim, pri procjeni povećanja najamnine trebalo bi uzeti u obzir samo uštedu energije koju su najmoprimci stvarno ostvarili;
- pri procjeni troška energetske obnove trebalo bi uzeti u obzir troškove zamjene dijelova zgrada koji su na kraju vijeka trajanja. Primjerice, ako je potrebno zamijeniti plinski kotao, trošak energetske obnove trebao bi uključivati samo razliku u trošku između energetske učinkovitog sustava (npr. dizalice topline) i najvjerojatnije alternative dostupne na tržištu za zamjenu plinskog kotla;
- pri procjeni koristi trebalo bi uzeti u obzir očekivani životni vijek zamijenjenih dijelova, na sličan način kao u metodologiji za procjenu troškovno optimalne razine u skladu s Prilogom I. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) br. 244/2012⁽⁴⁹⁾. Pri izračunu preostale vrijednosti zgrade države članice trebale bi se pozvati na Prilog I. Delegiranoj uredbi (EU) br. 244/2012 o utvrđivanju usporednog okvira za izračunavanje troškovno optimalnih razina za minimalne zahtjeve energetske svojstava zgrada i dijelova zgrada. U njemu se navodi da države članice koriste razdoblje izračuna od 30 godina za stambene i javne zgrade, odnosno razdoblje izračuna od 20 godina za komercijalne, nestambene zgrade;
- ostali prihodi, primjerice od solarnih fotonaponskih ploča, trebali bi se smatrati dijelom drugih koristi nakon obnove;
- obnova može dovesti do dodatnih radova, bilo kao regulatorni zahtjev ili kako bi se dodatno poboljšala zgrada. Primjerice, obnova zgrade može zahtijevati njezino usklađivanje s propisima o zaštiti od požara, pristupačnosti ili električnom ožičenju ili može dovesti do otvaranja novih prostora za život (kao što je krov). Države članice trebale bi u metodologiji objasniti kako troškove tih radova ukloniti iz troškova obnove, a ako to nije moguće, dodatne koristi koje proizlaze iz tih troškova trebalo bi uključiti kao *ostale koristi* nakon obnove.

⁽⁴⁹⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) br. 244/2012 od 16. siječnja 2012. o dopuni Direktive 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća o energetskim svojstvima zgrada utvrđivanjem usporednog metodološkog okvira za izračunavanje troškovno optimalnih razina za minimalne zahtjeve energetske svojstava zgrada i dijelova zgrada (SL L 81, 21.3.2012., str. 18., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2012/244/oj).

Države članice mogu razmotriti i druge aspekte:

- razliku u vrijednosti zgrade prije i nakon obnove (preostala vrijednost zgrade na kraju razmatranog razdoblja),
- procjenu povećanja udobnosti stanara.

Socijalni stanovi koji ne ispunjavaju kriterije neutralnosti troškova mogu se isključiti iz osnovne vrijednosti. Ako države članice odluče iz osnovne vrijednosti isključiti sve ili dio svojih socijalnih stanova, dužne su obrazložiti zašto obnova tih zgrada ne bi bila troškovno neutralna ili bi dovela do povećanja najamnine koje premašuje uštedu na računu za energiju.

Budući da procjena neutralnosti troškova i moguće izuzeće socijalnih stanova utječu na izračun godišnjeg cilja obnove, države članice trebale bi procijeniti troškovnu neutralnost cijelog fonda socijalnih stanova prije isteka roka za prenošenje. Mogu primijeniti različite metode kako bi unaprijed procijenile neutralnost troškova:

- ako je fond socijalnih stanova relativno homogen, države članice mogu utvrditi standardne vrijednosti za procjenu troškova i koristi za glavne tipove stanova. Te vrijednosti mogu biti povezane s čimbenicima kao što su godina izgradnje i godina posljednje obnove te omogućiti brzu procjenu neutralnosti troškova cijelog fonda;
- ako je riječ o fondu socijalnih stanova znatno različitih značajki, države članice trebale bi provesti niz prilagođenih procjena kako bi dobile dovoljno detaljnu sliku cijelog fonda.

Budući da se neutralnost troškova mora procijeniti prije obnove, u evaluaciji bi trebalo uzeti u obzir stanje zgrade (uključujući preostali životni vijek raznih dijelova zgrade) u trenutku procjene.

Posebne kategorije zgrada kako su definirane u članku 6. stavku 2. točkama od (a) do (c) Direktive (EU) 2023/1791

U članku 6. stavku 2. Direktive (EU) 2023/1791 navodi se da države članice mogu primjenjivati zahtjeve koji su manje strogi od onih utvrđenih u članku 6. stavku 1. te direktive za neke kategorije zgrada kako su definirane u članku 6. stavku 2. točkama od (a) do (c) Direktive (EU) 2023/1791. Tu bi odredbu trebalo tumačiti kao obvezu obnove koja se može ispuniti obnovom tih zgrada do razine svojstava koja nije zgrada gotovo nulte energije ili zgrada s nultim emisijama, iako je zadano da se te zgrade, kad god je to moguće, obnavljaju u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama. Države članice uvijek moraju uključiti zgrade koje pripadaju posebnim kategorijama u osnovni scenarij za izračun zahtjeva za obnovu od 3 %. Države članice mogu obnovu tih zgrada uračunati u godišnju kvotu obnove, čak i ako su obnovljene u skladu s drukčijim standardom. Dok se na zgrade u vlasništvu oružanih snaga ili središnje vlasti koje su namijenjene nacionalnoj obrani mogu primjenjivati manje strogi zahtjevi za obnovu, pojedinačni prostori za stanovanje ili uredske zgrade za oružane snage i drugo osoblje koje zapošljavaju nacionalna obrambena tijela moraju se obnoviti do razine zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama kako bi se uračunali u godišnji cilj.

Države članice trebale bi za utvrđivanje zgrada koje pripadaju tim kategorijama primjenjivati postojeće metodologije. Primjerice, kad je riječ o službeno zaštićenim zgradama i zgradama koje se koriste u obredne i vjerske svrhe, mogla bi se primijeniti ista metodologija kao i za potrebe Direktive o energetske svojstvima zgrada.

Člankom 6. stavkom 2. Direktive (EU) 2023/1791 državama članicama ne određuje se nikakva izričita obveza da obavijeste Komisiju o svojem pristupu posebnim kategorijama zgrada, ali su na temelju kriterija utvrđenih za zaštićene zgrade dužne provesti procjenu. Kad je riječ o zgradama oružanih snaga ili zgradama za obranu i zgradama koje se koriste u obredne i vjerske svrhe, države članice moraju samo dokazati da zgrade pripadaju tim kategorijama. To se može učiniti kad se obnova tih zgrada uračunava u godišnju kvotu obnove jer sve zgrade koje pripadaju posebnim kategorijama moraju biti uključene u osnovni scenarij za izračun godišnjeg zahtjeva.

Države članice trebale bi jasno definirati razinu energetske svojstava koju će zgrade tih kategorija morati postići kako bi se uračunale u godišnju stopu obnove i opravdati tu razinu svojstava. Razina energetske svojstava trebala bi biti u skladu s ciljem članka 6., tj. trebalo bi provesti sve mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti i pretvorbu zgrade u zgradu gotovo nulte energije ili zgradu s nultim emisijama, osim ako utječu na značaj ili upotrebu zgrada ili su nerazmjerne.

Kad je riječ o posebnim zgradama (članak 6. stavak 2. točke od (a) do (c) Direktive (EU) 2023/1791) i zgradama koje države članice odluče ne obnoviti na temelju kriterija izvedivosti (članak 6. stavak 2. drugi podstavak Direktive (EU) 2023/1791), države članice trebale bi razmotriti uspostavljanje odgovarajuće metodologije za utvrđivanje zgrada čija obnova u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama nije izvediva na temelju standardnih kriterija. U metodologiji se moraju uzeti u obzir troškovi obnove, ušteda energije i dodatni troškovi ili učinci povezani sa značajkama zgrade na temelju kojih je svrstana u posebnu kategoriju. Metodologija i kriteriji mogu se umjesto na razini zgrade primijeniti na skupine zgrada, primjerice uredski prostor izgrađen u određenom razdoblju uz primjenu istog postupka izgradnje. Relevantni pokazatelji koje bi države članice mogle uzeti u obzir pri procjeni usporedivosti zgrada jesu:

(a) značajke zgrade:

- tip zgrade (npr. stambena ili uredska zgrada, zgrada za obrazovanje, bolnica),
- godina izgradnje,
- mjera fizičke veličine (npr. površina poda),
- grijana i/ili hladena površina poda,
- površina vanjskih zidova,
- mjere energetske učinkovitosti (npr. zrakonepropusnost, omjer površine prozora i površine zidova, vrste prozora, razine izolacije, dvostruko ostakljenje, učinkovita rasvjeta, sat grijača, vrijeme od posljednjeg podešavanja grijanja),
- neispravni sustavi zgrade (npr. sustavi grijanja, električne instalacije, ovojnica zgrade);

(b) klimatski čimbenici:

- klimatska zona,
- količina oblaka;

(c) urbanističko planiranje:

- gustoća četvrti,
- mjere za ublažavanje utjecaja vremenskih prilika (npr. strateški smještaj vegetacije).

5.2.1. Obnova zgrada u vlasništvu javnih tijela

Kako bi ispunile obvezu obnove, države članice prvo moraju utvrditi ukupnu korisnu površinu poda na koju se od 1. siječnja 2024. primjenjuje obveza (osnovna vrijednost). Na temelju te brojke mogu procijeniti godišnji cilj obnove (3 % osnovne vrijednosti).

Da bi ih se uključilo u osnovnu vrijednost, zgrade moraju ispunjavati sljedeće kriterije:

- imaju ukupnu korisnu površinu poda veću od 250 m²;
- u vlasništvu su javnih tijela, kako su definirana u članku 2. točki 12. Direktive (EU) 2023/1791;
- nisu obnovljene u skladu sa standardom za zgrade gotovo nulte energije na dan 1. siječnja 2024.;

države članice mogu izuzeti socijalne stanove iz osnovne vrijednosti ako obnova ne bi bila troškovno neutralna ili bi dovela do povećanja najamnine koje nije ograničeno na ekvivalent financijske uštede na računu za energiju.

Nakon što se utvrdi osnovna vrijednost, države članice izračunavaju godišnji cilj obnove koji će trebati ispuniti. Minimalni godišnji cilj obnove trebalo bi izračunati prema sljedećoj formuli:

$$\text{Minimum annual renovation target (in m}^2\text{)} = m^2_{\text{total useful floor area}} \times r_r$$

pri čemu:

$m^2_{\text{total useful floor area}}$ je zbroj korisne površine poda svih zgrada uključenih u osnovnu vrijednost;

r_r je stopa obnove od 3 % utvrđena u članku 6. stavku 1. Direktive (EU) 2023/1791.

Brojčani primjer naveden je u Dodatku C ovom Prilogu.

Godišnji cilj obnove izražen u m^2 ostaje nepromijenjen tijekom razdoblja u kojem je Direktiva (EU) 2023/1791 na snazi. Riječ je o promjeni u odnosu na Direktivu 2012/27/EU, prema kojoj se godišnji cilj obnove morao izračunati svake godine na temelju površine poda koja nije ispunjavala nacionalne minimalne zahtjeve energetske svojstava. Direktiva (EU) 2023/1791 upućuje na to da će potrebna godišnja stopa obnove biti znatno viša u usporedbi s metodom primijenjenom u Direktivi 2012/27/EU. To znači i da se osnovna vrijednost utvrđena krajem prvog izvještajnog razdoblja, a time i godišnji cilj obnove, ne smiju ažurirati u slučaju prodaje, rušenja, stjecanja ili izgradnje zgrade. U posebnim slučajevima države članice imaju određeni stupanj fleksibilnosti radi postizanja godišnjeg cilja obnove. Ti su slučajevi opisani u nastavku.

Države članice obavješćuju Komisiju o osnovnoj vrijednosti (ukupni broj kvadratnih metara zgrada obuhvaćenih područjem primjene članka) i godišnjem cilju obnove (također u m^2) u svojim nacionalnim energetske i klimatskim planovima utvrđenima Uredbom (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁵⁰⁾ (vidjeti poglavlje 7.1.). U okviru tog obavješćivanja trebale bi navesti i broj kvadratnih metara zgrada koje pripadaju posebnim kategorijama iz članka 6. stavka 2. točaka od (a) do (c). Države članice trebale bi navesti broj obnovljenih kvadratnih metara koji se mogu uračunati u godišnjih zahtjev u dvogodišnjim izvješćima u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999, pri čemu treba razlikovati kvadratne metre obnovljenih zgrada koje pripadaju posebnim kategorijama iz članka 6. stavka 2. točaka od (a) do (c) Direktive (EU) 2023/1791.

Ostvarivanje veće početne uštede

Kako bi se potaknulo rano djelovanje, Direktivom (EU) 2023/1791 državama članicama koje obnove više od 3 % ukupne površine poda svojih zgrada u određenoj godini omogućuje se da taj takozvani višak obnove uračunaju u godišnju stopu obnove za sljedeće godine (članak 6. stavak 3.). Do 31. prosinca 2026. višak obnove ostvaren u određenoj godini može se uračunati u godišnju stopu obnove za sljedeće tri godine. Od 1. siječnja 2027. višak obnove ostvaren u određenoj godini može se uračunati u godišnju stopu obnove za sljedeće dvije godine. U praksi to znači da ako, primjerice, država članica obnovi 3,5 % ukupne korisne površine svojeg fonda zgrada u godini X, u godini X + 1 treba obnoviti samo 2,5 % ukupne korisne površine. Ako država članica obnovi 3 % ukupne korisne površine i u godini X + 1, razlika od 0,5 % može se iskoristiti u godini X + 2 kako bi se zahtjev za obnovu smanjio na 2,5 %. Ostvareni višak može se rasporediti i na dvije godine (primjerice 0,25 % u godini X + 1 i 0,25 % u godini X + 2).

Rušenje i zamjena

U skladu s člankom 6. stavkom 4. Direktive (EU) 2023/1791 države članice mogu u određenim okolnostima u godišnju stopu obnove uračunati korisnu površinu poda nove zgrade u vlasništvu kao zamjenu za zgradu srušenu u bilo kojoj od prethodne dvije godine. Uračunavanje novih zgrada gotovo nulte energije ili zgrada s nultim emisijama u ostvarivanje godišnje stope obnove dopušteno je samo ako su ispunjena dva kriterija:

— **1. kriterij** – nova je zgrada zamjena za zgradu javnog tijela koja je srušena u bilo kojoj od prethodne dvije godine; te

⁽⁵⁰⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetske unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj>).

- **2. kriterij** – rušenje i zamjena postojeće zgrade novom zgradom troškovno su učinkovitiji i održiviji u smislu ostvarene potrošnje energije i emisija CO₂ tijekom životnog vijeka u usporedbi s obnovom postojeće zgrade. Emisije CO₂ tijekom životnog vijeka uključuju ugrađene i operativne emisije CO₂ i emisije CO₂ povezane s rušenjem stare zgrade.

Uvjeti za ispunjavanje drugog kriterija prikazani su u tablici 4.

Tablica 4.

Kriteriji za rušenje i zamjenu

Parametri	Uvjet
Troškovna učinkovitost	Ukupni trošak rušenja postojeće zgrade (u eurima) + ukupni trošak izgradnje nove zgrade (u eurima) < ukupni trošak obnove postojeće zgrade (u eurima)
Održivost	(Ukupna potrošnja energije (u kWh) obnovljene zgrade tijekom njezina preostalog procijenjenog gospodarskog vijeka trajanja + potrošnja energije (u kWh) tijekom faze obnove) > (ukupna potrošnja energije (u kWh) nove zgrade tijekom istog broja godina + ukupna potrošnja energije (u kWh) tijekom faze rušenja i izgradnje) I (Emisije CO ₂ tijekom životnog vijeka (u tCO ₂ e) obnovljene zgrade tijekom njezina preostalog procijenjenog gospodarskog vijeka trajanja + emisije CO ₂ tijekom životnog vijeka (u tCO ₂ e) tijekom faze obnove) > (emisije CO ₂ tijekom životnog vijeka (u tCO ₂ e) nove zgrade tijekom istog broja godina + emisije CO ₂ tijekom životnog vijeka (u tCO ₂ e) tijekom faze rušenja i izgradnje)

Procijenjeni gospodarski vijek trajanja utvrđuju države članice u skladu s Direktivom o energetske svojstvima zgrada. Srušenu zgradu koja bi se obnovila i novu zgradu trebalo bi usporediti tijekom istog vremenskog razdoblja (tj. cijelog ili preostalog procijenjenog gospodarskog vijeka trajanja postojeće zgrade).

Uvjet održivosti mogao bi se ispuniti, primjerice, ako se obnova energetske i ugljično intenzivnim materijalima (npr. beton, čelik) zamijeni rekonstrukcijom materijalima s niskim energetske intenzitetom i niskim udjelom CO₂ (npr. drvo i proizvodi dobiveni od biomase).

U skladu s člankom 6. stavkom 4. Direktive (EU) 2023/1791 države članice jasno određuju i objavljuju opće kriterije, metodologije i postupke za utvrđivanje iznimnih slučajeva u kojima u godišnju stopu obnove mogu uračunati nove zgrade u vlasništvu kao zamjenu za srušene zgrade.

Pri utvrđivanju metodologije za procjenu emisija tijekom životnog vijeka zgrada države članice trebale bi se pozvati na standarde i metodologije na koje upućuje Komisija kako bi osigurale točne procjene. Primjerice:

- Europska komisija, Europska platforma za procjenu životnog ciklusa (<https://eplca.jrc.ec.europa.eu/lifecycleassessment.html>),
- EN 15978:2011 Održivost građevina. Ocjenjivanje svojstva zgrada s obzirom na okoliš. Proračunska metoda (<https://www.en-standard.eu/bs-en-15978-2011-sustainability-of-construction-works-assessment-of-environmental-performance-of-buildings-calculation-method/>),
- ISO 14040:2006 Upravljanje okolišem – Procjena životnog ciklusa – Načela i okvir rada (<https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:14040:ed-2:v1:en>),
- ISO 14044:2006 Upravljanje okolišem – Procjena životnog ciklusa – Zahtjevi i smjernice (<https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:14044:ed-1:v1:en>).

5.2.2. Pregovori o ugovornim klauzulama za korištene zgrade

Člankom 6. stavkom 1. četvrtim podstavkom Direktive (EU) 2023/1791 utvrđuje se i obveza koja se posebno primjenjuje na zgrade koje javna tijela koriste, ali nisu u njihovu vlasništvu. Kad i kod obveze obnove zgrada u vlasništvu javnih tijela u skladu s člankom 6. stavkom 1. Direktive (EU) 2023/1791, u obvezu su uključene samo zgrade čija je ukupna korisna površina poda veća od 250 m². Države članice osiguravaju da javna tijela pregovaraju s vlasnicima tih zgrada kako bi se utvrdile ugovorne klauzule koje dovode do pretvorbe unajmljenih zgrada barem u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama. U članku 6. stavku 1. četvrtom podstavku Direktive (EU) 2023/1791 naglašava se da je za pokretanje pregovora potrebno iskoristiti ključne trenutke u ugovoru, kao što su produljenje ugovora o najmu, promjena upotrebe, veći popravci ili radovi održavanja. Javna tijela koja koriste zgradu mogu njezinim vlasnicima istaknuti moguće koristi obnove: veća vrijednost njihove zgrade (što može opravdati posljedično povećanje najamnine), dulji životni vijek zgrade zahvaljujući poboljšanju svojstava i kvalitete dijelova zgrade, niži tekući troškovi održavanja, postizanje usklađenosti s nacionalnim građevinskim propisima i zahtjevima (kao što su mogući minimalni standardi energetske svojstava), privlačnost za najmpromice i kraća razdoblja nekorištenja.

Posebno kako bi se pomoglo u rješavanju problema suprotstavljenih interesa, kad su glavni korisnik zgrade i namjeravaju je uzeti u dugoročan najam, javna tijela mogla bi, primjerice, ponuditi plaćanje određenog dijela troškova obnove (u obliku jednokratnog plaćanja ili dogovora o povećanju najamnine) ili bi mogla razmotriti pronalaženje nove zgrade ako vlasnik ne želi obnoviti zgradu. Druga je mogućnost upućivanje na poduzeća za energetske usluge (ESCO-i)⁽³¹⁾, koja bi mogla financirati obnovu u zamjenu za tekuća plaćanja javnog tijela ili vlasnika zgrade.

Drugi su korisni pristupi sljedeći:

- države članice mogle bi ažurirati postupke javne nabave koje bi sva javna tijela trebala slijediti kad je riječ o unajmljivanju novih zgrada i upravljanju ugovorima za zgrade koje su trenutačno u njihovu vlasništvu;
- države članice mogle bi javnim tijelima pružiti smjernice i predloške za oblikovanje ugovora o najmu kako bi se u ugovor unijele odgovarajuće klauzule;
- države članice mogle bi od svih javnih tijela zahtijevati da u svoje ugovore o najmu unesu odgovarajuće obvezne klauzule kako bi obveza obnove postala standardna. Države članice trebale bi osigurati konkretne mogućnosti za potporu javnim tijelima ako privatni najmodavac ne pristane na standardne uvjete;
- budući da su države članice obvezne obnoviti velik dio svojeg fonda zgrada i da bi pretvorba barem u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama mogla zahtijevati opsežne radove, javna tijela mogu utvrditi zgrade u vlasništvu javnih tijela koje su trenutačno neiskorištene ili nedovoljno iskorištene, a mogu se iskoristiti za smještaj tijela koja trenutačno unajmljuju zgrade od privatnog sektora. Popis koji se razmatrao u prethodnom odjeljku, posebno ako se proširi na prikupljanje dodatnih podataka o fondu zgrada javnih tijela, znatno će pridonijeti toj strategiji.

5.3. Alternativni pristup – jednaka ušteda energije

Alternativni pristup omogućen člankom 6. stavkom 6. prvim podstavkom Direktive (EU) 2023/1791 dovest će do iznosa uštede energije u zgradama javnih tijela koji je barem jednak iznosu propisanom u članku 6. stavku 1. Direktive (EU) 2023/1791 (zadani pristup). U skladu s tim pristupom države članice nisu obvezne obnoviti zgrade javnih tijela kako bi odmah dosegnule razinu zgrada gotovo nulte energije ili zgrada s nultim emisijama. Umjesto toga, države članice mogu u zgradama javnih tijela primijeniti druge mjere koje dovode do jednake uštede energije, uključujući mjere kao što je smanjenje potražnje i mjere koje mogu, ali ne moraju izravno utjecati na ovojnicu zgrade ili tehničke sustave zgrade.

Članak 6. stavak 6. Direktive (EU) 2023/1791 sastoji se od dvije zasebne obveze (prvi podstavak i drugi podstavak točka (a)) koje države članice moraju ispuniti ako se odluče za alternativni pristup.

⁽³¹⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133984>

Kako bi ispunile prvu obvezu, države članice:

- procjenjuju uštedu energije koju bi država članica ostvarila svake godine da je odabrala pristup iz članka 6. stavaka od 1. do 4. (jednaka ušteda energije) (članak 6. stavak 6. drugi podstavak točka (b)),
- svake godine ostvaruju iznos uštede energije u zgradama javnih tijela koji je barem jednak iznosu propisanom u članku 6. stavku 1. (članak 6. stavak 6. prvi podstavak).

U skladu s drugom obvezom utvrđenom u članku 6. stavku 6. drugom podstavku Direktive (EU) 2023/1791 države članice dužne su svake godine uvesti putovnicu za obnovu za zgrade koje zajedno čine najmanje 3 % ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada u vlasništvu javnih tijela. Osim toga, države članice osiguravaju da se zgrade za koje je uvedena putovnica za obnovu obnove u zgrade gotovo nulte energije najkasnije do 2040.

Alternativni pristup odnosi se samo na zgrade koje su u vlasništvu javnih tijela, uz iste iznimke kao što su one utvrđene za pristup iz članka 6. stavaka od 1. do 4. Direktive (EU) 2023/1791. Odredbe utvrđene u zadanom pristupu primjenjuju se i na alternativni pristup jer se jednaka ušteda energije procjenjuje na temelju iste osnovne vrijednosti koja se koristi za izračun godišnjeg zahtjeva za obnovu (u m²).

5.3.1. Ostvarenje jednake uštede energije

Procjena ciljnog iznosa uštede energije

Kako bi ispunile tu obvezu, države članice procjenjuju uštedu energije koju moraju ostvariti svake godine. Za početak, države članice trebale bi procijeniti zahtjev za obnovu od 3 % sljedeći korake utvrđene u pristupu iz članka 6. stavaka od 1. do 4. Direktive (EU) 2023/1791. Time bi se odredio broj kvadratnih metara koje države članice moraju obnoviti svake godine.

Države članice zatim procjenjuju uštedu energije koju svake godine treba ostvariti alternativnim mjerama. Potrebnu uštedu energije trebale bi procijeniti prije godine u kojoj se ušteda mora ostvariti kako bi u skladu s tim isplanirale i provele alternativne mjere. Kako bi procijenile uštedu energije za određenu godinu, države članice:

- trebale bi među fondovima zgrada javnih tijela utvrditi zgrade koje bi obnovile da su odabrale zadani pristup. Te zgrade moraju ukupno obuhvaćati barem broj kvadratnih metara utvrđen na temelju prethodno izračunanog zahtjeva za obnovu. Države članice mogu procijeniti uštedu za zgrade odabrane za dodjelu putovnice za obnovu tijekom godine jer čine 3 % fonda zgrada javnih tijela;
- trebale bi utvrditi osnovnu potrošnju energije u zgradama koje bi obnovile. Moraju primijeniti odgovarajuće standardne vrijednosti za potrošnju energije u referentnim zgradama javnih tijela prije obnove. Standardne vrijednosti trebalo bi utvrditi za svaku kategoriju ili potkategoriju zgrada;
- procjenjuju primarnu energiju tih zgrada nakon obnove, primjenjujući odgovarajuće standardne vrijednosti za potrošnju energije u referentnim zgradama javnih tijela nakon obnove u zgrade gotovo nulte energije;
- trebale bi oduzeti procijenjenu potrošnju nakon obnove od osnovne potrošnje. Dobivena vrijednost je ušteda koja bi se ostvarila obnovom 3 % korisne površine poda zgrada obuhvaćenih područjem primjene obveze.

Procjenu godišnjeg ciljnog iznosa uštede energije trebalo bi izračunati prema sljedećoj formuli:

$$\text{Annual targeted amount of energy savings (kWh)} = \sum(a - b) \times c$$

pri čemu:

zbroj odgovara zbroju svih zgrada koje bi država članica planirala obnoviti da je odabrala pristup utvrđen u članku 6. stavcima od 1. do 4. Direktive (EU) 2023/1791, po kategorijama referentnih zgrada javnih tijela.

- a je procijenjena potrošnja energije u referentnim zgradama koje ne ispunjavaju standard za zgrade gotovo nulte energije / prije obnove (u kWh/m²),
- b je procijenjena potrošnja energije u istim referentnim zgradama nakon njihove pretvorbe u zgrade gotovo nulte energije (u kWh/m²),
- c je ukupna površina grijanih i/ili hlađenih zgrada za svaku kategoriju referentnih zgrada koju bi država članica obnovila da je odabrala zadani pristup.

Države članice mogu za procjenu godišnjeg iznosa uštede energije koristiti podatke prikupljene u okviru popisa sastavljenog u skladu s člankom 6. stavkom 5. Direktive (EU) 2023/1791. Indikativni primjer te procjene naveden je u Dodatku C ovom Prilogu.

Kako bi utvrdile osnovnu potrošnju energije i procijenile potrošnju energije u svojim zgradama nakon obnove, države članice utvrđuju standardne vrijednosti za potrošnju energije u referentnim zgradama javnih tijela prije i nakon obnove u zgrade gotovo nulte energije. Ako su standardne vrijednosti za potrošnju energije dostupne za različite tipove zgrada, države članice trebale bi uspostaviti različite kategorije referentnih zgrada javnih tijela te tako poboljšati točnost i reprezentativnost uštede energije. Zgrade se mogu kategorizirati prema krajnjoj namjeni (npr. uredske zgrade, obrazovne ustanove, bolnice), klimatskim zonama (npr. sjever, jug, planinsko područje, obala) ili bilo kojem drugom čimbeniku koji utječe na njihovu potrošnju energije.

Postizanje godišnjeg cilja uštede energije

Radi usklađivanja s člankom 6. stavkom 6. Direktive (EU) 2023/1791 države članice mogu odabrati mjere koje smatraju primjerenima za smanjenje potrošnje energije u javnim zgradama. Mjere mogu uključivati, primjerice:

- obnovu zgrada kako bi se ispunili standardi za zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama i obnovu radi postizanja viših ili nižih razina energetske učinkovitosti,
- sklapanje energetskih ugovora (npr. ugovora o energetskom učinku) i upravljanje energijom,
- zamjene i nadogradnje tehničkih sustava zgrade,
- prelazak na energetske učinkovite uređaje,
- smanjenje grijane i/ili hlađene površine poda zgrada,
- smanjenje potražnje,
- mjere za promjenu ponašanja kojima se smanjuje potrošnja energije,
- sve druge mjere koje se ne odnose na obnovu, a povezane su s energetskom učinkovitošću u javnim zgradama.

Prodaja zgrada nije mjera energetske učinkovitosti. Ne može se izjednačiti s obnovom zgrada.

Postupne obnove i nadogradnja tehničkih sustava zgrade koje se provode kako bi se ostvarila jednaka ušteda energije vjerojatno će biti uključene u putovnice za obnovu, u skladu s rasporedom utvrđenim za svaku zgradu s putovnicom. Putovnice za obnovu mogu poslužiti kao izvor informacija za procjenu uštede energije ostvarene tim mjerama.

Ako se odluče za nestrukturne mjere (kao što je promjena ponašanja), države članice trebale bi procijeniti koliko učinak mjere može biti održiv u narednim godinama. U praksi to znači da bi države članice trebale uzeti u obzir kumulativni iznos uštede energije ostvarene mjerom u preostalom životnom vijeku zgrade. Primjerice, trebalo bi procijeniti koliko će dugo kampanja za isključivanje svjetla imati pozitivan učinak.

Obavijest o alternativnim mjerama

Države članice koje odluče primijeniti alternativni pristup trebale su do 31. prosinca 2023. obavijestiti Komisiju o predviđenoj uštedi energije koju bi država članica ostvarila do 31. prosinca 2030. da se odlučila za pristup iz članka 6. stavaka od 1. do 4. (jednaka ušteda energije). Predviđenu uštedu energije trebalo bi procijeniti na temelju informacija dostupnih državama članicama u trenutku obavješćivanja, a ta se procjena može ažurirati i navesti s višim stupnjem preciznosti u prvom izvješću za prvu godinu provedbe.

Države članice mogu kombinirati „zadani” pristup utvrđen u članku 6. stavku 1. i „alternativni” pristup utvrđen u članku 6. stavku 6. To bi u praksi značilo da se ušteda energije ostvarena obnovom zgrada javnih tijela u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama može uračunati u godišnji ciljni iznos uštede energije. U tom bi slučaju države članice i dalje trebale poštovati članak 6. stavak 6. treći podstavak.

5.3.2. Putovnica za obnovu

Osim ostvarivanja iznosa uštede energije koji je barem jednak iznosu propisanom u članku 6. stavku 1., države članice svake godine uvode putovnice za obnovu u skladu s člankom 12. Direktive o energetske svojstvima zgrada za zgrade koje zajedno čine najmanje 3 % ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada u vlasništvu javnih tijela.

Javna tijela koristit će putovnicu za obnovu kao smjernicu kad budu odlučivala o tome kojim bi aktivnostima ili mjerama trebalo dati prednost i o redoslijedu njihove provedbe kako bi se omogućilo da ciljana zgrada najkasnije do 2040. dosegne standard zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama. Države članice mogu mjere predložene u putovnici za obnovu uračunati i u postizanje godišnjeg cilja uštede energije. U praksi to znači da će se do 2040. isti broj kvadratnih metara morati obnoviti do razine zgrada gotovo nulte energije ili zgrada s nultim emisijama (oko 45 % osnovne vrijednosti), ali države članice koje su se odlučile za alternativni pristup morale bi provesti dodatne mjere kako bi osigurale jednaku razinu uštede tijekom cijelog razdoblja.

6. Obveze povezane s člankom 7. Direktive (EU) 2023/1791

Člankom 7. Direktive (EU) 2023/1791 zamjenjuje se članak 6. Direktive 2012/27/EU. Cilj članka 7. i dalje je uspostaviti visoka energetska svojstva kao zahtjev u javnoj nabavi. Međutim, njegovo područje primjene prošireno je u usporedbi s člankom 6. Direktive 2012/27/EU.

U skladu s člankom 7. Direktive (EU) 2023/1791 države članice dužne su osigurati da javni naručitelji i naručitelji, kad sklapaju ugovore o javnoj nabavi i ugovore o javnim koncesijama koji ispunjavaju ili prelaze pragove utvrđene u direktivama 2014/23/EU, 2014/24/EU i 2014/25/EU (zajedno „klasične direktive o javnoj nabavi”), kupuju samo proizvode, usluge, zgrade te (sada i) radove s visokim energetske svojstvima. „Javni naručitelji” i „naručitelji” definirani su u članku 2. točkama 14. i 15. Direktive (EU) 2023/1791, u kojima se pak upućuje na odgovarajuće definicije u klasičnim direktivama o javnoj nabavi. Osim toga, u usporedbi s Direktivom 2012/27/EU područje primjene te obveze prošireno je na sve javne naručitelje i sve naručitelje te na sve razine javne uprave.

Povrh toga, u skladu s člankom obveza više ne podliježe uvjetima troškovne učinkovitosti, gospodarske izvedivosti, šire održivosti i dovoljne razine tržišnog natjecanja, već „samo” tehničkoj izvedivosti.

Nadalje, obveza je proširena jer se i. od država članica zahtijeva da osiguraju da javni naručitelji i naručitelji pri sklapanju ugovora o javnoj nabavi i koncesija primjenjuju načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” i ii. propisuje da se načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” primjenjuje i na ugovore o javnoj nabavi i koncesije za koje u Prilogu IV. Direktivi (EU) 2023/1791 nisu propisani posebni zahtjevi.

Uz to, u skladu s člankom 7. Direktive (EU) 2023/1791:

- (1) predviđene su opcije javne nabave za postizanje Unijinih ciljeva dekarbonizacije i nulte stope onečišćenja uključivanjem širih aspekata održivosti, društva, okoliša i kružnog gospodarstva, kao i Unijinih kriterija za zelenu javnu nabavu ili dostupnih jednakovrijednih nacionalnih kriterija u prakse nabave pri sklapanju ugovora iz stavka 1. tog članka;
- (2) moraju se objaviti informacije o učinku energetske učinkovitosti određenih ugovora;

- (3) javni naručitelji mogu od ponuditelja zahtijevati da objave informacije o potencijalu globalnog zagrijavanja tijekom životnog vijeka, upotrebi niskougljičnih materijala i kružnosti materijala koji se upotrebljavaju za nove zgrade i zgrade koje treba obnoviti, osobito ako im je površina poda veća od 2 000 kvadratnih metara;
- (4) države članice dužne su javnim naručiteljima i naručiteljima pružiti potporu za uvođenje zahtjeva energetske učinkovitosti;
- (5) Komisija može pružiti dodatne smjernice nacionalnim tijelima i službenicima za javnu nabavu kad je riječ o primjeni zahtjeva energetske učinkovitosti u postupku javne nabave;
- (6) države članice dužne su provesti mjere kako se javne naručitelje ne bi odvratilo od ulaganja u poboljšanje energetske učinkovitosti; te
- (7) države članice dužne su ukloniti prepreke energetske učinkovitosti i izvijestiti o poduzetim mjerama.

Osim što se isključuje primjena obveza iz članka 7. stavka 1. Direktive (EU) 2023/1791 na ugovore o nabavi vojne opreme, člankom 7. stavkom 2. te direktive sad se propisuje i da je primjena tih obveza isključena ako ugrožava javnu sigurnost ili ometa odgovor na izvanredna stanja u području javnog zdravlja.

6.1. Područje primjene obveza iz članka 7. Direktive (EU) 2023/1791

Za definiciju „ugovora o javnoj nabavi” vidjeti članak 2. stavak 1. točku 5. Direktive 2014/24/EU, a za definiciju „koncesija” vidjeti članak 5. stavak 1. Direktive 2014/23/EU. Za pragove navedene u članku 7. stavku 1. Direktive (EU) 2023/1791 vidjeti klasične direktive o javnoj nabavi na koje se u njemu upućuje.

Iako nisu obuhvaćene klasičnim direktivama o javnoj nabavi jer su izričito navedeni među nabrojanim isključenim ugovorima o uslugama, na zgrade se ipak primjenjuju pragovi utvrđeni za ugovore o uslugama u direktivama o javnoj nabavi. Stoga kupnja ili najam zgrade podliježu članku 7. Direktive (EU) 2023/1791, ali su i dalje isključeni iz pravila o javnoj nabavi.

Visoka energetska svojstva

Usluge, proizvodi, zgrade i radovi koje kupuju javni naručitelji i naručitelji i na koje se odnosi članak 7. stavak 1. Direktive (EU) 2023/1791 moraju imati visoka energetska svojstva. Zahtjevi energetske učinkovitosti koje treba poštovati u tom kontekstu detaljnije su utvrđeni u Prilogu IV. Direktivi (EU) 2023/1791 i obuhvaćaju:

- proizvode obuhvaćene delegiranim aktima o označivanju energetske učinkovitosti,
- proizvode koji nisu obuhvaćeni delegiranim aktom o označivanju energetske učinkovitosti, ali su obuhvaćeni provedbenom mjerom u skladu s Direktivom 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵²⁾,
- proizvode i usluge obuhvaćene kriterijima EU-a za zelenu javnu nabavu ⁽⁵³⁾ ili dostupnim jednakovrijednim nacionalnim kriterijima,
- gume najvišeg razreda energetske učinkovitosti s obzirom na potrošnju goriva, kako je definirano Uredbom (EU) 2020/740 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁴⁾,
- zgrade.

⁽⁵²⁾ Direktiva 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn proizvoda koji koriste energiju (SL L 285, 31.10.2009., str. 10., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/125/oj>).

⁽⁵³⁾ Za kriterije i zahtjeve za zelenu javnu nabavu vidjeti poveznicu https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en.

⁽⁵⁴⁾ Uredba (EU) 2020/740 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 2020. o označivanju guma s obzirom na učinkovitost potrošnje goriva i druge parametre, izmjeni Uredbe (EU) 2017/1369 i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1222/2009 (SL L 177, 5.6.2020., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/740/oj>).

Ako su proizvodi obuhvaćeni delegiranim aktom o označivanju energetske učinkovitosti ili provedbenom mjerom u skladu s Direktivom 2009/125/EZ i kriterijima EU-a za zelenu javnu nabavu, u obzir treba uzeti najambiciozniji zahtjev energetske učinkovitosti. Ako su kriteriji EU-a za zelenu javnu nabavu ambiciozniji, države članice uzimaju ih u obzir i čine sve što je u njihovoj moći kako bi ih primijenile, u skladu s člankom 7. stavkom 5. i točkom (c) Priloga IV. Direktivi (EU) 2023/1791.

Delegirani akti o označivanju energetske učinkovitosti

Kako bi se u skladu s točkom (a) Priloga IV. Direktivi (EU) 2023/1791 i člankom 7. stavkom 2. Uredbe (EU) 2017/1369 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁵⁾ procijenilo koja su „(dva) najviša (znatno) popunjena razreda” proizvoda obuhvaćenih delegiranim aktom o označivanju energetske učinkovitosti ⁽⁵⁶⁾, može se uputiti na Europski registar proizvoda za označivanje energetske učinkovitosti (EPREL) ⁽⁵⁷⁾, u kojem dobavljači ⁽⁵⁸⁾ moraju registrirati svoje proizvode ⁽⁵⁹⁾ prije nego što ih stave na tržište od 1. siječnja 2019. ⁽⁶⁰⁾ EPREL omogućuje kupcima, a time i javnim naručiteljima i naručiteljima, da pronađu detaljne informacije o proizvodima i modelima s oznakom energetske učinkovitosti ⁽⁶¹⁾-⁽⁶²⁾.

Primjerice, na sljedećoj slici prikazana je distribucija televizijskih modela određene veličine zaslona registriranih u EPREL-u sredinom 2023. Cilj na temelju kriterija iz članka 7. stavka 2. Uredbe (EU) 2017/1369 u ovom bi slučaju bio pružanje poticaja **znatno** popunjenim razredima E i F (ili višima), ali ne i nižem razredu G, unatoč tome što je najpopunjniji.

Slika 3.

Distribucija odabranih televizijskih modela određene veličine zaslona registriranih u EPREL-u sredinom 2023. (167 modela od ukupno 17 976 modela)

Razred	Unosi	%
A	0	0,0
B	1	0,6
C	0	0,0
D	0	0,0
E	21	12,6
F	37	22,2
G	108	64,7

⁽⁵⁵⁾ Uredba (EU) 2017/1369 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2017. o utvrđivanju okvira za označivanje energetske učinkovitosti i o stavljanju izvan snage Direktive 2010/30/EU (SL L 198, 28.7.2017., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1369/oj>).

⁽⁵⁶⁾ https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/energy-efficient-products_en/.

⁽⁵⁷⁾ Za više informacija vidjeti: https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/product-database_en

⁽⁵⁸⁾ „Dobavljač” znači proizvođač s poslovnim nastanom u Uniji, ovlašten zastupnik proizvođača koji nema poslovni nastan u Uniji, ili uvoznik, koji proizvod stavlja na tržište Unije (vidjeti članak 2. stavak 14. Uredbe (EU) 2017/1369).

⁽⁵⁹⁾ Ta se obveza primjenjuje na jedinice novog modela obuhvaćenog delegiranim aktom (vidjeti članak 4. Uredbe (EU) 2017/1369).

⁽⁶⁰⁾ Vidjeti članak 4. Uredbe (EU) 2017/1369.

⁽⁶¹⁾ EPREL pruža i informacije o drugim aspektima osim potrošnje energije proizvoda, kao što su njegova moguća potrošnja vode, emisija buke, produljeno jamstvo, dostupnost rezervnih dijelova, trajanje ili podrška za proizvod. Javni naručitelji i naručitelji mogu koristiti sve kriterije navedene u EPREL-u kao referentni izvor za utvrđivanje tehničkih specifikacija, kriterija za odabir ili dodjelu za nabavu određenih kategorija proizvoda. Ta značajka javnim naručiteljima i naručiteljima omogućuje i da dobiju sliku stanja na tržištu i dostupnosti proizvoda s visokim energetske svojstvima po kategorijama proizvoda. Na temelju toga pak mogu procijeniti koliko se ponuda može očekivati u okviru odgovarajućeg natječaja.

⁽⁶²⁾ U članku 7 stavku 2. Uredbe (EU) 2017/1369 navodi se da ako države članice daju poticaje za proizvod naveden u delegiranom aktu, ti poticaji moraju biti usmjereni na dva najviša znatno popunjena razreda energetske učinkovitosti, ili na više razrede utvrđene u tom delegiranom aktu, što znači dva najviša razreda energetske učinkovitosti koji su također znatno popunjeni (s obzirom na broj registriranih proizvoda).

U skladu s člankom 7. stavkom 4. Direktive (EU) 2023/1791 pri kupnji paketa proizvoda koji je u cjelini obuhvaćen delegiranim aktom donesenim na temelju Uredbe (EU) 2017/1369 države članice mogu zahtijevati da energetska svojstva paketa imaju prednost pred energetskim svojstvima pojedinačnih proizvoda u tom paketu, i to kupnjom paketa proizvoda koji pripada najvišem dostupnom razredu energetske učinkovitosti. Primjerice, naručitelji koji kupuju paket koji sadržava kotao na kruta goriva u kombinaciji s dodatnim grijačem, uređajem za upravljanje temperaturom i solarnim uređajem mogli bi zahtijevati da solarni uređaj bude u skladu samo s kategorijom „B”, pod uvjetom da cijeli paket odgovara najvišoj dostupnoj kategoriji (u najboljem slučaju „A+++”). Isti pristup mogu primijeniti i javni naručitelji pojedinačno, čak i ako to ne zahtijevaju njihove države članice.

Provedbene mjere za ekološki dizajn u skladu s Direktivom 2009/125/EZ

Kad je riječ o proizvodima obuhvaćenima delegiranim aktima koji su doneseni na temelju Direktive 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶³⁾ ⁽⁶⁴⁾, zahtjev da se kupuju samo proizvodi koji su u skladu s referentnim vrijednostima za energetska svojstva utvrđenima u toj provedbenoj mjeri primjenjuje se samo na proizvode koji nisu obuhvaćeni delegiranim aktom donesenim na temelju Uredbe (EU) 2017/1369.

Kriteriji EU-a za zelenu javnu nabavu ili jednakovrijedni nacionalni kriteriji

Koncept zelene javne nabave počiva na uvođenju jasnih i ambicioznih kriterija povezanih s okolišem za proizvode i usluge koji se mogu provjeriti i opravdati, a temelje se na pristupu životnog vijeka i znanstvenim dokazima. Komisija od 2008. razvija kriterije EU-a za zelenu javnu nabavu za nekoliko kategorija proizvoda ⁽⁶⁵⁾.

Ako postoje kriteriji EU-a za zelenu javnu nabavu ili dostupni jednakovrijedni dobrovoljni nacionalni kriteriji za proizvod ili uslugu, javni naručitelji i naručitelji dužni su učiniti sve što je u njihovoj moći kako bi kupovali samo proizvode i usluge koji ispunjavaju barem kriterije (npr. tehničke specifikacije, kriteriji za dodjelu, klauzule o izvršenju ugovora) u pogledu energije na „osnovnoj” razini. Osnovni kriteriji su kriteriji koje može primjenjivati bilo koji javni naručitelj ili naručitelj u svim državama članicama. Osmišljeni su za primjenu uz najmanju dodatnu provjeru ili najmanje povećanje troškova ⁽⁶⁶⁾.

Gume

U skladu s člankom 7. Direktive (EU) 2023/1791 javni naručitelji i naručitelji moći će kupovati samo gume najvišeg razreda energetske učinkovitosti s obzirom na gorivo, kako je definiran u Uredbi (EU) 2020/740. U točki (d) Priloga IV. Direktivi (EU) 2023/1791 navodi se da taj zahtjev ne sprečava javna tijela da kupuju gume najvišeg razreda s obzirom na prijanjanje na mokroj podlozi ili vanjsku buku kotrljanja ako je to opravdano sigurnosnim razlozima ili razlozima javnog zdravlja.

Proizvodi koje koriste pružatelji usluga

Javni naručitelji i naručitelji u svojim natječajima za ugovore o uslugama moraju zahtijevati da pružatelji usluga koriste samo proizvode koji ispunjavaju zahtjeve utvrđene u točkama (a), (b) i (d) Priloga IV. Direktivi (EU) 2023/1791 kad pružatelji usluga kupuju nove proizvode iz točaka (a), (b) i (d) Priloga IV. Direktivi (EU) 2023/1791 u cijelosti ili djelomično za pružanje predmetnih usluga. Primjerice, naručitelj koji kupuje usluge održavanja vozila nije dužan zahtijevati da predmetni pružatelji usluga nadgrade sve svoje gume u najviši razred energetske učinkovitosti s obzirom na gorivo, već samo nove gume ako ih kupuju za pružanje relevantne usluge.

⁽⁶³⁾ Članak 15. stavak 3. točka (a) Direktive 2009/125/EZ.

⁽⁶⁴⁾ https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/energy-efficient-products_en/.

⁽⁶⁵⁾ https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en/.

⁽⁶⁶⁾ https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en/.

Minimalni zahtjevi energetske svojstava za zgrade

Pri kupnji ili sklapanju novih ugovora o najmu zgrada ili dijelova zgrada koji imaju funkciju zgrade javni naručitelji i naručitelji u načelu (vidjeti iznimke u nastavku) odabiru samo zgrade koje su usklađene barem s razinom gotovo nulte energije. Države članice kod određivanja tih zahtjeva mogu praviti razliku između novih i postojećih zgrada te između različitih kategorija zgrada.

Da bi bile usklađene s razinama gotovo nulte energije, zgrade moraju imati vrlo visoka energetska svojstva utvrđena u skladu s Prilogom I. Direktivi o energetskim svojstvima zgrada. Gotovo nulta odnosno vrlo niska količina energije u vrlo značajnoj mjeri pokriva se energijom iz obnovljivih izvora. Pri prenošenju Direktive o energetskim svojstvima zgrada države članice utvrdile su razine energetske svojstava i primjenjivi minimalni udio obnovljivih izvora energije koji odgovaraju zgradama gotovo nulte energije na njihovu državnom području.

U Prilogu IV. Direktivi (EU) 2023/1791 navodi se da se usklađenost s člankom 7. i točkom (f) Priloga IV. Direktivi (EU) 2023/1791 treba provjeriti na temelju energetske certifikata iz Direktive o energetskim svojstvima zgrada. U članku 19. Direktive o energetskim svojstvima zgrada navodi se da energetske certifikate moraju obuhvaćati energetska svojstva zgrade i referentne vrijednosti kao što su minimalni zahtjevi u pogledu energetske svojstava radi usporedbe i procjene energetske svojstava.

Točkom (f) Priloga IV. Direktivi (EU) 2023/1791 iznimno se dopušta i kupnja zgrada koje nisu u skladu s razinom gotovo nulte energije, i to kad javni naručitelji ili naručitelji kupuju ili unajmljuju zgradu radi dubinske obnove ili rušenja. Pojam „dubinska obnova” treba tumačiti u smislu članka 2. točke 20. Direktive o energetskim svojstvima zgrada. Ako je zgrada blizu standarda „gotovo nulte energije”, „dubinska obnova” mogla bi obuhvaćati relativno neznatne radove.

Tehnička izvedivost

Kako je prethodno navedeno, opća obveza iz članka 7. stavka 1. Direktive (EU) 2023/1791 ne primjenjuje se ako nije tehnički izvediva. Uvjet izvedivosti primjenjuje se na sve ugovore o javnoj nabavi bez obzira na to koje se direktive o javnoj nabavi primjenjuju na ugovor. Na javnim je naručiteljima ili naručiteljima da prije pokretanja postupka nabave u svakom pojedinačnom slučaju procijene i mogu dokazati da nije tehnički izvedivo zahtijevati visoka energetska svojstva u ugovoru ili koncesiji. Ako se to ne može dokazati, javni naručitelji ili naručitelji moraju kupiti dostupne energetske učinkovite proizvode, usluge, zgrade i radove u skladu sa zahtjevima iz Priloga IV. Direktivi (EU) 2023/1791.

Tehnička izvedivost postoji kad tehničke značajke sustava, primjerice zgrade ili samostalne uporabne cjeline zgrade, omogućuju primjenu zahtjeva. Tehničke izvedivosti nema kad ih je nemoguće primijeniti iz tehničke perspektive, tj. kad tehničke značajke sustava onemogućuju primjenu zahtjeva.

Primjerice, nabava energetske učinkovitih dizalica topline mogla bi biti tehnički neizvediva ako sustav distribucije topline zgrade nije prikladan za rad na temperaturama potrebnima za učinkovitu upotrebu dizalice topline, a predmetna zgrada već je u posjedu ili najmu.

Za dokazivanje tehničke neizvedivosti potrebna je dobro dokumentirana procjena, koja uključuje razloge kao što su tehnološka ograničenja, ograničenja specifična za lokaciju ili tehnička nekompatibilnost s postojećom infrastrukturom ili sustavima. Tu bi procjenu trebalo provesti u pripremljenoj fazi kupnje i uključiti u dokumente tijela ili subjekata, a preporučuje se da se zaključak procjene navede u obavijestima o nadmetanju radi transparentnosti i jednakog postupanja. Dobro dokumentirana procjena potkrijepljena, primjerice, komparativnom analizom na temelju prethodne provjere tržišta prikladna je za dokazivanje i dokumentiranje tehničke neizvedivosti.

Stoga bi naručitelji mogli kupiti druge, manje učinkovite proizvode koji su tehnički izvedivi ako utvrde da svi proizvodi koji pripadaju određenoj kategoriji učinkovitosti i koje treba kupiti u skladu s člankom 7. Direktive (EU) 2023/1791 nisu tehnički izvedivi.

6.2. Pojediniosti o obvezama

6.2.1. Primjena načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu“

Članak 7. Direktive (EU) 2023/1791 sad sadržava i novu odredbu u skladu s kojom su države članice dužne osigurati da javni naručitelji i naručitelji, kad sklapaju ugovore o javnoj nabavi i koncesije procijenjene vrijednosti ⁽⁶⁷⁾ koja je jednaka ili veća od pragova iz članka 7. stavka 1. Direktive (EU) 2023/1791, primjenjuju načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu“ u skladu s člankom 3. Direktive (EU) 2023/1791, bez obzira na to jesu li za te ugovore o javnoj nabavi i koncesije predviđeni posebni zahtjevi na temelju Priloga IV. Direktivi (EU) 2023/1791. Članak 7. Direktive (EU) 2023/1791 primjenjuje se i na kupnje obuhvaćene područjem primjene Direktive 2009/81/EZ čija je procijenjena vrijednost veća od pragova iz klasičnih direktiva o javnoj nabavi.

Taj se zahtjev primjenjuje na sve ugovore o javnoj nabavi i koncesije navedene u prethodnom stavku jer u Direktivi (EU) 2023/1791 nema odstupanja u tom pogledu ⁽⁶⁸⁾.

Dodatne pojediniosti o načelu „energetska učinkovitost na prvom mjestu“ i njegovoj primjeni navedene su u Preporuci Komisije (EU) 2021/1749 ⁽⁶⁹⁾.

Primjena načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu“ podrazumijeva temeljitu analizu dostupnih alternativa i mogućnosti za nabavu te procjenu tih mogućnosti ne samo kao takvih nego i u odnosu na energetska učinkovitost. Prije nego što nadležno tijelo ili subjekt donese odluku o nabavi, trebalo bi analizirati sva rješenja i alternative, što **prema potrebi** uključuje analizu troškova i koristi iz društvene perspektive, uzimajući u obzir šire koristi energetske učinkovitosti. Kupac se može osloniti na relevantnu analizu (za usporedive kupnje, nezastarjela itd.) koju je prethodno u sličnoj situaciji proveo, primjerice, regionalni ili nacionalni subjekt odgovoran za politiku u tom području ili središnje tijelo za nabavu.

Načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu“ mora se smatrati osnovnim načelom pri odlučivanju o načinu izrade projekta te poslije o proizvodima, radovima, uslugama i zgradama za koje će se raspisati natječaj. U postupku nabave načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu“ može se uzeti u obzir u kriterijima za dodjelu ili u tehničkoj specifikaciji. Dokumentacija o primjeni načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu“ može se, primjerice, uključiti u datoteke kupaca.

6.2.2. Javna sigurnost, izvanredna stanja u području javnog zdravlja i ugovori oružanih snaga / ugovori o nabavi vojne opreme

U članku 7. stavku 2. Direktive (EU) 2023/1791 zadržano je izuzeće od obveze iz članka 7. stavka 1. te direktive za ugovore oružanih snaga ili za ugovore o nabavi određene vojne opreme. Ti su ugovori isključeni iz primjene članka 7. Direktive (EU) 2023/1791, neovisno o tome kojom je direktivom o javnoj nabavi (uključujući Direktivu 2009/81/EZ) ⁽⁷⁰⁾ ugovor obuhvaćen. Uvodi se i još jedno izuzeće od te obveze za slučajeve u kojima bi njezino ispunjavanje ugrozilo javnu sigurnost ili omelo odgovor na izvanredna stanja u području javnog zdravlja.

Javna sigurnost i izvanredna stanja u području javnog zdravlja

Javna sigurnost općenito se shvaća kao područje djelovanja u kojem država ima primarnu odgovornost zaštititi svoje državno područje i građane. „Pojmom ‚javne sigurnosti‘ u smislu članka 52. UFEU-a i kako ga tumači Sud obuhvaćene su i unutarnja i vanjska sigurnost države članice, kao i pitanja javnog reda [...]. Njime se podrazumijeva postojanje stvarne i dovoljno ozbiljne prijetnje koja utječe na jedan od temeljnih interesa društva, kao što su prijetnja funkcioniranju institucija i ključnih javnih službi i opstanku stanovništva te rizik od ozbiljnog narušavanja vanjskih odnosa ili mirnog suživota naroda, ili rizik po vojne interese.“ ⁽⁷¹⁾

⁽⁶⁷⁾ U smislu članka 5. Direktive 2014/24/EU, članka 16. Direktive 2014/25/EU i članka 8. Direktive 2014/23/EU.

⁽⁶⁸⁾ U članku 7. stavku 1. Direktive (EU) 2023/1791 navodi se da bi se načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu“ trebalo primjenjivati (bez ograničenja) na „ugovore o javnoj nabavi i koncesije vrijednosti koja je jednaka ili veća od pragova iz prvog podstavka, [...] uključujući za one ugovore o javnoj nabavi i koncesije za koje u Prilogu IV. nisu predviđeni posebni zahtjevi“.

⁽⁶⁹⁾ Preporuka Komisije (EU) 2021/1749 od 28. rujna 2021. o energetske učinkovitosti na prvom mjestu: od načela do primjene u praksi – Smjernice i primjeri za provedbu pri donošenju odluka u energetske sektoru i drugim područjima (SL L 350, 4.10.2021., str. 9., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1749/oj>).

⁽⁷⁰⁾ Treba smatrati da se vrijednosti navedene u članku 7. stavku 1. Direktive (EU) 2023/1791 odnose na klasične direktive o javnoj nabavi, a ne na vrijednosti navedene u Direktivi 2009/81/EZ.

⁽⁷¹⁾ Uvodna izjava 19. Uredbe (EU) 2018/1807 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o okviru za slobodan protok neosobnih podataka u Europskoj uniji (SL L 303, 28.11.2018., str. 59., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1807/oj>).

Iako u zakonodavstvu Unije ne postoji službena definicija „izvanrednog stanja u području javnog zdravlja“, ono se općenito može definirati kao pojava ili neposredna prijetnja od bolesti ili zdravstvenog stanja uzrokovanog biološkim terorizmom, epidemijom (npr. bolesti probavnog trakta, malarija, denga groznica, bolest virusa zika) ili pandemijskom bolešću (npr. ptičja gripa, COVID-19) ili novim i vrlo smrtonosnim infektivnim agensom ili biološkim toksinom koji predstavlja znatan rizik od velikog broja smrtnih slučajeva ljudi ili trajnog ili dugotrajnog invaliditeta.

Naposljetku, ako se država članica želi pozvati na iznimku zbog „javne sigurnosti“ ili „izvanrednog stanja u području javnog zdravlja“, mora pružiti konkretne dokaze o utemeljenom argumentu za odstupanje od relevantnih odredaba tog članka. Nacionalne mjere ne smiju se isključiti iz primjene prava Unije samo zato što su usmjerene na zaštitu javne sigurnosti ili nacionalnu obranu.

Ugovori oružanih snaga i ugovori o nabavi vojne opreme

Članak 7. Direktive (EU) 2023/1791 primjenjuje se na ugovore oružanih snaga samo u mjeri u kojoj njegova primjena nije u suprotnosti s prirodom i primarnim ciljem aktivnosti oružanih snaga. Za primjenu tog isključenja potrebna je pojedinačna analiza određenog ugovora kako bi se utvrdilo jesu li obveze iz članka 7. Direktive (EU) 2023/1791 u suprotnosti s prirodom i primarnim ciljem aktivnosti oružanih snaga. To se izuzeće primjenjuje na sve vrste ugovora o radovima, proizvodima i uslugama.

Pri definiranju pojma „oružane snage“ potrebno je razlikovati **oružane** i **sigurnosne** snage (vidjeti članak 28. stavak 5. Direktive 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća). „Oružane snage“ u osnovi znači vojne snage države članice, obično vojska, mornarica i zračne snage, dok se „sigurnosne snage“ odnose se na paravojne snage, policiju ili druga tijela kaznenog progona (uključujući policiju ili druga tijela kaznenog progona na regionalnoj ili lokalnoj razini) i obavještajne agencije (vidjeti i točku „Javna sigurnost i izvanredna stanja u području javnog zdravlja“ u ovom poglavlju u pogledu iznimke koja se odnosi na javnu sigurnost). Pojam „ugovori oružanih snaga“ tumači se široko, ne samo kao ugovori koje su sklopile oružane snage već i ugovori sklopljeni posebno u korist oružanih snaga. Takve ugovore mogli bi sklopiti ministarstva obrane, agencije za opskrbu vojske i svi drugi odgovarajući subjekti država članica. Stoga se može smatrati da se na sve ugovore obuhvaćene područjem primjene članka 2. točke (c) Direktive 2009/81/EZ te ugovore o radovima i uslugama posebno u vojne svrhe (prva polovina članka 2. točke (d) Direktive 2009/81/EZ) primjenjuje isključenje ako procjena pojedinačnog slučaja pokazuje da bi ispunjavanje obveza iz članka 7. Direktive (EU) 2023/1791 ugrozilo primarnu prirodu ili cilj aktivnosti.

Ugovori o nabavi vojne opreme isključeni su iz primjene obveza iz članka 7. Direktive (EU) 2023/1791, bez obzira na to tko je ugovore sklopio ili kojom su direktivom o javnoj nabavi obuhvaćeni.

Vojna oprema definirana je u članku 1. točki 6. Direktive 2009/81/EU.

6.2.3. Ugovor o energetske učinku

„Ugovor o energetske učinku“ definiran je u članku 2. točki 33. Direktive (EU) 2023/1791.

Javna tijela imaju brojne prednosti od ugovaranja projekata energetske učinkovitosti putem ugovora o energetske učinku umjesto da ih provode na temelju konvencionalnog ugovora o uslugama ili radovima. Potonji pristup zahtijeva dostatne financijske i interne ljudske resurse za postupke ugovaranja i praćenja, dok sveobuhvatno stručno znanje i zajamčena uspješnost koje donosi ugovor o energetske učinku osiguravaju djelotvornost ulaganja.

U članku 7. stavku 3. Direktive (EU) 2023/1791 navodi se da javni naručitelji i naručitelji procjenjuju izvedivost sklapanja dugoročnih ugovora o energetske učinku⁽⁷²⁾ kojima se osigurava dugoročna ušteda energije u slučaju javne nabave za ugovore o uslugama sa značajnim energetske sadržajem. Budući da se u članku 7. stavku 3. Direktive (EU) 2023/1791 ne navodi koja bi vrsta ugovora o uslugama dodijeljenih u postupcima javne nabave trebala biti obuhvaćena tom procjenom, ona se pojedinačno ili u okviru šire procjene provodi za svaku javnu nabavu za takve ugovore ako imaju značajan energetske sadržaj.

⁽⁷²⁾ Ugovori o energetske učinku su ugovorni sporazumi između korisnika i pružatelja mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti, koji se provjeravaju i prate tijekom čitavog trajanja ugovora, pri čemu se ulaganja (rad, opskrba ili usluga) za tu mjeru plaćaju s obzirom na ugovorom dogovorenu razinu poboljšanja energetske učinkovitosti ili drugi dogovoreni kriterij energetske učinku, kao što je financijska ušteda; vidjeti i članak 2. točku 11. Direktive (EU) 2023/1791.

Ugovori o uslugama sa značajnim energetske sadržajem su, primjerice, ugovori o pružanju usluga grijanja ili prijevoza, ugovori o uslugama održavanja zgrade ili ulične rasvjete ili ugovori o uslugama upravljanja postrojenjima koja troše energiju.

Korištenje specijaliziranih energetske usluga na temelju ugovora o energetske učinku može javnom sektoru omogućiti i da ostvari veću uštedu energije, ii. izbjegne ovisnost o tehnologiji i iii. smanji troškove u usporedbi s internim rješenjima ⁽⁷³⁾ ⁽⁷⁴⁾.

6.2.4. Širi aspekti održivosti, društva, okoliša i kružnog gospodarstva te Unijini kriteriji za zelenu javnu nabavu i dostupni jednakovrijedni nacionalni kriteriji

U članku 7. stavku 5. Direktive (EU) 2023/1791 utvrđeno je, prvo, da države članice „mogu” zahtijevati od javnih naručitelja i naručitelja da pri sklapanju ugovora iz članka 7. stavka 1. te direktive u praksi u nabavi prema potrebi uzimaju u obzir šire aspekte održivosti, društva, okoliša i kružnog gospodarstva ⁽⁷⁵⁾.

6.2.5. Informacije o učinku energetske učinkovitosti ugovora i informacije o potencijalu globalnog zagrijavanja tijekom životnog vijeka nove zgrade

U skladu s načelima transparentnosti javni naručitelji moraju objaviti informacije o učinku energetske učinkovitosti ugovora vrijednosti koja je jednaka ili veća od pragova iz članka 7. stavka 1. Direktive (EU) 2023/1791.

U skladu s člankom 7. stavkom 5. drugim podstavkom Direktive (EU) 2023/1791 informacije se moraju objaviti putem obavijesti o javnoj nabavi objavljenih na TED-u pomoću namjenskih polja na temelju Provedbene uredbe (EU) 2019/1780 ⁽⁷⁶⁾. Te informacije treba navesti u odgovarajućim obavijestima koje se moraju objaviti u skladu s direktivama o javnoj nabavi i Provedbenom uredbom (EU) 2019/1780 o objavljivanju obavijesti na TED-u, internetskoj inačici „Dodatka Službenom listu” EU-a ⁽⁷⁷⁾. Komisija će osigurati potrebne izmjene TED-a za tu obavijest.

Nadalje, javni naručitelji mogu od ponuditelja zahtijevati da objave informacije o potencijalu globalnog zagrijavanja tijekom životnog vijeka, upotrebi niskougličnih materijala i kružnosti materijala koji se koriste u novoj zgradi i zgradi koju treba obnoviti. Ako odluče to učiniti, taj bi se zahtjev mogao utvrditi u natječajnoj dokumentaciji i ugovoru sklopljenom s odabranim ponuditeljem. Potrebno je osigurati da neispunjavanje tog zahtjeva (da se pruže prethodno navedene informacije) dovodi do odbijanja ponude iz odgovarajućeg postupka nabave ili do ugovornih posljedica u slučaju da se pri provedbi ugovora ne zadrže navedene vrijednosti. U skladu s člankom 7. stavkom 5. objava tih informacija posebno je važna za nove zgrade s površinom poda ⁽⁷⁸⁾ većom od 2 000 kvadratnih metara.

⁽⁷³⁾ Moles-Grueso, Bertoldi, Boza-Kiss, EUR 30614 EN.

⁽⁷⁴⁾ Za dodatne informacije o procjeni izvedivosti ugovora o energetske učinku javni naručitelji i naručitelji mogu uputiti na, primjerice, Moles-Grueso, Bertoldi, Boza-Kiss, Ugovori o energetske učinku u javnom sektoru EU-a – 2020. (*Energy Performance Contracting in the Public Sector of the EU – 2020*) (2021.) i Boza-Kiss, Zangheri, Bertoldi, Economidou, Prakse i mogućnosti za ugovore o energetske učinku u javnom sektoru država članica EU-a (*Practices and opportunities for Energy Performance Contracting in the public sector in EU Member States*) (2017.).

⁽⁷⁵⁾ Smjernice o tome kako uključiti šire aspekte u javnu nabavu dostupne su ovdje:

zelena javna nabava: https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement_en;

Platforma zajednice javnih naručitelja: <https://public-buyers-community.ec.europa.eu/about>;

Obavijest Komisije „Kupujemo na društveno osviješten način – priručnik za socijalnu osviještenost u javnoj nabavi (2. izdanje)”, C(2021) 3573 final, <https://op.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/47c69b3a-cfcf-11eb-ac72-01aa75ed71a1>;

„Osiguravanje funkcioniranja društveno odgovorne javne nabave: 71 primjer dobre prakse” (*Making Socially Responsible Public Procurement Work: 71 Good Practice Cases*), svibanj 2020.;

materijali za javne naručitelje: https://commission.europa.eu/funding-tenders/tools-public-buyers/social-procurement_hr;

Europska komisija, ICLEI, Kupujemo zeleno! Priručnik o zelenoj javnoj nabavi (*Buying green! A handbook on green public procurement*) (2016.).

⁽⁷⁶⁾ Provedbena Uredba Komisije (EU) 2019/1780 od 23. rujna 2019. o utvrđivanju standardnih obrazaca za objavljivanje obavijesti u području javne nabave i stavljanju izvan snage Provedbene uredbe (EU) 2015/1986 („e-obraci”) (SL L 272, 25.10.2019., str. 7., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2019/1780/oj) prilagodit će se kako bi se osigurala polja potrebna za postizanje transparentnosti učinka energetske učinkovitosti u skladu s člankom 7. stavkom 5. drugim podstavkom kojim se transparentnost u primjeni zahtjeva energetske učinkovitosti osigurava stavljanjem na raspolaganje javnosti informacija o učinku ugovora na energetske učinkovitost, i to objavljivanjem tih informacija u odgovarajućim obavijestima na Dnevniku elektroničkih natječaja (TED).

⁽⁷⁷⁾ <https://ted.europa.eu/hr/>

⁽⁷⁸⁾ Kako bi procijenile tu površinu, države članice mogle bi koristiti vrstu površine koju koriste kao referencu u energetske certifikatu (u načelu će to biti bruto površina poda).

6.2.6. Potpora javnim naručiteljima i naručiteljima

U skladu s člankom 7. stavkom 5. trećim podstavkom Direktive (EU) 2023/1791 države članice moraju pružiti potporu javnim naručiteljima i naručiteljima u uvođenju zahtjeva energetske učinkovitosti.

Procjena troškova životnog vijeka

Dobro poznata mjera za potporu javnim naručiteljima i naručiteljima je osiguravanje metodologija za procjenu troškova životnog vijeka ⁽⁷⁹⁾. Direktivama 2014/24/EU i 2014/25/EU izričito se propisuje mogućnost primjene troškova životnog vijeka u javnoj nabavi. Metoda izračuna i podaci koje je potrebno navesti u ponudama utvrđuju se u natječajnoj dokumentaciji.

Primjena troškova životnog vijeka nadilazi uzimanje u obzir kupovne cijene robe, usluge, zgrade ili radova jer kupovna cijena obično ne odražava puni financijski učinak kupnje na proračun kupca. Tipična procjena troškova životnog vijeka stoga se temelji na:

- troškovima nabave i svim povezanim troškovima kao što su isporuka (prijevoz), ugradnja i puštanje u pogon,
- operativnim troškovima, uključujući komunalne troškove kao što su energija, voda i drugi potrošni materijal, poreze, troškove osiguranja, troškove osposobljavanja te troškove popravka i održavanja,
- troškovima kraja životnog vijeka kao što su troškovi uklanjanja, recikliranja ili preuređenja i stavljanja izvan pogona,
- odbijenoj preostaloj vrijednosti, koja je prihod od prodaje imovine nakon prestanka njezina korištenja,
- dugovječnosti i jamstvenim rokovima imovine ⁽⁸⁰⁾.

U tom je kontekstu razvijen niz sektorskih alata za izračun troškova životnog vijeka kako bi se olakšala primjena troškova životnog vijeka među javnim naručiteljima (npr. za prodajne automate, unutarnju i vanjsku rasvjetu te računala i monitore). ⁽⁸¹⁾ Osim toga, u okviru mreže „Lokalne vlasti za održivost” (ICLEI) razvijeni su i drugi alati za troškove životnog vijeka ⁽⁸²⁾.

Centri kompetencija za podršku

U okviru potpore javnim naručiteljima i naručiteljima u uvođenju zahtjeva energetske učinkovitosti države članice dužne su u skladu s člankom 7. stavkom 5. Direktive (EU) 2023/1791 osnovati centre kompetencija za podršku.

Prednost centara kompetencija za podršku je njihova sposobnost da centraliziraju aktivnosti i alate u području nabave kao što su i. organizacija i provedba tematskih osposobljavanja i radionica na svim regionalnim/lokalnim područjima (samostalno ili integrirano u općenitije osposobljavanje u području javne nabave) i ii. pripremanje priručnika. Primjerice, KEINO je mrežni centar kompetencija za održivu i inovativnu javnu nabavu u Finskoj. Razvija znanja i iskustva naručitelja i nudi savjetodavne usluge u području održive i inovativne javne nabave.

Za dodatne smjernice javni naručitelji i naručitelji mogu se obratiti i europskoj službi za pomoć u zelenoj javnoj nabavi ⁽⁸³⁾.

Suradnja među javnim naručiteljima, uključujući prekograničnu suradnju

Mnogi problemi u provedbi zahtjeva energetske učinkovitosti u javnoj nabavi zajednički su brojnim javnim naručiteljima i naručiteljima pa se sudjelovanjem u aktivnostima umrežavanja i suradnje s drugima mogu ostvariti brojne koristi. Države članice stoga potiču takvu suradnju (u skladu sa zahtjevom iz članka 7. stavka 5. Direktive (EU) 2023/1791).

⁽⁷⁹⁾ https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/life-cycle-costing_en/

⁽⁸⁰⁾ Perera, Morton, Perfrement, Troškovi životnog vijeka u održivoj javnoj nabavi: pitanje vrijednosti (*Life Cycle Costing in Sustainable Public Procurement: A Question of Value*) (2009.) 1 i Estevan, Schaefer, Adell, Troškovi životnog vijeka – Izvješće o najnovijim pomacima (*Life Cycle Costing State of the art report*) (2018.).

⁽⁸¹⁾ https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/life-cycle-costing_en/.

⁽⁸²⁾ Npr. za nabavu vozila u obliku alata Clean Fleets LCC za izračun troškova životnog vijeka čistih vozničkih parkova, <https://iclei-europe.org/publications-tools/?c=search&uid=0IKEKnVb/>.

⁽⁸³⁾ <http://ec.europa.eu/environment/gpp/helpdesk.htm/>.

Na nacionalnoj ili regionalnoj razini već su uspostavljene razne mreže usmjerene na održivu nabavu. Sudjelovanje u njima, ili u bilo kojoj od mnogih drugih inicijativa i projekata koji se provode u cijeloj Europi, može znatno pomoći u osiguravanju trajne političke predanosti i vidljivosti „zeleno” javne nabave. Također može pridonijeti iskorištavanju relevantnih izvora financiranja ⁽⁸⁴⁾.

Zbirna nabava

Zbirna nabava znači objedinjavanje aktivnosti nabave skupine javnih naručitelja ili naručitelja kako bi se ostvarile uštede kupnjom velikih količina i smanjenjem administrativnih troškova te na temelju tehničkog znanja i znanja o tržištu ⁽⁸⁵⁾. To može biti posebno korisno pri uvođenju zahtjeva energetske učinkovitosti jer se mogu dijeliti stručno znanje o energetske učinkovitosti i znanje o tržištu energetske učinkovitih proizvoda, radova i usluga. U manjoj se mjeri može odnositi na zgrade koje obično nisu obuhvaćene pravilima o javnoj nabavi pa stoga ni aktivnostima objedinjavanja nabave. Zbirnu nabavu mogu provoditi, primjerice, središnja tijela za nabavu koja javnim naručiteljima i naručiteljima nude usluge središnje nabave.

6.2.7. Utvrđivanje odredaba i praksi za poboljšanje energetske učinkovitosti te uklanjanje odgovarajućih prepreka

Članak 7. stavci 7. i 8. Direktive (EU) 2023/1791 u biti se odnose na isto pitanje, to jest na prepreke koje odvrćaju javne naručitelje od ulaganja u energetske učinkovitost i primjene dugoročnih ugovora o energetskom učinku. Takve su prepreke često pravne ili regulatorne odredbe ili administrativne prakse s proturječnim pristupima. Iako se člankom 7. stavkom 7. Direktive (EU) 2023/1791 propisuje utvrđivanje pravnih i regulatornih odredaba i administrativnih praksi koje se odnose na javnu nabavu te godišnji proračun i računovodstvo kako bi se smanjio utjecaj tih prepreka na javne naručitelje i naručitelje, člankom 7. stavkom 8. Direktive (EU) 2023/1791 propisuje se uklanjanje regulatornih i neregulatornih prepreka.

Nadalje, u skladu s člankom 7. stavkom 8. Direktive (EU) 2023/1791 države članice obvezne su u okviru svojih izvješća o napretku nacionalnih energetske i klimatskih planova izvijestiti Komisiju o mjerama poduzetima za uklanjanje prepreka uvođenju poboljšanja energetske učinkovitosti u javnoj nabavi.

Za razliku od članka 7. stavka 1. Direktive (EU) 2023/1791, koji se primjenjuje samo na ugovore o javnoj nabavi i koncesije koji imaju, među ostalim, vrijednost jednaku ili veću od pragova utvrđenih u direktivama o javnoj nabavi, članak 7. stavci 7. i 8. Direktive (EU) 2023/1791 primjenjuju se na sve postupke javne nabave.

Primjeri regulatornih ⁽⁸⁶⁾ i neregulatornih ⁽⁸⁷⁾ prepreka iz članka 7. stavka 8. Direktive (EU) 2023/1791 uključuju: ⁽⁸⁸⁾

- nedostatak proračunskih sredstava,
- pravne i institucionalne prepreke,
- vremenska ograničenja,
- nezainteresiranost ciljanih javnih naručitelja,

⁽⁸⁴⁾ U tom kontekstu valja napomenuti da je Komisija nedavno pokrenula Platformu zajednice javnih naručitelja, inovativnu platformu namijenjenu za olakšavanje suradnje i razmjene znanja između javnih naručitelja i naručitelja u cijeloj Europi. Riječ je o digitalnom prostoru u kojem se dionici javne nabave mogu okupiti i razmijeniti primjere dobre prakse i iskustva te raspravljati o izazovima. <https://public-buyers-community.ec.europa.eu/> Danska olakšava razmjenu stručnog znanja, kao i francuska regionalna mreža za Veliki Zapad (www.reseaugrandouest.fr). Primjer na europskoj razini je kampanja Procura+ koja je namijenjena za prekograničnu razmjenu iskustava o zelenoj javnoj nabavi i pomaže osobama koje sudjeluju u lokalnoj provedbi (www.procuraplus.org). Informacije se mogu pronaći i u Europska komisija, ICLEI, Kupujmo zeleno! Priručnik o zelenoj javnoj nabavi (*Buying green! A handbook on green public procurement*) (2016.).

⁽⁸⁵⁾ Vidjeti npr. Europska komisija, ICLEI, Kupujmo zeleno! Priručnik o zelenoj javnoj nabavi (*Buying green! A handbook on green public procurement*) (2016.), str. 31., i Risvig Hamer u Steinicke, Vesterdorf, *EU Public Procurement Law* (2018.), str. 444.

⁽⁸⁶⁾ Tj. prepreke koje proizlaze iz propisa.

⁽⁸⁷⁾ Tj. prepreke koje ne proizlaze iz propisa.

⁽⁸⁸⁾ Luyckx, Pál-Hegedüs Ortega, Javna nabava energetske učinkovitih radova, robe i usluga – Potpora projektima u okviru programa Intelligentna energija – Europa II i cilja energetske učinkovitosti programa Obzor 2020. (*Public procurement of energy-efficient works, supplies and services - Support provided to projects under the Intelligent Energy Europe II programme and Horizon 2020 Energy Efficiency*) (2020.).

— nemogućnost pristupa dobavljačima.

Stoga mjere koje države članice mogu provesti u tom pogledu mogu uključivati:

- donošenje smjernica (za javne natječaje), obrazaca ugovora i interpretativnih priopćenja ili pojednostavnjenje administrativnih postupaka,
- izradu ažuriranih primjera za demonstraciju ugovora o energetske učinku (npr. prilagođenih novim mogućnostima ugovaranja),
- daljnji rad na osiguravanju kvalitete (u smislu da se kvaliteta usluga te mjerenja i provjere strogo propisuju u ugovorima kako bi postali norma u intervencijama javnog sektora) pri procjeni primjene ugovora o energetske učinku,
- uklanjanje odvrćajućih mjera, kao što su nedostatak politika i ciljeva uštede energije, prevlast suprotstavljenih interesa i ograničeno služenje javnih zgrada kao uzora ⁽⁸⁹⁾,
- stvaranje poticaja, kao što su natječaji između javnih naručitelja i naručitelja u kojima javni naručitelj / naručitelj koji je nabavio energetske najučinkovitije proizvode, usluge, radove ili zgrade prima nagrade ili druge koristi kao pobjednik u natječaju ⁽⁹⁰⁾.

U tom kontekstu valja napomenuti da će potprogram Prelazak na čistu energiju u okviru programa Unije LIFE, uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/783 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁹¹⁾, osigurati financijska sredstva za potporu razvoju najbolje prakse Unije u provedbi politike energetske učinkovitosti za uklanjanje prepreka energetske učinkovitosti u ponašanju, na tržištu i u regulativi. To može pomoći državama članicama u uklanjanju navedenih prepreka.

7. Zahtjevi u pogledu izvješćivanja

7.1. Ažuriranje integriranih nacionalnih energetske i klimatske planova

U skladu s člankom 14. stavkom 2. Uredbe (EU) 2018/1999 države članice dužne su do 30. lipnja 2024. prijaviti ažuriranje svojeg posljednjeg priopćenog integriranog **nacionalnog energetske i klimatske plana** (NECP). U skladu s člankom 14. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1999 države članice dužne su uvijek godinu dana prije roka za podnošenje iz članka 14. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1999 podnijeti nacrt ažuriranja NECP-a.

Osim Uredbe (EU) 2018/1999, pri ažuriranju NECP-ova potrebno je uzeti u obzir i članak 5. stavak 5. prvu rečenicu Direktive (EU) 2023/1791. U skladu s njome države članice dužne su izvjestiti Komisiju o smanjenju potrošnje koje su svake godine ostvarila sva javna tijela, raščlanjena prema sektorima. Raščlamba može slijediti podatkovna polja iz tablice 2.

Prikaz u ažuriranom planu mora uključivati količinu smanjenja potrošnje energije koju trebaju ostvariti sva javna tijela po sektorima. Cilj smanjenja krajnje potrošnje energije izračunava se u skladu s pravilima utvrđenima u točki 4.1.2., a njegova sektorska raščlamba trebala bi uključivati najmanje sljedeće elemente:

raščlambu prema tri obvezne skupine propisane u skladu s člankom 5. stavkom 3. Direktive (EU) 2023/1791: javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 50 000 i više od 5 000 stanovnika, javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 5 000 stanovnika, sva ostala javna tijela,

raščlambu prema sektorima javnih usluga, kako je navedeno u tablici 2,

raščlambu prema sektorima javnog prijevoza i oružanih snaga, samo ako država članica namjerava uračunati smanjenje krajnje potrošnje energije ostvareno u jednom ili oba sektora u cilj smanjenja krajnje potrošnje energije.

⁽⁸⁹⁾ Moles-Grueso, Bertoldi, Boza-Kiss, EUR 30614 EN.

⁽⁹⁰⁾ Nagrade Procura+ mogle bi poslužiti kao primjer, <https://procuraplus.org/awards/>.

⁽⁹¹⁾ Uredba (EU) 2021/783 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Programa za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1293/2013 (SL L 172, 17.5.2021., str. 53., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/783/oj>).

Ažuriranje integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova mora uključivati opis već provedenih ili planiranih mjera za postizanje ciljeva smanjenja krajnje potrošnje energije iz članka 5. Direktive (EU) 2023/1791 i cilja obnove iz članka 6. te direktive. Nadalje, trebalo bi uključiti provedene ili planirane mjere politike za usklađivanje s obvezama iz članka 7. Direktive (EU) 2023/1791.

Prikaz politika i mjera energetske učinkovitosti iz točke 3.2. Priloga I. Uredbi (EU) 2018/1999 stoga treba proširiti tako da uključuje odjeljak o mjerama namijenjenima javnom sektoru. Osim mjera politike, koje su izričito uključene u članak 5. stavke 6., 7., 8. i 9. Direktive (EU) 2023/1791, preporučuje se da se u taj odjeljak uključi i opis načina na koji se osigurava raspodjela tereta, primjerice između središnjih, regionalnih i lokalnih tijela, ako država članica provodi obveze iz članaka 5. i 6. Direktive (EU) 2023/1791.

7.2. Izvješćivanje o napretku

U skladu s člankom 17. Uredbe (EU) 2018/1999 države članice dužne su podnijeti nacionalna energetska i klimatska **izvješća o napretku** koja obuhvaćaju svih pet dimenzija energetske unije, a jedna od njih je energetska učinkovitost.

U članku 21. Uredbe (EU) 2018/1999 navode se informacije o energetske učinkovitosti o kojima se izvješćuje, a koje obuhvaćaju izvješćivanje o obvezama iz članaka 5., 6. i 7. Direktive (EU) 2023/1791. Države članice dužne su uključiti informacije o nacionalnim putanjama i ciljevima, provedbi određenih politika i mjera te informacije detaljnije opisane u dijelu 2. Priloga IX. Uredbi (EU) 2018/1999.

Osim Uredbe (EU) 2018/1999, u nacionalnim energetske i klimatske izvješćima o napretku trebaju se uzeti u obzir članak 5. stavak 5. druga rečenica i članak 7. stavak 8. Direktive (EU) 2023/1791. U skladu s člankom 5. stavkom 5. drugom rečenicom Direktive (EU) 2023/1791 države članice dužne su izvijestiti Komisiju o smanjenju potrošnje koje svake godine ostvare sva javna tijela, raščlanjena prema sektorima. U skladu s člankom 7. stavkom 8. Direktive (EU) 2023/1791 države članice obvezne su u okviru svojih izvješća o napretku nacionalnih energetske i klimatske planova izvijestiti Komisiju o mjerama poduzetima za uklanjanje prepreka uvođenju poboljšanja energetske učinkovitosti u javnoj nabavi.

Kako bi Komisija mogla ispuniti obvezu ocjene napretka iz članka 29. Uredbe (EU) 2018/1999, u slučaju revizije definicije osnovne vrijednosti ili prilagodbe klimatskim promjenama ili razini usluga preporučuje se da informacije o postizanju ciljeva smanjenja krajnje potrošnje energije za svaku godinu uključuju najmanje sljedeće elemente, ako je primjenjivo:

- reviziju definicije osnovne vrijednosti i povezanog izračuna cilja u usporedbi s najnovijim izvješćem o napretku, uključujući provjerljivo obrazloženje zašto je trebalo revidirati osnovnu vrijednost,
- učinak prilagodbe klimatskim promjenama po sektorima usluga i klimatskim zonama na prijavljenu krajnju potrošnju energije,
- učinak prilagodbe razine usluga na prijavljenu krajnju potrošnju energije.

Ako država članica namjerava uzeti u obzir smanjenje potrošnje energije u sektoru javnog prijevoza ili oružanih snaga, informacije bi trebale uključivati smanjenje krajnje potrošnje energije ostvareno u javnom prijevozu ili oružanim snagama.

Prva nacionalna energetska i klimatska izvješća o napretku trebala su biti dostavljena 15. ožujka 2023., nakon čega države članice trebaju svake dvije godine izvijestiti o napretku, uz iznimku zahtjeva iz članka 5. stavka 5. Direktive (EU) 2023/1791, u skladu s kojim su države članice svake godine obvezne izvijestiti o smanjenju potrošnje koje su ostvarila sva javna tijela.

DODATAK A

Izračun ciljeva i provjera postizanja ciljeva

Izračun ciljeva: formule za izračun maksimalne krajnje potrošnje energije u javnom sektoru države članice u skladu s obvezama iz članka 5. stavaka 1., 2. i 3. Direktive (EU) 2023/1791

2025., 2026.

$$FEC_{max,2025} = FEC_{G1,2025}$$

$$FEC_{G1,2025} = FEC_{G1,BL} \times R_{G1,BL_{2025}}$$

$$FEC_{G1,BL}$$

Krajnja potrošnja energije, osnovna vrijednost za prvu skupinu

$$R_{G1,BL_{2025}} = \left(1 - \left(\frac{82}{365}\right) \times 0,019\right) = 0,996$$

82 je broj dana od roka za prenošenje do (uključujući) 11. listopada 2025. do kraja 2025.

$$FEC_{max,2026} = FEC_{G1,2025} - (1 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL})$$

2027., 2028., 2029.

$$FEC_{max,2027} = FEC_{G1,2025} - (2 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}) + \left(FEC_{G2,BL} - (1 \times 0,019 \times FEC_{G2,BL})\right)$$

$$FEC_{max,2028} = FEC_{G1,2025} - (3 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}) + \left(FEC_{G2,BL} - (2 \times 0,019 \times FEC_{G2,BL})\right)$$

$$FEC_{max,2029} = FEC_{G1,2025} - (4 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}) + \left(FEC_{G2,BL} - (3 \times 0,019 \times FEC_{G2,BL})\right)$$

2030., 2031.

$$FEC_{max,2030} = FEC_{G1,2025} - (5 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}) + \left(FEC_{G2,BL} - (4 \times 0,019 \times FEC_{G2,BL})\right) + \left(FEC_{G3,BL} - (1 \times 0,019 \times FEC_{G3,BL})\right)$$

$$FEC_{max,2031} = FEC_{G1,2025} - (6 \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}) + \left(FEC_{G2,BL} - (5 \times 0,019 \times FEC_{G2,BL})\right) + \left(FEC_{G3,BL} - (2 \times 0,019 \times FEC_{G3,BL})\right)$$

Za naredne godine (od 2032.)

$$FEC_{max,20n} = FEC_{G1,2025} - \left((n-25) \times 0,019 \times FEC_{G1,BL}\right) + \left(FEC_{G2,BL} - \left((n-26) \times 0,019 \times FEC_{G2,BL}\right)\right) + \left(FEC_{G3,BL} - \left((n-29) \times 0,019 \times FEC_{G3,BL}\right)\right)$$

pri čemu je $n \in \mathbb{N}$: $n \geq 32$.

Kratika	Objašnjenje
$FEC_{G1,2025} = FEC_{G1,BL} \times R_{G1,BL_{2025}}$	Maksimalna krajnja potrošnja energije prve skupine 2025. (razmjerno) (prva skupina odnosi se na sva javna tijela osim onih uključenih u drugu i treću skupinu; vidjeti u nastavku)

Kratica	Objašnjenje
$R_{G1,BL_{2025}}$	$\left(1 - \left(\frac{82}{365}\right) \times 0,019\right) 996$ Multiplikator smanjenja za 2025. $FEC_{G1,BL}$ nije smanjen za 1,9 % u 2025., nego razmjerno (<i>pro rata</i>), što odgovara preostala 82 dana u 2025. od dana prenošenja
$FEC_{G1,BL}$	Krajnja potrošnja energije, osnovna vrijednost za prvu skupinu; prva skupina odnosi se na sva javna tijela osim onih uključenih u drugu i treću skupinu
$FEC_{G2,BL}$	Krajnja potrošnja energije, osnovna vrijednost za drugu skupinu; druga skupina odnosi se na sva javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 50 000 stanovnika i više od 5 000 stanovnika
$FEC_{G3,BL}$	Krajnja potrošnja energije, osnovna vrijednost za treću skupinu; treća skupina odnosi se na sva javna tijela u lokalnim upravnim jedinicama s manje od 5 000 stanovnika
n	Godina u dvije znamenke, npr. 30 za 2030.

Provjera postizanja cilja: formule za usporedbu ciljne i stvarne krajnje potrošnje energije (od 2025. do 2031.)

$$FEC_{real,G1,adj,2025} - RED_{T\_OR\_D,adj,2025} \times R_{T\_OR\_D_{2025}} \leq FEC_{max,2025}$$

$$FEC_{real,G1,adj,2026} - RED_{T\_OR\_D,adj,2026} \leq FEC_{max,2026}$$

$$FEC_{real,G1\&2adj,2027} - RED_{T\_OR\_D,adj,2027} \leq FEC_{max,2027}$$

$$FEC_{real,G1\&2adj,2028} - RED_{T\_OR\_D,adj,2028} \leq FEC_{max,2028}$$

$$FEC_{real,G1\&2adj,2029} - RED_{T\_OR\_D,adj,2029} \leq FEC_{max,2029}$$

$$FEC_{real,G1\&2\&3,adj,2030} - RED_{T\_OR\_D,adj,2030} \leq FEC_{max,2030}$$

$$FEC_{real,G1\&2\&3,adj,2031} - RED_{T\_OR\_D,adj,2031} \leq FEC_{max,2031}$$

Kratica	Objašnjenje
$FEC_{real,G,adj,20n}$	Krajnja potrošnja energije javnih tijela (osim prometa i obrane), prilagođena (ako je primjenjivo), pri čemu G odgovara G1, G1 + G2 ili G1 + G2 + G3, ovisno o primjenjivoj godini tako da ($n \in \mathbb{N} : n \geq 21$) — za svaki prirodni broj od 21 do 99
$RED_{T\_OR\_D,adj,20n}$	Smanjenje krajnje potrošnje energije u sektoru obrane ili prometa („ILI” znači smanjenje u sektoru obrane ili smanjenje u sektoru prometa ili smanjenje u oba sektora) u godini 20n., prilagođeno (ako je primjenjivo), u usporedbi s krajnjom potrošnjom energije u sektoru obrane ili prometa u referentnoj godini (2021.) tako da ($n \in \mathbb{N} : n \geq 25$)

Kratika	Objašnjenje
	$\left\{ \begin{array}{ll} 0 & \text{if } FEC_{T\&D,20n} \geq FEC_{T\&D,2021} \\ (FEC_{T\&D,2021} - FEC_{T\&D,20n}) & \text{if } FEC_{T\&D,2021} > FEC_{T\&D,20n} \end{array} \right.$ $\left\{ \begin{array}{ll} 0 & \text{if } FEC_{D,20n} \geq FEC_{D,2021} \\ (FEC_{D,2021} - FEC_{D,20n}) & \text{if } FEC_{D,2021} > FEC_{D,20n} \end{array} \right.$ $\left\{ \begin{array}{ll} 0 & \text{if } FEC_{T,20n} \geq FEC_{T,2021} \\ (FEC_{T,2021} - FEC_{T,20n}) & \text{if } FEC_{T,2021} > FEC_{T,20n} \end{array} \right.$
	Krajnja potrošnja energije, sektor prometa tako da ($n \in \mathbb{N} : n \geq 21$) — za svaki prirodni broj od 21 do 99
$FEC_{D,20n}$	Krajnja potrošnja energije, sektor obrane tako da ($n \in \mathbb{N} : n \geq 21$) — za svaki prirodni broj od 21 do 99
$FEC_{T\&D,20n}$	Krajnja potrošnja energije, sektori prometa i obrane tako da ($n \in \mathbb{N} : n \geq 21$) — za svaki prirodni broj od 21 do 99
$R_{T\_OR\_D_{2025}}$	$\left(\frac{82}{365} \right)$ Multiplikator smanjenja za uštedu u sektorima prometa i obrane 2025. Ostvarena ušteda krajnje potrošnje energije u sektorima prometa i obrane uračunava se razmjerno (<i>pro rata</i>) za 2025. To odgovara 82 preostala dana 2025. od dana prenošenja.

DODATAK B

Prilagodba klimatskim promjenama, promjenama razina javnih usluga te uklanjanju ili dodavanju javnih tijela*Prilagodba klimatskim promjenama*

U nastavku su navedena osnovna načela za prilagodbu krajnje potrošnje energije klimatskim promjenama u skladu s člankom 5. stavkom 4. Direktive (EU) 2023/1791:

- samo se udio potrošnje energije koji ovisi o klimi prilagođava klimatskim razlikama. To se obično odnosi samo na krajnju potrošnju energije koja se koristi za grijanje i hlađenje u zgradama;
- država članica može odlučiti da svoje državno područje smatra dijelom jedne ili više klimatskih zona;
- prilagodba klimatskim promjenama izračunava se za ukupnu krajnju potrošnju energije države članice u svakom sektoru javnih usluga za svaku utvrđenu klimatsku zonu ⁽¹⁾;
- klimatske razlike moraju se bilježiti najsuvremenijim parametrima: kao parametri najčešće se koriste dani u sezoni grijanja za potrošnju energije za grijanje i dani u sezoni hlađenja za hlađenje;
- država članica može utvrditi klimatske zone koje odgovaraju zemlji, pod uvjetom da su za utvrđene klimatske zone dostupni potrebni klimatski parametri (dani u sezoni grijanja i hlađenja) ⁽²⁾. Svi podaci o krajnjoj potrošnji energije za grijanje i hlađenje moraju se dodijeliti određenoj klimatskoj zoni;
- kako se ne bi izračunavale manje klimatske razlike čiji je utjecaj na potrošnju energije obično vrlo ograničen, na klimatske parametre (obično dani u sezoni grijanja ili hlađenja) trebalo bi primijeniti prag *de minimis* od plus ili minus 5 % u usporedbi s referentnom godinom. To znači da se prilagodba klimatskim promjenama provodi samo ako je klimatski parametar veći ili manji za 5 % ⁽³⁾ nego u referentnoj godini;
- udio koji ovisi o klimi, tj. krajnja potrošnja energije koja se koristi za grijanje i hlađenje, trebao bi se diferencirati prema vrsti javne usluge, prosječnoj tehničkoj konfiguraciji i klimatskim uvjetima. Nadalje, pri utvrđivanju krajnje potrošnje energije trebalo bi uzeti u obzir samo one nositelje energije koji se često koriste za grijanje ili hlađenje. Kad je riječ o grijanju, to će obično biti: centralizirano grijanje, prirodni plin, loživo ulje, peleti, drveni otpaci, kruta goriva iz biomase, kruta fosilna goriva i električna energija (samo udio koji se koristi za grijanje). Kad je riječ o hlađenju, to će obično biti: električna energija (samo udio koji se koristi za hlađenje) i centralizirano hlađenje;
- ako država članica odluči primijeniti prilagodbu klimatskim promjenama za grijanje, mora primijeniti i prilagodbu klimatskim promjenama za hlađenje, pod uvjetom da su dosegnuti prethodno navedeni pragovi *de minimis*;
- točna procjena udjela krajnje potrošnje energije koji ovisi o klimi trebala bi se temeljiti na empirijskim dokazima i/ili povezanim istraživanjima. Ako država članica na temelju empirijskih dokaza ne može dostaviti smislene procjene udjela krajnje potrošnje energije za javnu uslugu koji ovisi o klimi, zadane vrijednosti navedene u tablicama 5 i 6 smatraju se primjerenim prosječnim vrijednostima.

⁽¹⁾ Budući da se obveza odnosi na države članice u cjelini, izračuni prilagodbe klimatskim promjenama na nižim razinama raščlambe, npr. za svako pojedinačno javno tijelo, nisu korisni. Izračun prilagodbe klimatskim promjenama na najvišoj mogućoj razini raščlambe, tj. diferenciran samo prema klimatskim zonama i javnim uslugama, dovoljan je i manje podložan pogreškama.

⁽²⁾ Dane u sezoni grijanja i hlađenja u EGP-u objavljuje JRC na: <https://agri4cast.jrc.ec.europa.eu/dataportal/>.

⁽³⁾ Prag *de minimis* od plus ili minus 5 % primjenjuje se zasebno na svaki klimatski parametar. To znači da se u određenoj godini u kojoj razlika u broju dana u sezoni grijanja u usporedbi s referentnom godinom ostane ispod 5 %, a razlika u broju dana u sezoni hlađenja premaši prag primjenjuje samo prilagodba klimatskim promjenama za hlađenje.

Opća formula za prilagodbu krajnje potrošnje energije za grijanje i hlađenje klimatskim promjenama

$$FEC_{HC, adj} = FEC_{HC} \times (1 - f_{adj}) + FEC_{HC} \times f_{adj} \times \left(\frac{par_{base}}{par_{rep}} \right)$$

$FEC_{HC,adj}$	Krajnja potrošnja energije za grijanje ili hlađenje nakon prilagodbe klimatskim promjenama
FEC_{HC}	Krajnja potrošnja energije koju su zabilježili nositelji energije koji se koriste za grijanje ili hlađenje ⁽⁴⁾
f_{adj}	Faktor prilagodbe koji odgovara udjelu krajnje potrošnje energije koji ovisi o klimi, a koji su zabilježili nositelji energije koji se koriste za grijanje ili hlađenje
par_{rep}	Vrijednost klimatskog parametra (dani u sezoni grijanja ili hlađenja) u izvještajnoj godini
par_{base}	Vrijednost klimatskog parametra (dani u sezoni grijanja ili hlađenja) u referentnoj godini 2021.

⁽⁴⁾ Potrošnja energije za grijanje u pravilu se sastoji od potrošnje zabilježene za centralizirano grijanje, prirodni plin, loživo ulje, pelete, drvene otpatke, kruta goriva iz biomase, kruta fosilna goriva i udio električne energije za grijanje, dok se potrošnja energije za hlađenje sastoji od potrošnje zabilježene za centralizirano hlađenje i udio električne energije za hlađenje (vidjeti tablice 5 i 6).

Tablice zadanih vrijednosti za prilagodbu klimatskim promjenama

U tablici 5 navedene su zadane vrijednosti za udio krajnje potrošnje energije za grijanje ili hlađenje koji ovisi o klimi, diferencirane prema javnim uslugama i prosječnim klimatskim uvjetima, na temelju stručnih procjena. Zadane vrijednosti ne bi se trebale primjenjivati za prilagodbu klimatskim promjenama na razini zgrade, već za prilagodbu klimatskim promjenama za ukupnu potrošnju energije za grijanje ili hlađenje u sektoru javnih usluga u određenoj klimatskoj zoni, pri čemu klimatske zone mora utvrditi država članica. Udjeli koji ovise o klimi navedeni u tablici 5 odnose se samo na potrošnju energije koja se koristi za grijanje s jedne strane i za hlađenje s druge strane. Potrošnja energije za grijanje sastoji se od potrošnje zabilježene za centralizirano grijanje, prirodni plin, loživo ulje, pelete, drvene otpatke, kruta goriva iz biomase, kruta fosilna goriva i udio električne energije koja se koristi za grijanje kako je prikazano u tablici 6. Potrošnja energije za hlađenje sastoji se od potrošnje zabilježene za centralizirano hlađenje i udio električne energije koja se koristi za hlađenje kako je prikazano u tablici 6.

Tablica 5.

Zadane vrijednosti za udio krajnje potrošnje energije koja se koristi za grijanje ili hlađenje koji ovisi o klimi, diferencirane prema javnim uslugama i prosječnim klimatskim uvjetima

(u %)

Javna usluga	U prosječnim klimatskim uvjetima u srednjoj i sjeverozapadnoj Europi		U prosječnim klimatskim uvjetima u južnoj Europi		U prosječnim klimatskim uvjetima u sjevernoj Europi	
	Potrošnja energije koja se koristi za grijanje	Potrošnja energije koja se koristi za hlađenje	Potrošnja energije koja se koristi za grijanje	Potrošnja energije koja se koristi za hlađenje	Potrošnja energije koja se koristi za grijanje	Potrošnja energije koja se koristi za hlađenje
Uredske i upravne zgrade	80	90	65	90	85	90
Bolnice i zgrade za zdravstvenu zaštitu	55	80	40	80	60	80
Škole i vrtići	75	90	60	90	80	90
Sveučilišta	80	80	50	80	85	80
Zgrade tvornica i radionica	85	90	80	90	90	90
Stambene zgrade u javnom vlasništvu (npr. domovi)	65	90	50	90	75	90
Ostale javne zgrade (u vlasništvu ili najmu)	65	90	50	90	70	90

Tablica 6.

Udio potrošnje električne energije koja se koristi za grijanje i hlađenje, diferenciran prema javnim uslugama i prosječnim klimatskim uvjetima ⁽¹⁾

(u %)

Javna usluga	U prosječnim klimatskim uvjetima u srednjoj i sjeverozapadnoj Europi		U prosječnim klimatskim uvjetima u južnoj Europi		U prosječnim klimatskim uvjetima u sjevernoj Europi	
	Udio potrošnje električne energije koja se koristi za grijanje	Udio potrošnje električne energije koja se koristi za hlađenje	Udio potrošnje električne energije koja se koristi za grijanje	Udio potrošnje električne energije koja se koristi za hlađenje	Udio potrošnje električne energije koja se koristi za grijanje	Udio potrošnje električne energije koja se koristi za hlađenje
Uredske i upravne zgrade	4	7	7	18	8	2
Bolnice i zgrade za zdravstvenu zaštitu	7	18	7	30	6	7
Škole i vrtići	3	5	4	12	4	2
Sveučilišta	4	8	7	15	4	3
Zgrade tvornica i radionica	3	7	3	15	5	4
Stambene zgrade u javnom vlasništvu (npr. domovi)	2	3	3	20	3	1
Ostale javne zgrade (u vlasništvu ili najmu)	5	3	7	15	6	2

⁽¹⁾ Vrijednosti u tablici su zadane procjene. Međutim, udio uvelike ovisi o određenim značajkama energetske sustava u pojedinoj državi članici, npr. o tipičnom udjelu električnog grijanja u opskrbi toplinskom energijom ili o tipičnoj tehnologiji zgrade koja se koristi za razne javne usluge. Stoga države članice mogu primijeniti prikladnije vrijednosti na temelju statističkih podataka.

Prilagodba velikim promjenama razina javnih usluga

Osnovna su načela za odgovarajuću prilagodbu krajnje potrošnje energije razini usluga za potrebe članka 5. stavka 1. Uredbe (EU) 2018/1999 sljedeća:

- prilagodba se provodi zasebno za krajnju potrošnju energije zabilježenu za različite sektore javnih usluga, kako je navedeno u tablici 2, na razini države članice ⁽⁵⁾ jer mjerenje razine usluga zahtijeva različite parametre;
- referentni parametri koji se koriste za mjerenje razine usluga moraju se pažljivo odabrati i moraju biti što izravnije povezani s potrošnjom energije ⁽⁶⁾. Tablica 6 sadržava popis primjera odgovarajućih referentnih parametara u danom kontekstu;
- primjenom praga *de minimis* od plus ili minus 5 % u obzir se uzimaju samo zamjetne promjene razina usluga. To znači da se prilagodba razini usluga provodi samo ako je u određenoj godini parametar za mjerenje razina usluga veći ili manji za 5 % u usporedbi s referentnom godinom;
- ako je u određenom sektoru javnih usluga potrebna prilagodba razini usluga i prilagodba klimatskim promjenama, dva koraka prilagodbe provode se uzastopno. Budući da bi se prilagodba klimatskim promjenama razlikovala za svaku klimatsku zonu države članice, trebalo bi je provesti prvu, a tek nakon nje prilagodbu razini usluga, koju bi trebalo provesti samo na razini države članice.

Tablica 7.

Popis odgovarajućih referentnih parametara za mjerenje razine usluga, diferenciranih prema javnim uslugama

Potrošnja energije u zgradama	Referentni parametri
Uredske i upravne zgrade	m ² (kondicionirana površina)
Bolnice i zgrade za zdravstvenu zaštitu	m ² (kondicionirana površina)
Škole i vrtići	m ² (kondicionirana površina)
Sveučilišta	m ² (kondicionirana površina)
Zgrade tvornica i radionica	m ² (kondicionirana površina)
Stambene zgrade u javnom vlasništvu	m ² (kondicionirana površina)
Ostale javne zgrade (u vlasništvu ili najmu)	m ² (kondicionirana površina)
Potrošnja energije za procese	
Javna rasvjeta	km osvijetljenih ulica ili broj svjetlosnih točaka
Opskrba vodom	godišnja potrošnja vode
Pročišćavanje otpadnih voda	pročišćene otpadne vode u godini dana
Gospodarenje otpadom	količina otpada nastalog u godini dana
Ostali procesi	nema referentnog parametra (nisu predviđene prilagodbe)

⁽⁵⁾ Budući da se obveza odnosi na države članice u cjelini, izračuni prilagodbe promjenama razine usluga na nižim razinama raščlambe, npr. za svako pojedinačno javno tijelo, nisu korisni. Izračun na razini države članice, diferenciran samo prema sektorima javnih usluga, dovoljan je i manje podložan pogreškama.

⁽⁶⁾ Primjerice, veza između broja učenika ili djece koji pohađaju škole ili vrtiće i potrošnje energije u tom sektoru prilično je neizravna. To je zato što bi samo znatno povećanje broja dovelo, uz određeno kašnjenje, do stavljanja na raspolaganje novih objekata i obrnuto u slučaju smanjenja broja. Isto vrijedi i za parametar putničkih kilometara koji se odnosi na potrošnju energije u javnom prijevozu jer će do određenog praga povećanje ili smanjenje korištenja prijevoznih sredstava imati zanemariv učinak na potrošnju energije.

Potrošnja energije za usluge mobilnosti	
Javni prijevoz	prijeđeni kilometri u godini dana
Vozni park u vlasništvu javnog tijela za druge namjene osim javnog prijevoza	nema referentnog parametra (nisu predviđene prilagodbe)

Opća formula za prilagodbu krajnje potrošnje energije promjenama razine usluga

$$FEC_{adj} = FEC \times \left(\frac{par_{base}}{par_{rep}} \right)$$

FEC_{adj}	Prilagođena krajnja potrošnja energije
FEC	Krajnja potrošnja energije (prikupljeni podaci)
par_{rep}	Vrijednost parametra razine usluga u izvještajnoj godini
par_{base}	Vrijednost parametra razine usluga u referentnoj godini

Ta se opća formula može primijeniti samo ako odabrani parametar za mjerenje razine usluga opravdava pretpostavku izravne veze između razine usluga i potrošnje energije.

Prilagodbe zbog uklanjanja i dodavanja javnih tijela

Ako javna tijela prestanu postojati, osnuju se nova ili se greškom izostave iz osnovne vrijednosti, pri usporedbi osnovne potrošnje i godišnje krajnje potrošnje energije trebalo bi primijeniti načelo „međusobne usporedbe pod jednakim uvjetima”. U konkretnim slučajevima to znači:

- ako javno tijelo zbog bilo kojeg razloga prestane postojati, njegovu krajnju potrošnju energije trebalo bi isključiti iz osnovne vrijednosti, kao i iz krajnje potrošnje energije u svim narednim izvještajnim godinama. Za prethodne godine o kojima je već izviješteno nije potreban ponovni izračun prilagođenih rezultata;
- ako se javno tijelo zbog bilo kojeg razloga doda, njegovu krajnju potrošnju energije trebalo bi dodati osnovnoj vrijednosti, kao i krajnjoj potrošnji energije u svim narednim izvještajnim godinama. U tom slučaju podaci o krajnjoj potrošnji energije za referentnu godinu 2021. možda neće biti dostupni, tako da se krajnja potrošnja energije u prvoj godini punog rada dodanog javnog tijela može upotrijebiti kao osnovna potrošnja s kojom će se usporediti krajnja potrošnja energije u narednim godinama;
- u slučaju restrukturiranja javnih tijela trebalo bi postići što veću usporedivost s uvjetima referentne godine, u skladu s općim načelom međusobne usporedbe pod jednakim uvjetima.

U svim prethodno navedenim slučajevima trebalo bi u potpunosti ponovno izračunati krajnju potrošnju energije za prethodno ciljno razdoblje, počevši od 2025. (7)

(7) Ako država članica primjenjuje odgovarajuće softversko rješenje za prikupljanje podataka o krajnjoj potrošnji energije i za izvješćivanje o postizanju cilja, aplikacija bi trebala automatski izraditi ponovni izračun.

DODATAK C

Praktični primjeri koji se odnose na članak 6. Direktive (EU) 2023/1791

1. Ispunjavanje zahtjeva za obnovu (zadani pristup)

U ovom se odjeljku iznosi niz primjera koji pokazuju kako bi trebalo utvrditi osnovnu vrijednost za izračun godišnjeg cilja. Tri posebna slučaja pokazuju kako se osnovna vrijednost i cilj mogu promijeniti u posebnim okolnostima.

Godišnji cilj obnove

U tablici 8 prikazano je kako se godišnji cilj može izračunati na temelju podataka o veličini zgrada i njihovoj sadašnjoj ocjeni energetske učinkovitosti.

Tablica 8.

Primjer osnovnog scenarija za fond zgrada na dan 1. siječnja 2024.

Identifikacijska oznaka zgrade	Ukupna korisna površina poda (u m ²)	Zgrada gotovo nulte energije	Zgrade uključene u osnovnu vrijednost ⁽¹⁾	Ukupna korisna površina poda zgrada obuhvaćenih zahtjevom za obnovu (u m ²)
1	2 000	X		—
2	10 000		X	10 000
3	7 000		X	7 000
4	1 500		X	1 500
5	30 000		X	30 000
6	3 000	X		—
7	300	X		—
8	900	X		—
9	800		X	800
10	700		X	700
11	200 ⁽¹⁾			—
Ukupna osnovna korisna površina poda (m²)				50 000
Godišnji cilj obnove (m²)				1 500

⁽¹⁾ Zgrade čija je ukupna korisna površina poda veća od 250 m², u vlasništvu su javnih tijela na dan 1. siječnja 2024. i nisu obnovljene prema standardu zgrada gotovo nulte energije.

Pod pretpostavkom da je stanje takvo na dan 1. siječnja 2024., godišnji cilj obnove (u m²) je: 50 000 m² × 3 % = 1 500 m². Cilj se može postići obnovom zgrade 4 (iz primjera) ili obnovom više zgrada koje zajedno imaju barem isti broj kvadratnih metara (npr. zgrade 9 i 10).

Godišnji cilj obnove ostaje nepromijenjen tijekom razdoblja u kojem je Direktiva (EU) 2023/1791 na snazi, čak i ako se u fond zgrada dodaju nove zgrade ili ako se zgrade sruše ili prodaju. Sve nove zgrade čiji su vlasnici javna tijela moraju od 1. siječnja 2028. imati nultu stopu emisija, kako je navedeno u članku 7. Direktive o energetske svojstvima zgrada. Navodi se i da nove javne zgrade moraju biti barem zgrade približno nulte energije do primjene standarda zgrade s nultim emisijama.

Primjer rušenja i zamjene

Države članice mogu godišnjoj stopi obnove dodati površinu poda novih zgrada u vlasništvu javnih tijela koje zamjenjuju određene zgrade srušene u bilo kojoj od prethodne dvije godine. Primjer te iznimke prikazan je u tablici 9.

Tablica 9.

Primjer rušenja i zamjene

Identifikacijska oznaka zgrade	Ukupna korisna površina poda (u m ²)	Zgrada gotovo nulte energije	Zgrade uključene u osnovnu vrijednost ⁽¹⁾	Stanje	Ukupna korisna površina poda zgrada ispod zahtjeva za obnovu (u m ²)
1	2 000	X			—
2	10 000		X		10 000
3	7 000		X		7 000
4	1 500		X		1 500
5	30 000		X		30 000
6	3 000	X			—
7	300	X			—
8	900	X			—
9	800		X	Srušena	800
10	700		X		700
11	1 200	X		Nova zgrada	1 200
Ukupna osnovna korisna površina poda (m²)					50 000
Godišnji cilj obnove					1 500

⁽¹⁾ Zgrade ukupne korisne površine poda veće od 250 m² i u vlasništvu javnih tijela koje na dan 1. siječnja 2024. nisu obnovljene u skladu sa standardom za zgrade gotovo nulte energije.

Pod pretpostavkom da je zgrada 11 izgrađena kao zamjena za određenu zgradu (npr. zgradu 9) srušenu u prethodne dvije godine, površina poda zgrade 11 može se uračunati u cilj do veličine stare, srušene zgrade. Uračunavanje te zgrade znači da preostali cilj za tu godinu iznosi 1 500 m² – 800 m² = 700 m².

U cilj se 800 m² zgrade 11 može uračunati samo ako država članica može dokazati usklađenost s dva uvjeta utvrđena u članku 6. stavku 4. Direktive (EU) 2023/1791, a to su:

- **troškovna učinkovitost:** (ukupni trošak rušenja zgrade 9 + ukupni trošak izgradnje zgrade 11) < ukupni trošak obnove zgrade 9 u skladu sa standardom za zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama,
- **održivost:**
  - ukupna potrošnja energije zgrade 9 tijekom njezina procijenjenog gospodarskog vijeka trajanja > (ukupna potrošnja energije zgrade 11 tijekom njezina procijenjenog gospodarskog vijeka trajanja + ukupna energija tijekom faze izgradnje zgrade 11),

I

- ukupne emisije CO₂ zgrade 9 tijekom njezina procijenjenog gospodarskog vijeka trajanja > (ukupne emisije zgrade 11 tijekom njezina procijenjenog gospodarskog vijeka trajanja + ukupne emisije tijekom faze izgradnje zgrade 11).

2. Ispunjavanje zahtjeva za obnovu (alternativni pristup) – praktični primjeri

Određivanje godišnjeg ciljnog iznosa jednake uštede energije

Države članice mogu za određivanje godišnjeg ciljnog iznosa uštede energije odabrati preferiranu metodologiju, pod uvjetom da su ispunjeni zahtjevi iz članka 6. To se može postići tako da se svake godine utvrde zgrade koje treba obnoviti po kategorijama i očekivana ušteda energije na temelju standardnih vrijednosti za potrošnju energije u referentnim zgradama prije i nakon obnove. U primjeru navedenom u tablicama 10 i 11 država članica obvezna je obnoviti 230 000 m² godišnje, što dovodi do dva različita zahtjeva u pogledu uštede energije za godinu X i godinu X + 1. To je zato što se raspodjela zgrada po kategorijama razlikuje za te dvije godine. Ovdje navedene brojke isključivo su ilustrativne.

Tablica 10.

Procjena jednake uštede energije u godini X

Tipovi referentnih zgrada koje treba obnoviti u godini X	Ukupna površina zgrada koje treba obnoviti u godini X (u m ²)	Potrošnja energije prije obnove (kWh/m ²)	Potrošnja energije nakon obnove (kWh/m ²)	Ušteda energije (kWh/m ²)	Ukupna ušteda energije (kWh)
Uredske zgrade	100 000	380	70	310	31 000 000
Zgrade za obrazovanje	50 000	400	70	330	16 500 000
Bolnice	30 000	300	70	230	6 900 000
Sportski objekti	30 000	200	70	130	3 900 000
Ostalo	20 000	350	70	280	5 600 000
Ukupna ušteda energije koju treba ostvariti u godini X					63 900 000

Tablica 11.

Procjena jednake uštede energije u godini X + 1

Tipovi referentnih zgrada koje treba obnoviti u godini X + 1	Ukupna površina zgrada koje treba obnoviti u godini X + 1 (u m ²)	Potrošnja energije prije obnove (kWh/m ²)	Potrošnja energije nakon obnove (kWh/m ²)	Ušteda energije (kWh/m ²)	Ukupna ušteda energije (kWh)
Uredske zgrade	0	380	70	310	0
Zgrade za obrazovanje	100 000	400	70	330	33 000 000
Bolnice	30 000	300	70	230	6 900 000
Sportski objekti	50 000	200	70	130	6 500 000
Ostalo	50 000	350	70	280	14 000 000
Ukupna ušteda energije koju treba ostvariti u godini X + 1					60 400 000

Drugo je rješenje da se predvidi, slično kao u prethodnim tablicama, koji bi se dio fonda zgrada obnovio u određenom vremenskom razdoblju (npr. do kraja 2030.) i procijeni prosječna godišnja ušteda u tom razdoblju.

DODATAK D

Ostale smjernice koje se odnose na članak 6. Direktive (EU) 2023/1791*Popis zgrada javnih tijela*

U članku 6. stavku 5. Direktive (EU) 2023/1791 utvrđuje se vrsta informacija koje države članice moraju objaviti u popisu. Međutim, države članice mogu iskoristiti tu priliku za prikupljanje dodatnih informacija koje doprinose ostvarenju nacionalnih ciljeva politike za zgrade i energetska učinkovitost. Detaljniji popis može se iskoristiti za izračun osnovne vrijednosti za cilj iz članka 6. stavka 1. ili 6. Direktive (EU) 2023/1791. Primjerice, može se iskoristiti za razvoj učinkovitije strategije obnove na nacionalnoj razini:

- utvrđivanjem manje učinkovitih zgrada za obnovu,
- grupiranjem zgrada po kategorijama i tipovima kako bi se mogli razviti zajednički pristupi obnovi,
- davanjem prednosti troškovno učinkovitim obnovama, primjerice na temelju energetskih certifikata ili nekih drugih značajki zgrada,
- davanjem prednosti nekorištenim zgradama kako bi se mogle koristiti za smještaj organizacija tijekom preuređenja njihovih zgrada.

U nastavku su navedeni primjeri dodatnih informacija koje države članice mogu prikupiti, uključujući prijedloge za vrstu podataka ili više opcija u zgradama.

Informacije korisne za izračun osnovne vrijednosti i cilja iz članka 6. Direktive (EU) 2023/1791:

- zgrada isključena iz osnovnog scenarija za obnovu (DA/NE),
- razlog za isključenje iz osnovnog scenarija za obnovu (nije u vlasništvu / socijalni stanovi čija obnova nije troškovno učinkovita, na dan 1. siječnja 2024. već je zgrada gotovo nulte energije),
- razina učinkovitosti / status obnove (zgrada gotovo nulte energije / zgrada s nultim emisijama / ekvivalent zgrade gotovo nulte energije⁽¹⁾ u skladu s člankom 6. stavkom 2. točkama od (a) do (c) / ostalo),
- datum obnove (datum ako je u prethodnoj točki odabrana zgrada gotovo nulte energije / zgrada s nultim emisijama / ekvivalent zgrade gotovo nulte energije u skladu s člankom 6.),
- datum rušenja (datum),
- datum izgradnje zgrade (datum),
- zamjena za srušenu zgradu (DA/NE; polje dostupno samo ako je datum izgradnje > 2026.).

Dodatne informacije o pojedinačnim zgradama:

- adresa (niz znakova),
- vlasnik (s popisa javnih tijela ili nejavno tijelo),
- status korištenja (koristi je vlasnik / iznajmljena je drugom javnom tijelu / iznajmljena je organizacijama koje nisu javna tijela ili privatnim osobama / ne koristi se),
- javno tijelo korisnik (ako je iznajmljena drugom javnom tijelu),
- značajke zgrade,
- tip zgrade (npr. jedna kategorija za sektore obuhvaćene člankom 5. stavkom 5. Direktive (EU) 2023/1791 ili kategorije energetskih certifikata),
- trenutačna energetska učinkovitost prema energetskom certifikatu (kWh/m²/godina),

⁽¹⁾ Status obnove „ekvivalent zgrade gotovo nulte energije” odnosi se na zgrade posebne kategorije koje se mogu uračunati u godišnji cilj iako nisu dosegnule status zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama.

- stvarna potrošnja energije po m² (kWh/m²/godina),
- energetski razred (zgrada s nultim emisijama, zgrada gotovo nulte energije, A, B, C itd.),
- glavna goriva,
- ograničenja (zaštićena zgrada, zgrada u vlasništvu oružanih snaga, zgrada u vlasništvu središnje vlasti koja je namijenjena nacionalnoj obrani, zgrade koje se koriste u obredne i vjerske svrhe).

Status obnove:

- zgrada s putovnicom za obnovu (DA/NE),
- godina izdavanja putovnice (datum),
- godina do koje je predviđena obnova u zgradu gotovo nulte energije / zgradu s nultim emisijama.

Države članice mogu, ali nisu obvezne objaviti te dodatne informacije ako ih odluče prikupiti. Objavom dodatnih podataka građevinskom sektoru, ESCO-ima i javnosti pružaju se informacije o potrebama za obnovom u javnom sektoru.

Tablica 12.

Sažetak potrebnih i preporučenih podataka za popis

Vrsta	Podaci
Podaci koji se obvezno prikupljaju i objavljuju	površina poda energetski certifikat
Podaci koji se obvezno prikupljaju i objavljuju ako su informacije dostupne	izmjerena potrošnja za grijanje, hlađenje, električnu energiju i toplu vodu
Podaci čije je prikupljanje svakako preporučeno kako bi se olakšalo korištenje popisa	javno tijelo korisnik grad/regija adresa je li zgrada u vlasništvu ili najmu
Podaci na temelju kojih države članice mogu izračunati osnovnu vrijednost i godišnji cilj	je li zgrada uključena u osnovni scenarij za obnovu ili je isključena iz njega status obnove datum obnove datum rušenja datum izgradnje zgrade je li zgrada zamjena za srušenu zgradu
Ostali podaci korisni za korištenje popisa za planiranje obnove fonda zgrada javnih tijela	vlasnik status korištenja tijelo korisnik značajke zgrade: tip zgrade trenutačna razina energetskih svojstava ...

Neke od tih informacija mogu se pronaći u energetskom certifikatu i bilo bi ih korisno prepisati u podatkovni format ako je energetski certifikat uključen samo u PDF formatu. Drugi podaci možda će se morati prikupljati drugim sredstvima. Države članice mogu ih dobiti iz drugih baza podataka ili provođenjem istraživanja među vlasnicima i korisnicima zgrada, uz redovito praćenje kako bi se osiguralo da su informacije ažurirane. Druga je opcija izraditi daljinski dostupnu bazu podataka kojoj bi javna tijela trebala sama pristupati i ažurirati je. Kako bi se ograničilo administrativno opterećenje i poboljšala kvaliteta prikupljenih podataka, države članice mogu osmisliti i rješenja za automatizaciju postupka prikupljanja podataka, primjerice pametno mjerenje, rješenje za sustave upravljanja zgradama, internet stvari i digitalni energetski sustavi.

Kako bi se osigurale dosljednost i odgovornost, države članice mogu razmotriti imenovanje jednog javnog tijela za upravljanje i ažuriranje popisa, kao i uspostavu postupaka i alata za izvršavanje tih zadaća. To bi tijelo moglo sudjelovati i u drugim zadaćama izvješćivanja i planiranja povezanim s mjerama za poboljšanje učinkovitosti fonda zgrada kako bi se utvrdile sinergije i izbjeglo udvostručavanje.

Poveznica na prikupljanje podataka na temelju Direktive o energetske svojstvima zgrada državama članicama omogućuje izravan uvoz podataka iz drugih repozitorija podataka i korištenje popisa za potporu politici. Primjerice, budući da sve javne zgrade moraju imati energetske certifikat i da se svi energetske certifikati moraju učitati u zajedničku bazu podataka, države članice mogu preuzeti podatke koji se odnose na javna tijela i automatski sastaviti većinu popisa bez udvostručavanja posla.

Države članice mogu razmotriti sljedeće popratne mjere za brzo i učinkovito prikupljanje podataka:

- pokretanje komunikacijske kampanje čiji je cilj doprijeti do svih javnih tijela (i koja je uglavnom usmjerena na lokalna javna tijela) i informirati ih o zahtjevima za izvješćivanje o zgradama koje su u njihovu vlasništvu i/ili ih koriste,
- izrada standardnih predložaka ili uspostava izravnih pristupnih točaka nacionalnoj bazi podataka koji su unaprijed popunjeni ako je to moguće i koje javna tijela mogu koristiti za dostavu podataka o zgradama koje su u njihovu vlasništvu i/ili ih koriste,
- omogućivanje javnim tijelima da koriste popis za vlastito planiranje i izvješćivanje, primjerice tako da im se omogući uvid u objedinjene podatke o njihovu fondu zgrada, prosjecima i trendovima.

U članku 6. naglasak je stavljen na javni sektor kao uzor, tj. javni sektor bi svojim aktivnostima trebao smanjiti prepreke drugih aktera uvođenju poboljšanja energetske učinkovitosti i obnove zgrada, ponajprije dokazivanjem njihove izvedivosti, troškovne učinkovitosti i širih koristi. Obnova zgrada javnih tijela pomoći će razvoju stručnog znanja i iskustva u lancu opskrbe i time omogućiti bolje savjetovanje privatnih klijenata. Stoga je dijeljenje relevantnih podataka o obnovi zgrada važno za izgradnju kapaciteta u građevinarstvu, ali i u drugim sektorima (npr. financijskom), te se u obzir mogu uzeti sljedeća razmatranja kako bi se u potpunosti iskoristio učinak koji zgrade javnih tijela imaju kao uzor:

- korištenje popisa za prikupljanje podataka korisnih za fazu dijeljenja,
- prikupljanje i predstavljanje relevantnih informacija dionicima, primjerice troškova ugradnje, operativnih troškova, učinkovitosti (*ex ante* i *ex post* procjene) ili drugih praktičnih aspekata,
- planiranje strategije za dijeljenje informacija koja relevantnim i učinkovitim porukama može doprijeti do industrije, poduzeća i privatnih dionika,
- utvrđivanje studija slučaja i primjera najbolje prakse koji se mogu razmjenjivati, uključujući osiguravanje fizičke vidljivosti intervencija u obnovljenim zgradama.

Ispunjavanje godišnjeg zahtjeva za obnovu

Države članice trebale bi razmotriti nekoliko pristupa za poticanje obnove zgrada u vlasništvu javnih tijela:

- definirati jasnu, dugoročnu strategiju za obnovu javnih zgrada, kao što su nacionalni planovi obnove zgrada. Osim financijskih sredstava, potpora za učinkovitu i djelotvornu nabavu i organizaciju obnove mogla bi biti korisna za mnoga tijela obuhvaćena člankom 6. Direktive (EU) 2023/1791 (javna tijela koja imaju zgrade u vlasništvu ili najmu);
- odrediti središnje tijelo koje će biti zaduženo za određivanje prioriteta i planiranje obnove. Središnje tijelo moglo bi biti odgovorno za određivanje zgrada koje bi prvo trebalo obnoviti, uzimajući u obzir potrošnju energije, trenutnu namjenu i postojeće planove tijela korisnika. Pritom bi moglo koristiti podatke iz popisa izrađenog u skladu s člankom 6. stavkom 5. Direktive (EU) 2023/1791. Zatim bi moglo surađivati s nadležnim tijelima u planiranju obnove kako bi nova zgrada pridonijela dugoročnoj strategiji tijela korisnika. Moglo bi biti zaduženo i za pružanje potpore tom tijelu u utvrđivanju mogućnosti financiranja rada;

- prioriteti u obnovi zgrada javnih tijela mogli bi se određivati decentralizirano, na temelju razine motivacije javnih tijela koja su vlasnici predmetnih zgrada. Središnje tijelo bilo bi odgovorno za uspostavu programa financiranja na koji bi se javna tijela mogla prijaviti ako bi željela obnoviti svoje zgrade. Ta bi opcija trebala biti popraćena kampanjama za informiranje javnih tijela o dostupnosti programa financiranja. Ona državama članicama možda neće omogućiti da ostvare svoje godišnje ciljeve ako se za sredstva za potporu obnovi zgrada ne prijavi dovoljno javnih tijela. Osim toga, u slučaju tog pristupa propustila bi se prilika da se najprije prednost da obnovi zgrada s najvećom uštedom uz najmanji trošak (ili na temelju nekih drugih strateških kriterija);
- razmotriti alternativne mehanizme financiranja, kao što su ugovori s poduzećima za energetske usluge (ESCO), i poduprijeti središnja javna tijela koja su otvorena za takve pristupe.

Države članice trebale bi razmotriti i razradu i objavljivanje jasnih metodologija za:

- dosljedno utvrđivanje zgrada koje treba obnoviti kako bi se javnim tijelima pomoglo da na odgovarajući način razmotre troškovnu učinkovitost te tehničku, gospodarsku i funkcionalnu izvedivost;
- pružanje pomoći javnim tijelima koja su vlasnici socijalnih stanova da procijene može li se obnova u zgradu gotovo nulte energije provesti u skladu s kriterijima neutralnosti troškova. Valja uzeti u obzir da države članice i dalje mogu odlučiti obnoviti socijalne stanove koji ne ispunjavaju kriterije neutralnosti troškova u zgrade gotovo nulte energije ili zgrade s nultim emisijama;
- pružanje potpore javnim tijelima u upravljanju zgradama svrstanim u posebne kategorije (zaštićene zgrade, zgrade koje pripadaju oružanim snagama ili su namijenjene nacionalnoj obrani te zgrade koje se koriste u obredne i vjerske svrhe). Metodologija može pomoći javnim tijelima da:
  - ispravno kategoriziraju te zgrade;
  - utvrde razinu učinkovitosti ili skup kriterija koje zgrade koje pripadaju posebnim kategorijama utvrđenima u članku 6. stavku 2. Direktive (EU) 2023/1791 moraju ispuniti kako bi se uračunale u zahtjev za obnovu. Primjerice, takvom se metodologijom može utvrditi koji se dijelovi zgrade mogu promijeniti u skladu s kategorijom zgrade;
  - definiraju metodologiju kojom se utvrđuje kad ispunjavanje određenih minimalnih zahtjeva energetske svojstava može dovesti do neprihvatljive promjene značaja ili izgleda zaštićenih zgrada. Ta bi se metodologija mogla povezati s načinom na koji nacionalni zakonodavci upravljaju zaštićenim zgradama (npr. različite razine zaštite) i mogla bi pružiti jasne smjernice arhitektima i inženjerima o tome što se može smatrati prihvatljivom razinom promjene;
  - riješe slučajeve u kojima zgrada može imati zajedničku namjenu (npr. vjerske aktivnosti, ali i društvena događanja).